

**Commission on Security & Cooperation in Europe:
U.S. Helsinki Commission**

“The Romanian Anti-Corruption Process: Successes and Excesses”

Commission Members Present:

**Senator Roger Wicker (R-MS), Chairman;
Senator Sheldon Whitehouse (D-RI);
Representative Robert Aderholt (R-AL);
Representative Gwen Moore (D-WI)**

Witnesses:

**Ambassador Mark Gitenstein, Special Counsel, Mayer Brown;
Heather Conley, Senior Vice President, Center for Strategic and International
Studies;
David Clark, Foreign Policy Commentator and Consultant;
Philip Stephenson, Chairman, Freedom Capital**

**The Hearing Was Held From 9:32 a.m. To 11:03 a.m. in Room 212-210,
Senate Visitors Center (SVC), Washington, D.C., Senator Roger Wicker (R-
MS), Chairman, Commission for Security and Cooperation in Europe,
presiding**

Date: Wednesday, June 14, 2017

WICKER: The hearing will come to order. Good morning to everyone. The Helsinki Commission is mandated to monitor the compliance of participating states with the consensus-based commitments of the Organization for Security and Cooperation in Europe, or OSCE. These include commitments relating to combating corruption and good governance. Today we will focus on the ongoing effort to combat corruption in Romania.

Earlier this year, the Romanian parliament considered passing a bill that would have pardoned many officials who had already been convicted of corruption. This measure sparked mass demonstrations that rolled across Romania – the largest since 1989 – drawing more than half a million people and lasting for more than two weeks. These protests put an international spotlight on how intensely Romanians from all walks of life feel about the corrosive effects of corruption. They reflected the desire of the Romanian people ensure that their country is a transparent democracy based on the rule of law.

Since joining NATO in 2004 and the EU in 2007, Romania’s resolve to be a strong and reliable NATO ally and friend to the United States has been truly admirable. Romania has also become a key strategic partner of the United States in an increasingly complex Black Sea region, where eastern members of the Atlantic alliance have been threatened by the aggressive actions of a resurgent Russia on their borders.

The United States attaches great significance to its strong military defense and security cooperation with Romania, which has greatly intensified in recent years. This was demonstrated in the recent meeting between President Trump and President Iohannis, where this strong cooperation was emphasized. Today, U.S. and Romanian soldiers work side by side at NATO’s Multinational Division-Southeast Headquarters in Bucharest, and the U.S. Marine Corps play a vital role in NATO’s Black Sea Rotational Force. Romania is also playing an integral role in our alliance’s ballistic air missile defense and is a strong partner on cyber initiatives and intelligence sharing. It is to be hoped that this partnership will continue.

In order to establish even stronger ties between our two nations, the United States and Romania launched the “Strategic Partnership for the 21st Century between Romania and the U.S.,” and that is a mouthful. We established this in in 2011. This partnership seeks to expand our partnership beyond shared defense and military cooperation by furthering our mutual prosperity through open markets, encouraging more quality foreign direct investment, and enhancing people-to-people ties between our two countries.

The United States and Romania have been a key-trading partners. In 2016, the United States imported over \$1.9 billion in goods from Romania, up from \$470 million in 2000. U.S. exports to Romania in 2016 were over \$700 million, up from \$230 million in 2000 – in the year 2000. Some of the United States’ largest companies invest in Romania, including Citibank, Honeywell Garret, Ford, IBM, and others. It is to be hoped that this trend will continue. In October, the U.S. Department of Commerce will host the largest annual U.S. Government-led trade mission, Trade Winds Southeast Europe, in Bucharest.

This partnership is rooted in a shared commitment to democratic values, respect for human rights, and commitment to good governance and the rule of law. While Romania plays a critical role in the defense of physical security in the West, just as important is the defense of the values of rule of law and the independence of the judiciary. In this regard, however, there is reason for concern. And I will include in the record for today's hearing a letter I received from the National Union of Romanian Judges and Association of Romanian Magistrates. And by unanimous consent I will include it in the record at this point.

This letter asserts that the Romanian Intelligence Service continues to play an aggressive, yet undisclosed, role in criminal investigations and has influence over the judiciary system – even infiltrating and influencing judicial outcomes. This calls into question the continued progress that our two countries have been able to make as outlined earlier in my statement. Romania's anticorruption efforts have garnered international attention and have been held up as an example for other countries, such as Ukraine. We want those efforts to be successful.

In holding this hearing today, we hope to support those working to fight against corruption in a way that is consistent with the rule of law and strengthens the democracy Romanians have worked so hard to build. And in so doing, strengthens our partnership between the United States and Romania. I welcome an excellent panel representing a cross-section of experiences in Romania. These witnesses will assess the anticorruption process – focusing on both the unquestionable progress that's been made to date, but also attempting to address problems that remain in a constructive way.

Leading us off will be Ambassador Marc Gitenstein, currently special counsel at Mayer Brown here in Washington D.C. Ambassador Gitenstein served as U.S. Ambassador to Romania from 2009 through 2012. He was a champion for stronger U.S. relations, as well as an advocate for a fair and transparent business environment for all investors in Romania. He continues to be closely involved with Romania through various board memberships and the activities of his law firm.

Then we will hear from Ms. Heather Conley, senior vice president of the Center for Strategic and International Studies, where she heads the Europe Program. Ms. Conley is a long-time observer of Romania and a highly respected policy analyst of countries in the Black Sea region. From 2001 to 2005, she served as deputy assistant secretary of state in the Bureau for European Affairs with responsibilities for U.S. bilateral relations with the countries of Central Europe.

Next will be Mr. David Clark, who is a former aide to the Right Honorable Robin Cook – the former U.K. foreign minister in Tony Blair's Labor Party Cabinet – and author of a recent Henry Jackson Society report on Romania's fight against corruption and how it has affected the rule of law.

And finally, we will hear from Mr. Phil Stephenson, who will testify about his own experiences as a U.S. investor in Romania, and government actors who may be trying to influence the corruption fight for their own political and economic goals.

So I'm looking forward to this important and fruitful discussion. We will have other members of the Commission in attendance, but because of our schedules they'll be in and out. And so at this point it is – it is my pleasure to recognize Ambassador Gitenstein and ask him to make his opening statement. Sir, you are recognized.

GITENSTEIN: Yeah. Oh, there you go.

Well, thank you, Mr. Chairman, and members of the Commission for setting up the hearing. And I'm honored that you invited me to appear. I would like to introduce Corina Rebegea, who's sitting behind me, a political analyst at the Center for European Policy Analysis, or CEPA, here in Washington. She helped me prepare my testimony today and I want to thank her publicly.

I will focus on the areas where I have expertise from my time in Romania as ambassador, and since I left there as a board member of Fondul Proprietatea, the largest equity in Romania, which has invested entirely in Romanian state-owned enterprises, or SOEs, as we call them. In that capacity, I have returned to Romania approximately two dozen times since 2012, and concentrated on the issues of transparency, accountability, and prevention of corruption in these critical SOEs. The fight against corruption is going remarkably well. It is apolitical, competent, independent and aggressive.

It enjoys broad-based support from the Romanian people, as evidenced by 500,000 Romanians who went into the street earlier this year to protest changes in the criminal code, some of which would have undermined DNA's work in the fight against corruption. DNA, by the way, is the anticorruption prosecutor for Romania. So, in that respect, Romania is a model for the region. I totally agree with President Trump in his recent letter to Romania's president, Klaus Iohannis, a sentiment which he reiterated in his press conference last Friday, applauding Romania's fight against corruption.

Romania was admitted to the EU in 2007, along with Bulgaria, subject to a unique monitoring program known as the Cooperation and Verification Mechanism, or CVM. Experts at the European Commission have established very specific benchmarks for the court system and the prosecutorial offices in Romania. And every six months since then have released reports analyzing progress against those benchmarks. The success of the Romanian anticorruption program is attributable largely to the CVM, its support from Western embassies including the U.S., but most importantly the courage and professionalism of Romanian prosecutors and judges, and the stalwart support of the people of Romania.

I know there is concern about whether the DNA has a political agenda or is a tool of the intelligence agencies. In fact, there is an entire mythology or conspiracy theory build about it, often advocated by those who are under investigation by the DNA. I recall that when I was ambassador one corrupt politician saying, quote, "The SRI," that's the Romanian FBI, "is the locomotive and the DNA is the caboose. We need to disable the locomotive," unquote. The targets of corruption have been trying to do just that ever since.

I've read all the CVM reports, talked to their authors, to my law enforcement staff when I was ambassador, other professionals at the embassy, other ambassadors and NGOs, as well as independent media in Romania. None have provided significant evidence for the allegations that the anticorruption regime is a tool of the intelligence services or any political party. If there are significant weaknesses, it is the system for granting legislative immunity. Second, that there is not a sufficiently robust program for corruption prevention in Romania. And finally, that many political elites do not sufficiently support the program. I go into this in much more detail in my written statement and would be happy to answer questions about that.

I am optimistic about Romania, largely because of the half-million young Romanians who were in the streets a few months ago in defense of anticorruption. They know that the primary way to end the legacy of communism and authoritarianism is to end corruption and adopt a true system, as our framers would say, of a nation of laws not men. The closer we reach the ideal, the sooner we will raise the standard of living in those countries, strengthen them against populist, nationalistic, even racist anti-democratic or illiberal trends in the region. It is the perfect vaccine against these dangerous movements.

Corina and I stand ready to help the Commission in any way we can, and I'm happy to answer any of your questions. I ask the Commission to include my full statement and attachments in the record. Thank you very much, Mr. Chairman.

WICKER: Without objection, it will be included.

Ms. Conley, you are recognized.

CONLEY: Mr. Chairman, Senator Whitehouse, thank you for this opportunity to speak to you on a matter of national security: the battle of Western democracies to defeat corruption. For far too long, tackling corruption went unaddressed in our foreign policy discussions. But we have now come to understand that corruption is a systemic weakness from within a country that can be exploited and influenced by adversaries, both domestic and foreign, and from which no country is immune.

Today's discussion appropriately focuses on a very important NATO ally to the United States, which is why it is essential that we have a robust, transparent and public discussion about Romania's persistent corruption and the limits of their anticorruption efforts thus far. I strongly encourage the Commission to continue this examination anticorruption efforts of America's NATO allies, both in Central and in Western Europe.

I will focus my comments today on Romania's evolution in fighting corruption from when the country was first inspired to join NATO to the present day. This is a subject that is very personal to me, as I served as deputy secretary of state during Romania's NATO accession process. And I was responsible for U.S.-Romanian bilateral relations during that timeframe. And at the time, our conclusion – that of the U.S. interagency process – was that Romania's greatest national security vulnerability was corruption, identified in the judiciary, the executive function, and in public procurement.

At the time, Prime Minister Nastase himself called it a “threat to democracy” and vowed to make the fight against corruption his number-one priority. Our ambassador to Romania at the time, Mark’s predecessor Michael Guest, repeatedly warned it was the top obstacle to the country’s NATO accession and to its stability. And this is why the U.S. government spent an enormous amount of time and effort analyzing Romania’s anticorruption legislation and, most importantly, the implementation of this legislation and the prosecution of corruption cases. We spoke directly to the prime minister, the foreign minister, the defense minister, senior parliamentarians repeatedly about the need to meaningfully tackle corruption.

Candidly, I felt sometimes that U.S. officials felt more deeply about this issue than senior Romanian officials. Romania was clearly vulnerable to the debilitating combination of deep-seated corruption and weak institutions, which caused them to be unable to effectively implement a viable anticorruption legal framework. The Romanian government gave the impression that it was taking serious action at the time by passing legislation, but these laws were not fully implemented and certainly not at the highest levels.

Looking back, I believe U.S. policymakers – and I include myself – made a terrible assumption. We believed that Romania’s membership into NATO in 2004 and the EU in 2007 was the policy finish line. In fact, it was just the starting line, without the leverage. After 2004, when the U.S. Senate ratified the amended Washington Treaty, the U.S. focused on Romania’s geostrategic location and its security contributions to the U.S. and to NATO. And we dramatically reduced our foreign assistance presence and engagement in Romania at the exact moment when we should have increased U.S. assistance to protect hard-fought gains, and insisted on progress in anticorruption efforts in lieu of security assistance requests.

We needed to also strengthen institutions and our engagement with Romanian civil society. Just to give you a very brief figure, in 2002, the United States provided \$163 million in aid to Romania which was a significant focus on government and civil society. By 2014, that dropped below \$10 million. Quite simply, this is what leaving the policy playing field looks like. And we’ve paid a high price for our departure. Corruption has increased, institutions are under threat, and political figures are using corruption as a political weapon to denigrate one another. What they are doing is eroding democracy itself.

Transparency is bipartisan. And corruption is a form cancer that destroys democracies from within by weakening or destroying institutions, eroding public confidence in democratic leaders and societies. We have observed how countries such as Russia have certainly exploited this weakness to great effect.

I just want to conclude by stating a few I think simple but underappreciated facts. Democratic institutions defend citizens and their rights. Because corruption so severely damages institutions, it is a threat to the safety, security and liberty of Romanian citizens. Corruption is an affront to liberal democracies and to the liberty and the dignity of the individual. It was this affront to human dignity that spontaneously drove 500,000 Romanians out into the streets in the middle of a freezing night to say no to the government’s attempt to force an emergency decree to weaken Romania’s anticorruption laws. It is an affront to the dignity of Russian citizens, which

is what we saw earlier this week when thousands of young Russians protested their government's corrupt regime.

America must return to the playing field in Romania, with the understanding that anticorruption efforts are a vital element of national security, because the strength of institutions represent the ultimate form of protection of our citizens. Fighting corruption is a constant battle that requires constant policy vigilance. And to win the battle, Romanians must both recognize the extent of the threat, stabilize and strengthen their institutions, such as the DNA, and mobilize the population through civil society to prevent democratic backsliding. Now, this is simple in theory, but quite difficult in practice. Thank you.

WICKER: Thank you.

Mr. Clark.

CLARK: Thank you very much, Mr. Chairman.

Democracy in Europe is facing its greatest challenge since the fall of the Berlin Wall. Romania, in this respect, should be regarded as a country of concern due to longstanding and unresolved problems with corruption and the rule of law. The mass protests that forced the Romanian government to abandon efforts to limit the scope of anticorruption investigations in January showed that there is overwhelming support for firm action in this area.

Yet the strength of public feeling sometimes means that anticorruption work is subject to inadequate scrutiny. In addition to dealing with many genuine acts of criminality, there are grounds for concluding that Romania's anticorruption campaign has also provided convenient cover for acts of political score-settling and serious human rights violations that show troubling disregard for the rule of law. Indeed, the methods used often show a considerable degree of continuity with the practices and attitudes of the communist era.

The conduct of Romania's anticorruption campaign gives rise to five areas of specific concern. Number one, the politicization of justice. The claim that Romania's National Anticorruption Directorate, the DNA, and Directorate of Investigation of Organized Crime and Terrorism, DIICOT, act as impartial prosecutors is difficult to reconcile with the facts. There has often been a strong correlation between those targeted for prosecution and the interests of whoever happens to be in power at the time. Cases have sometimes been accompanied by campaigns of public vilification designed to maximize their political impact.

Two, collusion between prosecutors and the executive. The rule of law requires a separation of powers in which prosecutors act independently of the executive. In Romania, it is apparent that politicians have at times exerted considerable operational influence over the DNA using their control of key appointments. There is evidence in several cases to indicate improper contact between the DNA and the government, and suggest that investigations have been politically directed.

Three, the covert role of the intelligence services. The Romanian Intelligence Service, SRI, successor to the communist-era Securitate, plays a significant and largely undisclosed role in directing anticorruption prosecutions. It carries out 20,000 telephone intercepts on behalf of the DNA every year, initiates DNA investigations and, in its own words, regards the judicial system as, quote, a “tactical field” of operations. These activities have not been adequately scrutinized and the government has refused to respond to calls from organizations representing Romanian judges to investigate suspicions that the SRI has infiltrated the judiciary and the prosecution services.

Four, lack of respect for judicial independence. Both the SRI and the DNA have been criticized for undermining judicial independence, another core principle of liberal justice. Judges who fail to do the DNA’s bidding and rule in its favor have themselves become targets of investigation, while those deemed friendly to its interests have seen their loyalty repaid. A pliant judiciary willing to bend the rules helps the DNA to maintain extraordinary conviction rates of 92 percent. One senior judge on the Constitutional Court has also accused the SRI of unlawfully attempting to intimidate him and his colleagues.

Five, abuses of process by anticorruption prosecutors. Methods routinely employed by the DNA are incompatible with standards that apply in most democratic countries. These include parading those arrested in handcuffs for the benefit of the media, threatening the relatives of suspects with indictment as a form of leverage, offering suspects immunity in exchange for implicating someone more senior and newsworthy, and systematically leaking evidence to the media to preclude a fair hearing in court. Important principles of justice, including the right to a fair trial and the presumption of innocence, are being routinely violated as part of Romania’s anticorruption campaign.

When challenged on these points, the DNA is quick to resort to intimidatory tactics. I experienced this personally after a report I had written detailing many of these concerns was published in January of this year. I have provided a copy of the report to the Commission. Following widespread media coverage of the report, the DNA initiated an official inquiry by the Superior Council of Magistracy, which ruled against me on 9th May. In a bizarre example of Soviet-era doublethink, my work in exposing violations of judicial independence in Romania was itself deemed to be an assault on judicial independence. This process was intended to be intimidatory, revealing the DNA to be an organization that operates without respect for democratic principles, including freedom of speech and the independence of civil society.

The infringements of human rights taking place under the banner of anticorruption ought to be a matter of serious concern to Romania’s international partners. The rule of law is a vital pillar of democratic governance and its weakness in Romania constitutes a major systemic risk in a strategically important region of Europe. The problem, as we saw with the protests earlier this year, is that Romanian politicians are not trusted to supervise the work of anticorruption prosecutors. The DNA, DIICOT and the SRI exploit that fact to operate beyond the boundaries of legitimate scrutiny, in effect operating a state within a state.

The U.S. has an important role to play as a senior member of NATO and Romania’s most important ally. The State Department human rights reporting should reflect increased concern

about the consequences of Romania's approach to fighting corruption. Particular attention should be given to the question of whether Romania's domestic intelligence service operates under effective civilian control, as required under the terms of NATO membership. Additional tools should also be used to deal with the politicization of justice. In at least one high profile case, there are strong grounds for triggering the provisions of the Global Magnitsky Human Rights Accountability Act against individual human rights abusers in positions of authority.

Thank you.

WICKER: Thank you very much.

Mr. Stephenson, you're recognized.

STEPHENSON: Thank you Mr. Chairman and members of the committee for this opportunity to testify. My name is Phil Stephenson, I'm an American citizen living in Northern Virginia, where my company is active in buying, refurbishing, and renting apartment properties. I graduated both Harvard College and Harvard Law School, and have served as a top secret-cleared official in the U.S. Treasury Department, appointed there by the first President George Bush. And, in a truly bizarre turn of events, I am personally being investigated by Romanian prosecutors today, whose stated goal is to put me in jail in Romania and confiscate my property.

Before going into my personal story, let me say I fully agree with both Ambassador Gitenstein and Ms. Conley, and I think Mr. Clark, about the need for Romanians to continue to fight corruption. But I also agree with the details provided by Mr. Clark, that there is small part of the fight against corruption that has itself been corrupted, where government officials have influenced prosecutors and judges to pursue criminal cases that serve their own narrow political and even economic interests. My story is therefore not one of policy, but one of life experience. And it should give pause to any foreign business that has invested, or is thinking of investing, in Romania.

So here is my story. Twenty years ago I was living in D.C. and managing one of the first private equity funds for emerging markets. We raised a \$20 million fund specifically for Romania. Our lead investors were the World Bank Group and the German government, who did extensive due diligence on us and our partners. On a visit to Bucharest, I had the pleasure to meet their president, the governor of the central bank, and local business leaders, one of whom became my partner. We decided to accept their invitation to invest in ongoing privatizations in '97.

At that time, Romania was in economic free fall. Its GDP in '72 fell 6.5 percent and inflation rate was 150 percent. They were desperate for investment. Factories were being closed and workers laid off. Few credible buyers showed up with money. So from 1997 to 2001, our fund bought stakes in three companies. By far, the most successful was in a company, Rompetrol. Now, the details of Rompetrol's growth are detailed in my written testimony, but what's key is that our business strategy was to be a transparent well-managed company that gained the respect and confidence of international banks and, therefore, got the capital we needed to restructure operations and make acquisitions.

It took us, my team, five years of around the clock work, but we revamped our refineries technology, including with U.S. assistance, franchised a network of gas stations, and even made acquisitions as far away as France and Spain. Eventually we grew to 6,000 employees, 2 billion (dollars) in revenues. We represented 3 percent of Romania's GDP and 7 percent of its tax base. But with all that success came problems. Our remarkable growth made us a target of an alliance of Romanian politicians, oil barons, and intelligence agencies that had heretofore controlled the Romanian oil industry for their own benefit. Since our business transparency gave us access to almost a billion dollars of bank capital from international banks, our success threatened to change the oil business works in Romania.

In 2003, three of these oil barons visited our Bucharest office and proposed a 50/50 merger with no payment, threatening that there will be consequences if we did not accept. This was extortion, pure and simple. We refused the offer we couldn't refuse, and we braced for the consequences. Several months later, General Ion Talpes, then the national security advisor to the president but formerly a top official in Ceausescu's brutal Securitate, released a report on live television labeling me and other executives of our firm to be part of an organized criminal gang. He called for an investigation and suggested that our main asset, the Petromedia refinery, should be returned to the state.

Now, at this point it's important to clarify that he called for the PNA, the DNA's predecessor, to investigate us. The DNA declined to do, so the case went to DIICOT, the Department for the Investigation of Organized Crime and Terrorism. I think there's a significant difference in the quality and respect of the DNA, as pointed out by Ambassador Gitenstein, and the people who are now investigating me for events that are almost 20 years old. Despite our doubts, we defended ourselves in local courts, who have a 92 percent conviction rate in corruption cases, and we also met with officials in D.C. and Brussels who were concerned about justice there. The U.S. House of Representatives passed a resolution condemning this investigation as symptomatic of, quote, "Romania's lack of a truly independent, professional, and non-political justice system."

WICKER: When was that passed?

STEPHENSON: I think it was 2005 or 2006, sir. And I will include it in my testimony that I submit. I just don't remember the date - '(0)5 or '(0)6. The U.S. State Department took the unusual step of publicly warning Romania about these investigations. And that will also be part of my written record submissions.

This international pressure succeeded in 2006 in having these charges set aside against the two Americans that were involved, including me, but it didn't help the 10 Romanians that were still under investigation. After a long trial, all 10 Romanians were found not guilty, but there is no double jeopardy in Romania. So the prosecutors appealed. And on appeal, all of the acquittals were reversed, and most of these people spent time in jail.

By 2007, 10 years into this process, my business partner and I were exhausted. And we decided to sell Rompetrol. We hired Morgan Stanley to hold an auction, we got four bidders,

and we accepted the largest bid, which was from the government of Kazakhstan's oil company. I took my share of those sale proceeds and returned to Virginia to start a family. Today my son is six years old. All of this was a distant memory for me until May of last year, when Romanian prosecutors suddenly announced – and this is DIICOT, not DNA – suddenly announced that they were reopening an investigation into these events that occurred almost 15 years ago.

I believe the reopening of the investigation was the result of a new dispute between the Romanian government and the Kazakh owners of Rompetrol, the ones who bought from us. Just before my case was reopened, the Kazakhs engaged in a bitter spat with their Romanian hosts over money and tax bills, and the Kazakhs tried to sell their company to a foreign buyer and exit the country. Old allegations of impropriety in my file were used as the pretext for the Romanians to seize the shares in that refinery, prevent the sale by the Kazakhs, and be a first step towards economic nationalization. Unfortunately, me and the 11 other people – including three Americans total – are caught in the crossfire between the Romanians and the Kazakhs. Given the things I've heard about Romania's secret service influence over the judiciary, I doubt that a fair trial is possible.

In conclusion, I have great respect for the Romanian allies and their accomplishments, and wish them well. But thank you for this opportunity to testify and please include my testimony in the record – and documents in the record, sir.

WICKER: OK, without objection we'll include all of the testimony – written testimonies in the record at this point.

Mr. Stephenson, this is certainly a graphic testimony. What would you suggest the Helsinki Commission do in this regard?

STEPHENSON: I think, on behalf of the three Americans and nine Romanians who are being targeted by DIICOT, if this committee could turn a bright spotlight on this situation. I think that was successful back in 2006, because these actions cannot withstand the scrutiny of people like this Commission, in particular.

Secondly, as part of my written testimony I have submitted a scholarly journal article by three political scientists, independent of Romania, who suggest 13 specific recommendations that could be pursued to make the judiciary more effective. And I think most of this committee would support all 13. I particularly highlight the one that says that the intelligence service, the SRI, must declare its officers in the prosecution and courts offices, and have those officers resign. I think that would make a difference.

And then third, to the extent that the members of this committee could speak to Romanian officials who might be concerned about this, or even American executive branch officials, that would be greatly appreciated. Thank you.

WICKER: OK. Just to make sure that we get this, let's include those three attached papers with your testimony in the record at this particular point. OK. Ambassador Gitenstein, is this a conspiracy theory and mythology or is Mr. Stephenson's testimony quite another matter?

GITENSTEIN: I was referring to the DNA investigations. He's referring to a DIICOT investigation, which is two different things. Let me just respond to some of the other – Mr. Clark's testimony, which goes to this very issue, OK? The first allegation was that there's targeting – political targeting of particular individuals through the DNA. And this is orchestrated by people in power, by the prime minister. I know if two cases, one in which the DNA prosecuted the sitting prime minister of Romania just in the last few years, who was the government, and also the brother of the president of Romania. So, you know, my experience when I was ambassador was this was not the case. And even since I was ambassador, you have that example.

Secondly, on the question of the SRI and the wiretaps being used by DNA – 20,000 wiretaps, it was the Romanian court system that stopped that. They stopped it about two years ago – or a year or so ago. And they stopped the SRI from using its wiretaps in corruption cases. So there you have the Romanian court system itself holding the SRI accountable, which well it should have. And third, Senator Whitehouse, I believe, was a prosecutor and probably knows this as well as anybody, a good prosecutor has a responsibility, I agree, to screen cases, and certainly screen out cases that are politically motivated.

Now, one piece of evidence that Mr. Clark uses is that the conviction rate is 92 percent. The conviction rate in the premier U.S. prosecutor's office, Southern District of New York, is well-above 92 percent. Indeed, the overall conviction rate in the federal prosecutorial system is in the range of 99 percent. And the reason for that is because good prosecutors screen out bad cases and they get guilty pleas and go to trial only on cases where they're pretty sure they can win. And that's why the conviction rate is so high. So that's – those are three points I would make in response to the points that Mr. Clark makes.

And as to Mr. Stephenson's case, I'm really not familiar with the details of that case and, as I say, it was not a DNA case. It was a DIICOT case.

WICKER: OK. Well, there is this unique monitoring program.

GITENSTEIN: There is, yeah.

WICKER: By which Romania was allowed to sort of join the community of nations. Would you say there has been progress or there's been regression in recent years?

GITENSTEIN: I think the CVM – by the way, one recommendation I would have for you in response to Mr. Stephenson's case, and Mr. Clark's recommendations, is that you meet with the people that do the CVM. I know nobody who knows more about what's going on in the Romanian justice system from outside of Romania than the CVM. There are very thorough reports. They're very well-done. For a long – while I was ambassador, it was done by a Brit. I can't remember his name. I was very impressed with him.

They are very thorough reports. I suggest that they be added to the record. It's a very good system for analyzing a justice system. And by the way, it's a good model for how you

reform anticorruption. I've read all of those reports. I've talked to the people that wrote the reports. I've asked them about these allegations, when I was ambassador. Now, in fairness, I have not talked to them since I was ambassador. But in reading reports, they show a general trendline in the right direction. And indeed, it may result in the EU lifting the CVM for Romania, if not for Bulgaria, which would be a good thing, I think.

WICKER: So the bottom line answer to my question is that you think things are getting better in Romania in this regard.

GITENSTEIN: Yes. And that's why 500,000 people were on the street when there was an effort to reverse that. And this was not orchestrated by anybody. This was just ordinary Romanians like us.

WICKER: And the CVM stands for –

GITENSTEIN: Cooperation –

WICKER: Cooperation and Verification –

GITENSTEIN: Mechanism.

WICKER: Mechanism.

GITENSTEIN: Yeah.

WICKER: Is it – it's fair to say though, isn't it, that Romania would not have been admitted given their history without agreeing to this special monitoring mechanism.

GITENSTEIN: That's absolutely right. And it's critical to the success of this program. It's critical to the preservation of democracy and rule of law in Romania. And if you believe that there have been abuses I think you should address that. Now, one of the benchmarks they use is the fairness and the application of the rule of law to the corruption system. So they look at this question. And I think it's legitimate for you, through the State Department or directly, to ask them about it.

WICKER: Well, let me just – we've got all this investment now. Trade is increasing. Exports are increasing. Imports are increasing. Citibank, Honeywell Garrett, Ford, IBM. Stories like Mr. Stephenson's call into question whether this trend can continue. I've way exceeded my time, but I think we'll let Ms. Conley and Mr. Clark respond to what's been said so far, if you'd like to clarify or take issue.

CONLEY: Well, just a very brief comment, and then turn to Mr. Clark. It was an extraordinary instrument the European Union imposed on both Romania and Bulgaria for this monitoring. It has been in place for a decade and continues to be needed, in my view.

WICKER: It was appropriate.

CONLEY: It was absolutely appropriate. This was the identified weakness for both the European Union and NATO about Romania's joining both institutions. And the EU has maintained this monitoring mechanism and I think should continue. I think you have to look at these efforts as a – as I said, this is a constant battle. And I put this in more military terms, because in some ways it is a battle for the health of institutions and for their independence. Progress is being seen in Romania. Two steps forward, and then we'll take a step and a half back, and you continue on. As I said, our error is we assumed that they've got this. They can do this. And the challenge is we're all a work in progress and the weak institutions and these networks are constantly challenging Romanian institutions, even 10 years after its membership in the European Union.

We just can't let us. And the spotlight and the transparency and the focus, giving the Romanian government a pat on the back when they take difficult steps, but also not giving up when they take steps backward. I think that's the policy prescription. The role of the Helsinki Commission is to continue to understand that in the human dimension, in the third basket, this is now a core pillar. And it's not just happening in countries in the post-Soviet space or even in the western Balkans. This is the – this battle is going on in every OSCE country, including in Western and Central Europe. That to me is a strong message this is something we're all dealing with.

And I'll turn to Mr. Clark.

WICKER: Mr. Clark.

CLARK: Thank you very much. On the question of CVM reports, yes, the CVM mechanism is a necessary one. It was necessary at the time when Romania joined. It continues to be necessary, in my opinion. But you have to understand how the European Commission, who authored these reports, works. There is, I'm afraid, within the European Union, an enormous capacity for wishful thinking, not least with regard to the governance standards of its own members. Just look at how slow the EU has been to respond to the serious deterioration of democratic standards in Hungary, for example, and also more recently in Poland. It's been extremely slow to do so.

Bear also in mind that the European Commission is the same organization that verified Greece's national accounts more than a decade ago and allowed it to join the eurozone when it was quite obvious that Greece's national accounts – and was said so at the time by many people – were not in any fit state to meet the convergence criteria for monetary union, another example of epic wishful thinking by the European Union. I see the CVM reports that have been referred to in the same light, I'm afraid. I think they are an example of the EU turning its face away from a very difficult and growing problem right in front of its eyes, because it's distracted with too many other things. It wants to believe that there is at least one part of this equation that is going right.

And I would ask you, by all means, consider the CVM report, but also set them side by side with the testimony that's been given by the two associations of Romanian judges, who point

to very, very serious concerns about standards of justice in Romania, about their own independence, how it is threatened by the domestic intelligence agency, and ask yourselves who is more likely to have a better grasp of the health of justice in Romania, the judges who are administering it or some officials sitting in Brussels. I would say you should give more weight to the opinions of the judges.

On very specific questions that Ambassador Gitenstein has raised – on the question of wiretaps, yes, the court struck down the wiretapping on anticorruption cases. The government immediately, of course, relegalized them through executive decree. So they're still going on. They haven't been stopped. The court decision counted for nothing, as it happens. On questions of political justice, I think my memorandum – I won't go into it in length now – but my memorandum establishes very clearly a strong pattern of politicized justice in Romania. And on the question of conviction rates – the 92 percent conviction rate, yes, of course, that in itself isn't necessarily proof that the system is wrong. There are some systems which produce very high conviction rates for precisely the reason that Ambassador Gitenstein says. They filter out all cases that might be lost. Japan is another country that has very high conviction rates for that same reason.

But the other sort of country, the other situation in which countries manage to secure very high conviction rates are authoritarian countries, or formerly authoritarian countries, in which there is not a proper separation of powers, and in which the court system operates as an arm of the state, not as a neutral arbiter between citizenry and state, an in which the judiciary is under pressure to do the bidding of powerful forces around it, rather than come to independent judgements. I think everything that I know about Romania puts them in the second category of states that have deficient justice systems and not in the first category of justice systems that work to a high level of efficiency.

WICKER: Senator Whitehouse.

WHITEHOUSE: Thank you, Chairman.

Thank you all for being here. I'd like to ask a question of our three policy witnesses who are here.

Your testimony seems to point to a conclusion that corruption is now systemic, pervasive, often an avenue of Russian influence, and has risen to a national security level for our country in its relations with the countries, including Romania but others, in which corruption is a problem. Is that a fair conclusion?

CONLEY: Certain, sir, for my testimony, yes.

GITENSTEIN: Absolutely. That's why it was my highest priority.

WHITEHOUSE: Yeah. Mr. Clark, you agree?

CLARK: Yes, absolutely.

WHITEHOUSE: OK. So given the importance of this issue, I'm struck by this observation and would like you to comment on it: Those who are corrupt and who are robbing or receiving bribes or otherwise engaged in corrupt activities within corrupt countries, then take their ill-gotten gains, and move them over into rule of law countries, because in corrupt countries their gains are less amenable to being raided by other more powerful corrupt institutions or individuals.

And it strikes me that we – there's obviously no pure exact black and white distinction, but if you could hypothesize a world in which there was a corruption world and a rule of law world, we in rule of law world are actually enabling and supporting the winners in corruption world by allowing them to find sanctuary for their proceeds in our rule of law world. And it strikes me that we could do a much better job in our rule of law world of policing that boundary so that we are not in fact subsidizing, supporting, enabling, whatever words you want to use the very corruption that we claim to now see as a national security threat. Do you think that's an accurate observation? And what would you recommend we consider doing about that?

GITENSTEIN: Well, I think it's a very important observation. And it's true – it's absolutely true. When I was ambassador, fortunately I think the month before I became ambassador we concluded an extradition treaty with Romania. And I spent a lot of my time as ambassador trying to be sure that that extradition treaty worked, so that we could work between the two countries to track down fugitives, but also money. I think if there's a big weakness in the Romanian system it's that it's very – even with the DNA, they do not –

WHITEHOUSE: I'm less interested in it from the Romanian point of view, than I am from the more global point of view.

GITENSTEIN: Well, let me finish the thought, which is that the Romanians are very poor at tracking down money. And a lot of that money ends up in the United States or in Switzerland or in Bahamian bank accounts. And they are not very good at it. And we need to train them to do that. And we, in the U.S. government and the Justice Department, need to be more supportive of the Romanians, both in training and in law enforcement, in tracking down these resources. Much of it ends up in this country. You're absolutely right.

WHITEHOUSE: Ms. Conley.

CONLEY: Senator, absolutely. There is – it is absolutely ironic, where you have corrupt regimes, such as Russia, a lot of their funding circulates through European Union banks – Cyprus, Latvia, are two examples – where capital flight is going into rule of law countries so that they can be protected from their own regime.

WHITEHOUSE: Including America.

CONLEY: So it is absolutely an issue. And what you're – what you're suggesting is, and this is where I think we do have to be very clear on our terms, this is in some ways an ideological struggle between liberalism and illiberalism. And what we need to have is a full-

throttled defense of liberalism as we are combatting the efforts of illiberalism, of which oligarchs, corruption is in itself the heart of illiberalism.

WHITEHOUSE: Sometimes those words have a slightly different meaning on the other side of the dais here. So could we call that transparency and corruption and would it have essentially the same meaning?

CONLEY: It would have the exact same meaning. Yes, sir. Thank you. (Laughter.)

WHITEHOUSE: OK, good. I don't want to make Roger too nervous.

CONLEY: No, no. (Laughter.)

WHITEHOUSE: With these paeans to liberalism.

CONLEY: But I want to just comment on Mr. Stephenson's testimony, Ambassador Gitenstein's. Both of their private sector work now is to drive transparency into Romanian through their business practices. This is the contagion. We take our Western practices and we force them to adopt our system. And when they encounter those struggles, we know we have – in fact, this is where transparency or that liberalism fights the nature of illiberalism.

I just want to – one note, because I don't want there to be any confusion. I do not observe as an analyst an amount of Russian influence into this equation. What we are really talking about is Romanian meeting its own devils and its own ghosts of its corruption. But what I would like to highlight is that what we know from Russian doctrine, they exploit the weaknesses that are on offer. This is a clear weakness. And what concerns me about this weakness is that because Romania is hosting a very important site for our missile defense system, is under pressure from the Kremlin to not host that site and has received threats, could this weakness be exploited? I have not seen that thus far, but I want to put this on the table as this is something that could be exploited by adversaries. It's certainly being exploited in some ways for domestic reasons. So I just wanted to be –

WHITEHOUSE: And it is Russian policy to exploit those vectors.

CONLEY: It is exactly doctrine. And as we know so well –

WHITEHOUSE: As well documented in your terrific Kremlin handbook report. So thank you again for that.

CONLEY: Thank you, Senator.

WHITEHOUSE: Thank you very much.

CLARK: Can I just make – in response to that?

WHITEHOUSE: Yes, I'm sorry.

CLARK: Yes, you're right. I mean, in the – in the world in which transparency and legality are functional there is often too much of a willingness to accept capital flows and investments and the import of property from countries where there is widespread corruption. And there aren't sufficient checks often on the legality of those revenue flows. I think the U.K. is one country that is open to serious criticism actually on that front, particularly as it relates to property and money that is being transferred from the former Soviet countries.

The second point I would make is that it's often very difficult though to distinguish between what is corrupt money and what isn't. Often very legitimate business people will try to transfer their capital out of these jurisdictions precisely because they fear becoming victims of corruption. You need to distinguish between the legitimate businesses that are trying to survive and protect their property, and those that are trying to launder illegal property.

The final thing I would say is that be careful of this extradition issue. Quite often corrupt authoritarian regimes will see the extradition of political opponents on grounds of corruption because they know that it's the easiest way to get Western governments to look the other way. It's the easiest way to put a stigma on the reputation of person that they want to get back to their own country, not because they've done anything illegal but because they are a political opponent and they want them to be shut up.

So be very, very careful of the extradition process, because there is one case in the U.K. at the moment where the Romanian government is seeking the extradition of one German citizen on transparently political grounds. There has been an international arbitration tribunal ruling against the application for extradition under the European Arrest Warrant system. The Romanians have defied their legal obligations in refusing to withdraw that European Arrest Warrant application, and a British court is about to hear that case next month.

I would urge this Commission to pay very close attention to that hearing and the evidence that will emerge in it because it will substantiate very clearly the existence of politicized justice, of collusion between the executive and the prosecutors, and the role of the SRI in driving a lot of that process. A very interesting case. And the documentation that emerges from that is something that the Commission should take into own record, I feel. Thank you.

WICKER: I think Mr. Stephenson wants to respond also.

STEPHENSON: Thank you, Mr. Chairman. Just very briefly, I want to note that in the charges that are being investigated against me there is no allegation – and there certainly never could be any proof – that a bribe was given or accepted. That's not part of what's going on. These are essentially old tax disputes going back 15 years. And they've taken matters that I think would be civil in this country and they've criminalized them as a way to threaten these 12 people with jail and to give up what they have. It's not dissimilar to what happened in the Yukos case. And it's in the same industry. Thank you.

WICKER: It does sound fairly similar. Before I recognize Ms. Moore, Mr. Clark and Mr. Stephenson, in this case a red notice is placed on travel for these individuals.

CLARK: In the case of the U.K. it's different because superseding other extradition regimes, the European arrest warrant exists between members of the European Union. Whether that will continue to be the case as the U.K. withdraws from the EU remains to be seen. But at the moment, there's a fast-track to extradition procedure, which works on the basis of mutual recognition, which means that the U.K. authorities are obliged to treat the decisions of the Romanian courts as though they were their own decisions. For me, that's a very serious flaw if you have that level of sovereignty sharing with a country that has a judicial system as flawed as Romania's, and is one of my big criticism of the EAW system as it currently stands.

WICKER: Yes. Mr. Stephenson, can you travel freely in other EU countries?

STEPHENSON: On the advice of my counsel I've restricted that travel until that issue is clarified. It appears that I will be able to soon, because I have participated in the investigation through local counsel. My counsel here in Washington, Kirkland and Ellis, has said: Don't go to Romania because you may not be able to leave. And be careful about traveling in Europe.

WICKER: You know, I haven't been a lawyer in a long time, but I'd say that's probably good advice. I'd stay out of Romania. (Laughter.)

Ms. Moore.

MOORE: Thank you so much, Mr. Chairman. And I do believe I'm the newest Helsinki Commissioner, although I've traveled with the Helsinki Commission for the past decade. I really do appreciate the work of the OSCE.

WICKER: You bring a lot of experience to the table as a new member.

MOORE: I also am a member of the Financial Services Committee. I'm the ranking member on Monetary Policy and Trade Subcommittee. And as such, we do have jurisdiction over the World Bank, the IMF, the multilateral banks. And we are very, very much engaged with provisions that seek to prevent corrupt transactions and engagements.

And you know, the Foreign Corrupt Practices Act of 1977 – and I am going somewhere with this – put that in place. And of course, our companies screamed and carried on about the expense that that would cause, and how uncompetitive that would make some of our companies. But what they found is that it really protected them from corruption: the Financial Accounting Standard 19 that the SEC put in place; Sarbanes-Oxley – we still hear people moaning about that – after the meltdown of Enron; and just recently Dodd-Frank. We've moved that through – sort of a repeal of Dodd-Frank. But even before that, Section 1504 of Dodd-Frank was struck down by now-President Trump, which required disclosures of oil extractions to protect our American companies.

And so I'm wondering, Mr. Stephenson, if you are protected by any of these laws, what – to what extent is American jurisprudence being accessed to protect your rights – I mean, assuming that you followed all of these provisions under American law?

STEPHENSON: Thank you, ma'am. I was involved in this business between 1997 and 2007, and so the law that would apply would be the Foreign Corrupt Practices Act, I believe. We were a private company. I was a minority shareholder in it. But I can tell you that I've done business for 20 years in emerging markets, like India and Moldova. And I thank God for Foreign Corrupt Practices Act because two things happen: Number one, if you're ever asked for a bribe – and I was several times – I say, love to help you, but I'd go to jail – but I'd go to jail if I did.

MOORE: Exactly. Exactly.

STEPHENSON: And so that is why I only got asked a couple – and the only reason we – the only – I got asked a couple times is foreign government officials have learned about it and that that's going to be the reaction of an American executive because we're just not going to take the risk of going to jail. And so I support that –

MOORE: It protects you.

STEPHENSON: It protects us.

MOORE: And Ms. Conley, I'd think that you probably have a comment on that.

CONLEY: I do absolutely. And it goes to the –

MOORE: And please talk about Dodd-Frank too.

CONLEY: What is so important – and this in some ways is the phenomena of globalization – we have greater transparency. And this is where democracies can shine because ultimately, the transparency is our strength. It is – is it what protects us. It is what separates our system from others – not that we're imperfect, and we are flawed, but this is what sets us apart. And as we've seen over the last years with global conventions about anti-corruption, whether that's the OECD, whether like-minded countries are doing this, we have to elevate the playing field, not degenerate the playing field to oligarchs and others that this is their form of governance. This is a form of authoritarian leaders that use state-owned assets and their buddies and the oligarchs to create a form of governance that is an anathema to democracy. So I can't begin to tell you – and I'm sure, yes, there would be some losses potentially of U.S. sales, but those sales that were corrupted, potentially, through bribes, they are discovered. It brings down governments. It's the ultimate protection, and it places us very differently.

When the – the other powerful mechanism that I wanted to mention that you – that you didn't discuss is sanctions. And this, again – and we have to be careful; this is a powerful tool, but I think some of the most meaningful sanctions, particularly in the Russia context, are access to the U.S. financial system for long-term financing. If our system is to be used, the highest standards have to be achieved to have the privilege of using that system. Again, it's holding others to a high standard; we have to hold ourselves to that. That's another very important I think discerning opportunity. We don't want to use it very often – it's very, very powerful – but

when we need to, we should.

I am sorry, I'm not knowledgeable about Frank-Dodd. But when the U.S. starts setting regulatory transparent standards because of our global dominance in the financial sector, other countries have to respond and respect that. And that's a very powerful tool, as long as we use it very carefully.

MOORE: Well, I would commend a good read of it before it gets repealed. Actually, Section 1504 addresses the extractive industries in oil and gas, and 1502 is the – relates to the extractive industries with regard to minerals and so forth – resource curse sort of minerals. And to try to – you know, and American companies have found that this is very helpful to them that there is a transparent supply chain, making sure that there is no corruption in the supply chain. And actually, you know, I know you deal with OSCE countries, but there is a lot of pushback in some African countries because people want the – they want an opaque environment so that they can continue to have these nefarious transactions. And so I would commend that to you for a good read.

Mr. Chairman, is my time expired?

WICKER: No. It would be the –

MOORE: Should I yield time for you, sir?

WICKER: It would be the height of offense for me to call time after Mr. Whitehouse and me. So you can –

MOORE: Well, you are the Chairman. This is the way this works. (Laughter.)

WICKER: If you'd like, you can ask another –

MOORE: But you – but your time had expired and you – I will yield my time to you, sir.

WICKER: Well, OK, in that case we'll take another round.

But we'll recognize Mr. Aderholt, and then, if there are other questions, we'll take those also. Mr. Aderholt.

ADERHOLT: Thank you, Mr. Chairman.

Thank you all for being here. I was just actually in Romania two weeks ago and had a chance to visit there with the prime minister and see some of the improvements been made. But certainly, we know that all of us, every country, we can always make improvements.

But I want to go – Senator Wicker mentioned the fact that – or he asked the question, what can OSCE do to try to call attention to the anti-corruption and try to deal with some of these issues? Let me go one step further: What can Congress do in that regard? And also, what

can we do to try to reach out to the NGOs? And I'd be interested to know – you know, I'll just open it up for any comments for me by any on the panel, your thoughts on that.

GITENSTEIN: Want me to respond?

ADERHOLT: Yes, please, Ambassador.

GITENSTEIN: First of all, I think reaching out to NGOs is a very good idea. There are a couple – I can give you the names of some really good NGOs that I worked with as ambassador who were very knowledgeable about the legal system. The best of the lot was the Expert Forum, which has tremendous expertise in the anti-corruption area – and, by the way, has – I've talked to them extensively about many of the issues that were discussed today, including Mr. Clark's report, and they have opinions on that. I think it's worth you spending some time with them.

And so what can Congress do? I tell you, my concern as Ambassador, just going back to the congresswoman's point about the FCPA – the FCPA empowers a U.S. ambassador to become more active on these issues because every day as a U.S. ambassador, you have some company coming in and saying – U.S. company – I'm subject to the FCPA, but this German or Italian company is not, and I'm being disadvantaged in Romania. And I agree with them. And I go to the prime minister, and I say, you have got to do something and create a level-playing field for my companies. You want more American investment, that's what has to happen. So that's a good thing.

What Congress could do is spend a little time and get the State Department a little more focused – I think even Heather would agree with this – in developing deeper expertise in this – in the local missions and the U.S. missions in this area. I mean, I was a lawyer, and I had a fool for a client as ambassador, and so I had to reach – I didn't have a lot of depth on my staff in this area – you know, experts on Romanian criminal code, experts on Romanian forfeiture laws – so that I can understand how we could strengthen that process. So this I think is an area where would be great to have you weigh in with State on these issues. I think that would be a good thing.

MOORE: I think this is – this is very – oh. Mr. Aderholt –

WICKER: Feel free.

ADERHOLT: I'll yield. (Laughter.)

MOORE: I know if I were with Jeb, boy, I'd be gaveled right now. (Laughter.)

ADERHOLT: I yield.

MOORE: So I have to remember. (Laughter.)

I was the original – an original co-sponsor of some anti-money laundering legislation in the Financial Services Committee. This is very, very much – and so I appreciate – we may even

try to get you to come and testify before our committee about the importance of this with regard to providing that leadership on a global basis. And so thank you so much.

And I yield.

WICKER: You might also testify on whether imposing Dodd-Frank on small-town and medium-sized banks has any effect at all on this. (Laughter.) But, Ms. Conley, I –

GITENSTEIN: I have absolutely no expertise in that. (Laughter.)

WICKER: But yes, I think we're going to go down the line and let Ms. Conley and Mr. Clark and Mr. Stephenson answer Mr. Aderholt's question.

CONLEY: Well, thank you. What you're doing today, you're drawing a light. You are focusing Congress' interest in this subject. Exactly as Ambassador Gitenstein said, you need to hold the administration to prioritize this in their conversations. And as I said, it's a – in full disclosure, we too often go immediately to the security requirements – what we need Romania to do for us, what that – and I don't mean to underestimate – that's clearly important – but the health of our democracies is equally important. And we have to make sure the administration focuses on this and understands and has the leverage that they need.

In my testimony, I went into greater detail; we don't have necessarily the means to engage fully. What our ambassadors do is amazing, and the U.S. ambassador in Bucharest is a huge contributor in the diplomatic community to pushing a government to do what it does not wish to do necessarily and holding that candle. But they need resources to do – to do that. We need to have seed money to fund NGOs and civil society who are working hard and doing the right things. We walked away from that because we said, you're done, you're in the European Union, you're in NATO, no further work required on our part. That was absolutely the wrong instinct. And I say one thing on my soapbox today, it's that we got that so terribly wrong. We have to recommit ourselves to this effort. I have a – working on European issues, transatlantic issues, I have a clear family first policy approach: We have to care about the family first. That is our allies. That is NATO. And when they struggle, we struggle. Because of the Article 5 commitments under NATO, we have to be very, very vigilant on this.

And then one final word on Mark's question about expertise: We have greatly diminished our European expertise and knowledge over the last decade. It just went elsewhere. We have to grow that back. And as I've told the Senate Armed Services Committee, in the U.S. embassy, the legal attaché may have more of a national security role to play than the defense attaché in our embassies. And that's a completely different way of looking at the world than we have.

WICKER: Ms. Conley, is Romania or has ever been a Millennium Challenge country?

CONLEY: I do not believe Romania is MCC. Moldova is. I do not believe Romania is.

GITENSTEIN: I don't think an EU country can get Millennium –

WICKER: They're assumed to be better than that.

GITENSTEIN: The assumption – we all make the assumption that once a country gets into the EU, it turns into Switzerland. (Laughter.) Well, I hate to break it to you, it doesn't happen that way.

CONLEY: Work in progress.

WICKER: Mr. Clark and then Mr. Stephenson.

CLARK: Yes. I made some suggestions about what I thought Congress could do at the end of my opening statement tonight. I expand on those a little bit in my memorandum.

I think if I was to highlight one, I would say really ask some difficult questions of the State Department. Look at some of the things – look at some of the abuses that are detailed in my memo, and ask the State Department whether they're aware of these and why they're not reflected in their human rights reporting.

For example, when you've got a situation where the superior counsel of magistracy is taken over by a prosecutor and some of the judges – some of the magistrates on that organization object and try and organize against it, and the response of the DNA is to open investigations against two of the judges who are leading that campaign, that's a cause of serious concern. That's reflected in I think it was either Freedom House or Human Rights Watch that drew attention to this. Their reporting reflects some of these concerns.

Why is the State Department's reporting not reflecting some of these concerns? When you've got a situation where a sitting prime minister can call a newspaper owner who has been critical of him corrupt and then say that shortly, the prosecutors would be – would be looking into this, and two weeks later that newspaper owner is arrested, you have to worry whether the politicians are pulling the strings of that prosecution. It seems pretty plain to me that it is. The same prime minister, Victor Ponta, did exactly the same thing against another newspaper owner.

These are serious concerns, again, not reflected in State Department human rights reporting; not reflected either in the CVM reporting, which raises serious doubts about the integrity of that. When you've got a constitutional court judge who votes to strike down for the third time a surveillance bill that the SRI had campaigned for and the very next day is arrested by the DNA for corruption, you have to wonder whether the timing is just a coincidence or whether that's actually something that really needs to be looked at properly. Not reflected in CVM reporting; not reflected in State Department reporting.

So ask some tough questions of your diplomats, and ask whether they are not engaged in exactly the same kind of wishful thinking for other reasons that the EU is currently engaged in with respect to Romania.

STEPHENSON: Congressman, I'll answer your question about how Congress might be

able to help. And I'll answer your question, Mr. Chairman, about the date of that resolution. House Resolution 949 was in July 2016. And while praising Romania, one of the things it said was that the ongoing cases against Rompetrol underscores Romania's lack of a truly independent, professional, and non-political –

WICKER: Was that '06?

STEPHENSON: 2006, yes, sir.

WICKER: Yes.

STEPHENSON: And so, 11 years ago, the House passed a resolution which highlighted this as a miscarriage of justice, so –

WICKER: Is your mic on?

STEPHENSON: (Comes on mic.) Thank you, sir.

If you'd like to do this again, I think that would get the –

ADERHOLT: That'd be a good timing.

STEPHENSON: That would – yes, sir. That would get the attention.

I would say secondly, I know you often meet with OSCE parliamentary groups a couple times a year, and if you would raise this with your counterparts, I think it would enlighten them.

And then third, I don't know if anyone is here from the Romanian embassy today, but their ambassador might want to hear about this from our legislators. And I would say those three things, sir, if it really were appropriate.

ADERHOLT: Thank you.

I yield back.

WICKER: Ms. Moore.

ADERHOLT: But I'll yield to Ms. Moore.

WICKER: Ms. Moore, you're recognized for another round.

MOORE: OK.

I just wanted some clarification from Mr. –

CLARK: Clark.

MOORE: – yeah – about our State Department weighing in about the corruption. Just clarify for me. You said that our State Department did not raise eyebrows, as it were, with the arrest of journalists and so on. Can you – is there – is there a clear responsibility within our State Department protocol where we – where we missed doing that?

CLARK: Well, the State Department produces an annual Human Rights Report –

MOORE: Right, the Human Rights Report.

CLARK: – which reaches conclusions about the level of respect that different countries give to fundamental rights. And it's worth looking at those, more for the omissions than for what's included. Read them side by side with some of the reporting from Freedom House and Human Rights Watch. For me, even the reporting of Freedom House and Human Rights Watch doesn't often pick up on many of the cases that I've described, but it picked up on some of them. And State Department and European Union, the CVM reporting, seem to completely ignore them. It's a serious omission.

MOORE: OK.

CONLEY: If I may – and perhaps, Mark, you'd like to jump in as well – I'm sure our embassy are focusing, tracking this and speaking privately. The question is sometimes we don't have the visibility in seeing that publicly. And what happens if the – if the private messages are not being addressed or we see backsliding, then that's when the public messages have to start ringing clear. That's when there have to be some impact for – and consequences for a real change to a country's posture.

I will agree with Mr. Clark we have all been too distracted, both the European Union and the United States, in understanding how backsliding of NATO and EU members weakens all of our collective memberships. And we need to do this. It's not easy. It's very difficult to criticize another ally when we depend upon that ally at the same time. But we have to find a way to do that. And the transparency and public discussion of this is absolutely vital.

And Mark, you might want – from your own experience.

GITENSTEIN: Well, the incidents we're talking about occurred when I was not ambassador, so – but I am very – I talk often to the current – my successor, and I have every confidence that if he saw a serious civil liberties violation or whatever, he would raise that with the appropriate authorities. He might not do it publicly. He might do it privately.

I know he and I both have an attitude – and I think – I would guess Heather agrees with me – that ultimately, we have to build institutions in these countries that can do it themselves. We can't have the country run by the U.S. ambassador. It's the Romania court system that has to – has to check a DNA or an SRI that's out of control.

That's beginning to happen in Romania because of the CVM, because of our – by the

way, the other ambassador who was extremely helpful on this was the U.K. ambassador. And you know why? Because U.K. has the U.K. bribery statute. He has the same problem that I did. The U.K. companies have an unlevel playing field, just like the American companies. So he wants a strong anti-corruption regime, just like we do. And I'm sure our ambassador is doing that.

But there's no harm in your – it's a good idea. By the way, it's no wrong – no harm in – I agree with Mr. Clark; there is no reason why this couldn't be a factor in the – in the mission looking at this through the Human Rights Report. And as I said, you should go to the CVM folks and have them look at it as well.

MOORE: Well, there is a meeting in Minsk that we're all going to, right, and so – of the OSCE Parliamentary – so I don't know, Mr. Chairman, what your sense is. But I guess I would love to see H.R. 949 be entered into the record of this meeting so that we could – without objection.

WICKER: If it has not already been, it will be – it will be entered at this point.

Is there a problem – and we're almost finished – Mr. Stephenson mentioned, after the offer was rejected, the press reports began. How do people in Romania get their information? Does the state own all the TV? Do they own the papers? And how much of a problem is that?

GITENSTEIN: My personal opinion is that the oligarchs in Romania have no trouble getting their message out. Now, that doesn't mean that Phil Stephenson can get his message out and can have an objective review of his proposal. He's not a Romanian oligarch. But I think the problem with Romanian media right now is I think three-quarters of it seems to be supported by those who have commercial interests – which, by the way, we have – we have that problem in our country as well. But the state-owned media changes from administration –

WICKER: Well, I tell you what: I turn on TV in the morning, and I sure hear a bunch of different views, moving from “Morning Joe” to “Fox and Friends” and everything in between.

GITENSTEIN: You get different views in Romania too. But all I'm saying is in terms of commercial concerns, they do a very good job of getting their message out in Romania.

CONLEY: And Senator, I would just also say, region-wise there is a real dominance of media ownership of two larger companies and very small media markets that amplifies that. We have a great diversity, as you mentioned, but in a small market, you know, a voice is going to prevail.

The other thing that we all did not mention, but you raised a very important issue, what we're seeing is really the diminishment of investigative journalism. That is, again, a front-line institution. And we have got – that is part and parcel of the anti-corruption fight. So it's not only investigative journalism and transparency there, that you have independent media that can – that can relate that information. And then you have institutions, prosecutors, judicial system that can then effectively prosecute. It's the whole shebang. It's what makes our democracies work.

And any part of that starts to collapse and not work, then the democracy is under great challenge.

GITENSTEIN: By the way, that's – in response to Congresswoman Moore – that's another place you could be influential is to get State and the NGOs and the foundations to become more active in supporting investigative journalism. It's a big problem in Romania.

MOORE: Just one other question Mr. Chairman.

Oh, I'm sorry.

CLARK: Can I – can I just very briefly come back on that point? Yes, the media environment in Romania is very complex, and it's, you know, enthralled all kinds of different interests. And therefore, it does a very poor job of serving of the public interest at times.

I will make one particular comment about the media environment. And that is one of the most pernicious examples of how the prosecutors try to skew the judicial system is the habitual practice of leaking information to the media pretrial, particularly telephone transcripts that have been obtained by the SRI and that can only have gotten to the media via the SRI or the DNA. That is such a routine practice in Romania that it barely passes – it passes barely with comment most of the time. But if it was to happen in the U.K. or any other, you know, established judicial system, a court, a judge would throw out the case because it would be impossible to have a fair trial in the context in which all of the media had been selectively – all of the evidence had been selectively leaked to the – to the national media.

The second thing is I would draw your attention to the comments that were made in Romania a couple days ago before a parliamentary inquiry by the Romanian ambassador here to Washington, who was also former head of the SRI, Ambassador Maior, in which he – in which he admitted that the SRI run penetration agents in the Romanian media. His excuse for this, quite – you know, without any sense of shame, was that this was necessary in a globalized era. Of course, we know that this has got nothing to do with globalization. This is a hangover from Soviet-era practice of the Securitate. The SRI run penetration agents in all levels of Romanian society, including the media, by the admission of a former head of the SRI and the ambassador to this country. Take a look at what he said. It's really quite extraordinary, I think, for any country, member of the European Union, one that considers itself to be a fully developed democracy, for that kind of statement to be made. But it's on the record.

WICKER: Mr. Clark, when half a million people took to the streets, how did they get their information? Was it social media?

GITENSTEIN: Mainly social media.

CLARK: Yes, social media. That's not –

GITENSTEIN: Mainly social media. Facebook, yeah.

WICKER: And what did the two major news organizations have to say about that?

CLARK: Well, it was fully reported in all media, yeah.

GITENSTEIN: It was fully – it was fully reported, yeah. But they didn't play a role in getting the people into the streets. I think it was social media that did.

I wanted to respond to this – to David's point about leaks. And by the way, I find the leaks generally not a good thing across the board, especially in prosecutorial cases. We're talking a lot about that in this country right now. But one reason there are a lot of leaks in Romania is Romania has a very unusual system of legislative immunity, very different than ours. And by the way, it's not unique to Romania; apparently, many European countries have this. Before a member of parliament – and remember, this is a parliamentary government, so if you're a minister, you're likely to be a member of parliament – can be prosecuted – and if you're a former member, you have to – you have to go through this process – the parliament has to vote – by the way, via secret ballot – as to whether to allow the prosecutor to proceed with the prosecution.

We have a different system, a much better system, in this country. Fortunately, members of Congress don't have to vote on whether or not a – first of all, it politicizes the process. More importantly, every member of parliament gets a dossier from the DNA laying out the allegations. So where do you think the information comes from? It may not come from the prosecutor. It may come from parliament. This is not – this is a system that ought to be focused on in Romania. I've spoken out on it a number of times. We have a much better system for dealing with immunity.

By the way, there ought to be a check on prosecutors who are being political. But to do it this way via secret ballot and having these dossiers floating around the parliament is not a good way to do it.

CLARK: I take Ambassador Gitenstein's point. I would just add that this practice happens even in cases where parliamentary immunity –

GITENSTEIN: I agree it does. I'm not denying it. I'm just saying one big cause of it is that.

WICKER: Ms. Moore, let's see if we can wrap this up. Do you have a final question?

MOORE: All right. I just have one burning question, Ms. Conley. You mentioned that money – that we're talking about the American foreign aid that we were lacking and that somehow, that this was – that we had sort of stepped away from being able to deal with the situation in Romania because we withdrew resources. I didn't – could you – could you just sort of –

CONLEY: Yeah, that's it, absolutely right. When Romania gained its independence, we had a surge of U.S. assistance to help that country transform itself. We continued after Romania entered NATO. And then, more significantly, after it entered the European Union, we withdrew

those funds.

MOORE: We, the United States, or –

CONLEY: The United States diminished those funds greatly. And in my written testimony, I really put out how quickly those numbers dropped.

And the thing is not that we, the U.S. government, has to sustain Romania; what we need to do is have select funding to help civil society and institutions to help further their work. It strengthens the work of the U.S. embassy as they're trying to meet this. It gives support to civil society when they may feel that they have no support.

And again, we think of these funds as – well, this is in the good – the nice-to-do category, and we don't really need to do that now. It's not the nice-to-do category. It's to strengthen an ally against a real challenge to its democratic institutions. And it also promotes U.S. values, our system, our preferences. And when we use those funds very selectively and very targeted in a very powerful way, we can really have some impact on the ground. And I think we need to revisit that.

MOORE: Thank you.

WICKER: Let's see if witnesses want to take 60 seconds each and say something that needs to be said or wrap this up or summarize.

Mr. Ambassador.

GITENSTEIN: First of all, I thought this was a very good discussion. I agree with much of what was said by all of the witnesses here. I do believe that fairness in the judicial and prosecutorial system is an important issue, and I think it ought to be focused on. But on the whole, the strategic goal here is to build a system that is aggressive and tough but fair in Romania. And I think that's beginning to happen.

WICKER: Ms. Conley.

CONLEY: Let me just thank you. Thank you, the Helsinki Commission, for focusing not only on Romania but the issue of corruption. I like to say this is the new battlefield where our institutions and public opinion is where the challenge is. And we have to prioritize it, so we want to support your work in any way we can. But thank you for having this hearing.

WICKER: Mr. Clark.

CLARK: Yeah, I would just like to say – agree with the other panelists that the fight against corruption is extremely important. It is the new front line in the fight for democratic values and democratic outcomes. But the anti-corruption fight cannot succeed unless it is also free of corruption. So there needs to be extra scrutiny of anti-corruption work to make sure that it's free of influences and considerations which are not based on the desire to stamp out

corruption but are based on other things. But thank you very much for the opportunity to speak to you today.

WICKER: And, Mr. Stephenson, you have the last word.

STEPHENSON: Well, thank you again. I want to emphasize that I don't think my problem is with Romania or Romanians or even the Romanian judiciary in general. I think my problem is with a few unidentified intelligence officers and a couple of prosecutors in DIICOT, not the DNA anti-corruption people. That being said, I lived in Romania. I respected the Romanians. I find many young, find Romanians fighting the good fight, including against corruption. And so I wish them well.

WICKER: And thank you very much.

MOORE: Thank you, Mr. Chairman.

WICKER: The hearing is now closed. We appreciate the witnesses. (Sounds gavel.)

[Whereupon, at 11:03 a.m., the hearing ended.]

**Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa: Comisia
S.U.A. de la Helsinki**

"Procesul Anticorupție din România: Succese și Excese"

Membrii Comisiei Prezenți:

**Senatorul Roger Wicker (R-MS), Președinte;
Senatorul Sheldon Whitehouse (D-RI);
Reprezentantul Robert Aderholt (R-AL);
Reprezentantul Gwen Moore (D-WI)**

Martori:

**Ambasadorul Mark Gitenstein, Consilier Special, Mayer Brown;
Heather Conley, Vicepreședinte senior, Centrul pentru Studii Strategice și
Internaționale;
David Clark, Comentator și Consultant de Politică Externă;
Philip Stephenson, Președinte, Freedom Capital**

**Audierea a avut loc de la ora 9:32 a.m. până la ora 11:03 a.m. în camera 212-
210, Centrul pentru Vizitatori al Senatului (CVS), Washington, D.C., Senatorul
Roger Wicker (R-MS), Președinte al Comisiei pentru Securitate și Cooperare
din Europa, prezidează**

Data: Miercuri, 14 iunie 2017

WICKER: Audierea va începe. Bună dimineața tuturor. Comisia de la Helsinki este mandată să monitorizeze respectarea de către statele participante a angajamentelor asumate pe baza consensului din partea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa sau, a OSCE. Acestea includ angajamentele legate de combaterea corupției și de buna guvernare. Astăzi ne vom concentra pe efortul continuu de a combate corupția în România.

La începutul acestui an, parlamentul român a luat în considerare adoptarea un proiect de lege care ar fi grațiat mulți oficiali care au fost deja condamnați pentru corupție. Această măsură a declanșat demonstrații în masă care s-au desfășurat pe teritoriul României – cele mai mari din 1989 – atrăgând peste jumătate de milion de persoane și cu o durată mai mare de două săptămâni. Aceste proteste au pus un accent internațional asupra a cât de intens simt românii din toate păturile sociale cu privire la efectele corozive ale corupției. Au reflectat dorința poporului român de a se asigura că în țara lor este o democrație transparentă bazată pe statul de drept.

De când s-a alăturat NATO în 2004 și UE în 2007, hotărârea României de a fi un aliat al NATO solid și de încredere și prieten al Statelor Unite a fost cu adevărat admirabilă. România a devenit, de asemenea, un partener strategic esențial al Statelor Unite într-o regiune din ce în ce mai complexă a Mării Negre, în care membrii estici ai Alianței Atlantice au fost amenințați la frontierele lor de acțiunile agresive ale unei Rusii revigorate.

Statele Unite acordă o mare importanță colaborării sale puternice cu România în domeniul apărării și securității militare, lucru care s-a intensificat în ultimii ani. Acest lucru a fost demonstrat în întâlnirea recentă dintre Președintele Trump și Președintele Iohannis, unde s-a subliniat această cooperare puternică. Astăzi, soldații americani și români lucrează umăr la umăr în Divizia Multinațională NATO - Sediul din sud-est în municipiul București, iar Trupele Maritime din S.U.A. joacă un rol vital în Forța Rotativă a NATO din Marea Neagră. România joacă, de asemenea, un rol esențial în apărarea balistică cu rachete aeriene a alianței noastre și este un partener puternic în ceea ce privește inițiativele cibernetice și schimbul de informații. Se speră că acest parteneriat va continua.

Pentru a stabili legături și mai strânse între cele două națiuni, Statele Unite și România au lansat „Parteneriatul Strategic pentru secolul 21 între România și S.U.A.”, iar acesta este un lucru foarte complicat. L-am înființat în 2011. Acest parteneriat urmărește extinderea parteneriatului nostru dincolo de apărarea și cooperarea militară comună, prin promovarea prosperității noastre reciproce prin intermediul piețelor deschise, prin încurajarea investițiilor străine directe de mai bună calitate și prin consolidarea legăturilor dintre oamenii celor două țări.

Statele Unite și România sunt parteneri comerciali cheie. În 2016, Statele Unite au importat peste 1,9 miliarde de dolari în bunuri din România, în creștere de la 470 milioane de dolari în 2000. Exporturile S.U.A. către România în 2016 au depășit 700 milioane dolari, de la 230 milioane de dolari în 2000 - în anul 2000. Unele din cele mai mari companii din Statele Unite investesc în România, inclusiv Citibank, Honeywell Garret, Ford, IBM și altele. Se speră că această tendință va continua. În luna octombrie, Departamentul de Comerț al Statelor Unite va găzdui cea mai mare misiune comercială anuală condusă de guvernul S.U.A., Trade Winds Southeast Europe, la București.

Acest parteneriat își are rădăcinile într-un angajament comun față de valorile democratice, respectarea drepturilor omului și angajamentul față de buna guvernare și față de statul de drept. În timp ce România joacă un rol critic în apărarea securității fizice în Occident, la fel de importantă este apărarea valorilor statului de drept și independența sistemului judiciar. În această privință, totuși, există motive de îngrijorare. Și voi include în dosarul audierii de astăzi o scrisoare pe care am primit-o de la Uniunea Națională a Judecătorilor din România și Asociația Magistraților din România. Și, în urma consimțământului unanim, o voi include în dosar în acest moment.

Această scrisoare afirmă că Serviciul Român de Informații continuă să joace un rol agresiv, totuși nedezevăluit, în investigațiile penale și are influență asupra sistemului judiciar – chiar prin infiltrarea sa și influențarea asupra rezultatelor judiciare. Acest lucru pune sub semnul întrebării progresul continuu pe care cele două țări ale noastre au reușit să îl realizeze, după cum am subliniat mai devreme în declarația mea. Eforturile împotriva corupției depuse de România au atras atenția internațională și au fost reținute ca exemplu pentru alte țări, cum ar fi Ucraina. Vrem ca aceste eforturi să aibă succes.

Prin organizarea acestei audieri de astăzi, sperăm să sprijinim pe cei care continuă să lupte împotriva corupției într-un mod care să fie în concordanță cu statul de drept și să consolideze democrația pe care românii s-au străduit să o construiască. Și, făcând acest lucru, se întărește parteneriatul dintre Statele Unite și România. Salut un excelent comitet ce reprezintă o secțiune transversală a experiențelor din România. Acești martori vor evalua procesul anticorupție – concentrându-se atât pe progresele incontestabile care au fost făcute până în prezent, dar și încercând să abordeze într-un mod constructiv problemele care rămân.

Va începe Domnul Ambasador Marc Gitenstein, în prezent consilier special la Mayer Brown, aici, în Washington D.C. Domnul Ambasador Gitenstein a fost ambasador al S.U.A. în România din 2009 până în 2012. A fost un campion în stabilirea de relații mai strânse cu S.U.A., precum și un avocat pentru un mediu de afaceri transparent pentru toți investitorii în România. El continuă să fie implicat îndeaproape în România prin diferite activități în calitate de membru al consiliilor de administrație și prin activitățile firmei sale de avocatură.

Apoi, o vom asculta pe Doamna Heather Conley, vicepreședinte senior al Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale, unde dumneaei conduce Programul Europa. Doamna Conley este un observator al României de mult timp și un analist politic extrem de respectat al țărilor din regiunea Mării Negre. Din 2001 până în 2005, dânsa a ocupat funcția de secretar asistent adjunct de stat în cadrul Biroului pentru Afaceri Europene cu responsabilități în ce privește relațiile bilaterale ale SUA cu țările din Europa Centrală.

Următorul va fi Domnul David Clark, care este fostul consilier al Onorabilului Robin Cook – fostul ministru britanic de externe al Cabinetului Partidului Laburist al lui Tony Blair – și autor al unui raport recent al Societății Henry Jackson despre lupta României împotriva corupției și modul în care aceasta a afectat statul de drept.

La final, îl vom asculta pe Domnul Phil Stephenson, care va depune mărturie cu privire la propriile sale experiențe ca investitor american în România, și despre actorii guvernamentali care e posibil să încerce să influențeze lupta împotriva corupției pentru propriile lor obiective politice și economice.

Deci, aștept cu nerăbdare această discuție importantă și fructuoasă. Vom avea alți membri ai Comisiei prezenți, dar din cauza programelor noastre, vor intra și vor ieși. Astfel, în acest moment, este – este plăcerea mea să îi dau cuvântul Domnului Ambasador Gitenstein și să-l rog să-și înceapă declarația de deschidere. Domnule, aveți cuvântul.

GITENSTEIN: Da. Oh, iată-mă.

Ei bine, vă mulțumesc, Domnule Președinte, și mulțumesc membrilor Comisiei pentru organizarea audierii. Și sunt onorat că m-ați invitat să particip. Aș vrea să v-o prezint pe Corina Rebegea, care stă în spatele meu, analist politic la Centrul pentru Analiză Politică Europeană, sau CEPA, aici, la Washington. Dumneaei m-a ajutat să-mi pregătesc mărturia de astăzi și vreau să îi mulțumesc public.

Mă voi concentra pe domeniile în care am căpătat experiență din vremea pe care am petrecut-o în România în calitate de ambasador și de când am plecat de acolo ca membru al consiliului de administrație al Fondului Proprietatea, cel mai mare capital din România, care a investit în totalitate în întreprinderi de stat românești sau SOE, așa cum le numim noi. În această calitate, m-am întors în România de aproximativ douăzeci de ori din anul 2012 și m-am concentrat asupra aspectelor legate de transparență, responsabilitate și prevenire a corupției în aceste întreprinderi de stat critice. Lupta împotriva corupției merge remarcabil de bine. Este apolitică, competentă, independentă și agresivă.

Se bucură de un sprijin larg din partea poporului român, după cum reiese prin cei 500.000 de români care au ieșit pe stradă la începutul acestui an pentru a protesta împotriva schimbărilor din codul penal, dintre care unele ar submina activitatea DNA în lupta împotriva corupției. DNA, apropo, este parchetul anticorupție pentru România. Deci, în acest sens, România este un model pentru regiune. Sunt total de acord cu Președintele Trump care în recenta sa scrisoare către președintele României, Klaus Iohannis, un sentiment pe care el l-a reiterat în cadrul conferinței de presă de vinerea trecută, aplaudă lupta României împotriva corupției.

România a fost admisă în UE în 2007, împreună cu Bulgaria, sub rezerva unui program unic de monitorizare cunoscut sub numele de Mecanismul de Cooperare și Verificare sau MCV. Experții Comisiei Europene au stabilit repere foarte specifice pentru sistemul judiciar și Parchetele din România. Și la fiecare șase luni de atunci au publicat rapoarte care analizează progresele înregistrate în raport cu acele valori de referință. Succesul programului anticorupție din România se datorează în mare parte MCV, sprijinul său din partea ambasadelor occidentale, inclusiv cea a S.U.A., dar cel mai important este curajul și profesionalismul procurorilor și judecătorilor români și sprijinul puternic din partea poporului român.

Știu că există îngrijorare dacă DNA are o agendă politică sau este un instrument al agențiilor de informații. De fapt, există o întreagă mitologie sau o teorie a conspirației cu privire la aceasta, susținută adesea de cei care sunt cercetați de DNA. Îmi amintesc că, atunci când am fost ambasador, un politician corupt a spus, citez: „SRI,” acesta este FBI-ul românesc, „este locomotiva și DNA este furgonul. Trebuie să dezactivăm locomotiva”, am încheiat citatul. Obiectivele corupției au încercat să facă acest lucru încă de atunci.

Am citit toate rapoartele MCV, am vorbit cu autorii lor, cu personalul meu însărcinat cu

aplicarea legii de pe vremea când am fost ambasador, cu alți profesioniști de la ambasadă, alți ambasadori și ONG-uri, precum și mass-media independente din România. Nici unul nu a furnizat dovezi semnificative pentru acuzațiile conform cărora regimul anticorupție este un instrument al serviciilor de informații sau al vreunui partid politic. Dacă există deficiențe semnificative, acestea sunt reprezentate de sistemul de acordare a imunității legislative. În al doilea rând, că nu există un program suficient de robust pentru prevenirea corupției în România. Și, în sfârșit, că multe elite politice nu susțin suficient acest program. Fac referire la acest lucru mult mai detaliat în declarația mea scrisă și aș fi bucuros să răspund la întrebări despre aceasta.

Eu sunt optimist în privința României, în mare parte datorită celor jumătate de milion de tineri români care au fost pe străzi cu câteva luni în urmă pentru apărarea anticorupției. Ei știu că principala modalitate de a pune capăt moștenirii comunismului și autoritarismului este să se pună capăt corupției și să se adopte un sistem real, după cum ar spune strămoșii noștri, al unei națiuni de legi, nu de oameni. Cu cât ajungem mai aproape de ideal, cu atât mai repede vom ridica nivelul de trai în acele țări, le vom întări împotriva tendințelor populiste, naționaliste, chiar rasiste antidemocratice sau intolerante din regiune. Este vaccinul perfect împotriva acestor mișcări periculoase.

Corina și cu mine suntem pregătiți să ajutăm Comisia în orice fel putem și sunt bucuros să răspund la oricare dintre întrebările dvs. Solicit Comisiei să includă declarația mea completă și anexele în dosar. Mulțumesc foarte mult, Doamne Președinte.

WICKER: Fără obiecții, va fi inclusă.

Doamnă. Conley, aveți cuvântul.

CONLEY: Doamne Președinte, Senator Whitehouse, vă mulțumesc pentru această ocazie de a vă vorbi cu privire la o chestiune de securitate națională: lupta democrațiilor occidentale pentru a învinge corupția. De prea mult timp, combaterea corupției a fost neglijată în discuțiile noastre privind politica externă. Dar acum am ajuns să înțelegem că fenomenul corupției este o slăbiciune sistemică din interiorul unei țări care poate fi exploatată și influențată de adversari, atât din țară cât și din străinătate, și față de care nici o țară nu este imună.

Discuția de astăzi se concentrează în mod corespunzător asupra unui aliat din NATO extrem de important pentru Statele Unite, motiv pentru care este esențial să avem o discuție solidă, transparentă și publică despre corupția persistentă din România și despre limitele eforturilor lor anticorupție până în prezent. Încurajez cu fermitate Comisia să continue această examinare a eforturilor anticorupție pe care le fac aliații NATO, atât în Europa centrală, cât și în Europa de Vest.

Îmi voi concentra astăzi comentariile asupra evoluției României în lupta împotriva corupției din momentul în care țara a fost inspirată pentru prima oară să se alăture NATO și până astăzi. Acesta este un subiect foarte personal pentru mine, deoarece am lucrat în calitate de secretar de stat adjunct în timpul procesului de aderare a României la NATO. Și am fost responsabilă pentru relațiile bilaterale dintre SUA și România în acest interval de timp. Și la acea dată, concluzia noastră – cea a procesului interdependenței din SUA – a fost că cea mai mare vulnerabilitate a securității naționale a României a fost corupția, identificată în sistemul judiciar, în

funcția executivă și în achizițiile publice.

La vremea respectivă, Primul Ministru Năstase însuși a numit-o „o amenințare la adresa democrației” și a promis să facă lupta împotriva corupției drept prioritatea sa numărul unu. Ambasadorul nostru în România la vremea respectivă, predecesorul lui Mark, Michael Guest, a avertizat în repetate rânduri că acesta a fost principalul obstacol în calea aderării țării la NATO și pentru stabilitatea sa. Iată de ce guvernul S.U.A. a cheltuit enorm de mult timp și efort analizând legislația anticorupție a României și, cel mai important, implementarea acestei legislații și urmărirea penală a cazurilor de corupție. Am vorbit direct și în mod repetat cu premierul, cu ministrul de externe, cu ministrul apărării, cu înalți parlamentari în legătură cu necesitatea de a aborda în mod semnificativ corupția.

Sinceră să fiu, am simțit uneori faptul că oficialii americani erau afectați mai profund în legătură cu această problemă decât înalții oficiali români. România era în mod clar vulnerabilă la combinația debilitantă dintre corupția adânc împlântată și instituțiile slabe, ceea ce le-a determinat să nu fie în măsură să pună în aplicare în mod eficient un cadru juridic viabil anticorupție. Guvernul român a dat impresia că a luat măsuri serioase la acea vreme prin adoptarea legislației, însă aceste legi nu au fost implementate pe deplin și cu siguranță nu la cele mai înalte niveluri.

Privind înapoi, cred că strategii politici din S.U.A. - și eu mă includ printre aceștia - am făcut o presupunere teribilă. Am crezut că aderarea României la NATO în 2004 și la UE în 2007 a fost linia de sosire a politicii. De fapt, a fost doar linia de start, fără pârghe. După anul 2004, când Senatul S.U.A. a ratificat Tratatul de la Washington modificat, Statele Unite s-au concentrat asupra locației geostrategice a României și asupra contribuțiilor sale de securitate pentru SUA și pentru NATO. Și am redus în mod dramatic prezența și angajamentul nostru de asistență externă în România exact în momentul în care ar fi trebuit să creștem ajutorul din partea S.U.A. pentru a proteja ce s-a câștigat cu greu și am insistat asupra progresului în eforturile anticorupție în locul solicitărilor de asistență pentru securitate.

A trebuit, de asemenea, să consolidăm instituțiile și angajamentul nostru față de societatea civilă românească. Doar pentru a vă oferi foarte pe scurt o sumă, în 2002, Statele Unite au acordat României ajutor în valoare de 163 de milioane de dolari, ceea ce a reprezentat o concentrare semnificativă pe guvern și pe societatea civilă. Până în 2014, acesta a scăzut sub 10 milioane de dolari. Pur și simplu, așa arată să lași politica să joace un rol. Și am plătit un preț ridicat pentru plecarea noastră. Corupția a crescut, instituțiile sunt sub amenințare, iar figurile politice folosesc corupția ca armă politică pentru a se denigra reciproc. Ceea ce fac ei înseamnă erodarea democrației în sine.

Transparența este bipartită. Și corupția este o formă de cancer care distruge democrațiile din interior prin slăbirea sau distrugerea instituțiilor, erodând încrederea publică în liderii și societățile democratice. Am observat cum țări precum Rusia au exploatat cu siguranță această slăbiciune în mare măsură.

Vreau doar să închei prin a spune câteva lucruri simple, cred eu, dar subapreciate. Instituțiile democratice își apără cetățenii și drepturile acestora. Deoarece corupția dăunează atât de grav instituțiilor, aceasta este o amenințare pentru siguranța, securitatea și libertatea cetățenilor români. Corupția este un afront adus democrațiilor liberale și asupra libertății și demnității

persoanei. Tocmai acest afront față de demnitatea umană a fost cel care a dus în mod spontan 500.000 de români în stradă, în mijlocul unei nopți înghețate, pentru a spune nu la încercarea guvernului de a forța o ordonanță de urgență care să slăbească legile anticorupție din România. Este un afront la demnitatea cetățenilor ruși, ceea ce am văzut la începutul acestei săptămâni, când mii de tineri ruși au protestat împotriva regimului corupt al guvernului lor.

America trebuie să se întoarcă pe terenul de joc din România, înțelegând că eforturile anticorupție sunt un element vital al securității naționale, deoarece puterea instituțiilor reprezintă forma finală de protecție a cetățenilor noștri. Lupta împotriva corupției este o bătălie constantă care necesită o vigilență constantă asupra politicii. Și pentru a câștiga bătălia, românii trebuie să recunoască amploarea amenințării, să-și stabilizeze și să-și întărească instituțiile, cum ar fi DNA, și să mobilizeze populația prin intermediul societății civile pentru a preveni regresul democratic. Acum, acest lucru este simplu în teorie, dar destul de dificil de pus în practică. Mulțumesc.

WICKER: Mulțumesc.

Domnule Clark.

CLARK: Mulțumesc foarte mult, Domnule Președinte.

Democrația în Europa se confruntă cu cea mai mare provocare de la căderea Zidului Berlinului. România, în această privință, ar trebui considerată o țară de interes din cauza problemelor îndelungate și nerezolvate în ceea ce privește corupția și statul de drept. Protestele în masă care au forțat guvernul român să renunțe la eforturile lor de limitare a scopului anchetelor anticorupție în ianuarie au arătat că există un sprijin copleșitor pentru o acțiune fermă în această privință.

Cu toate acestea, puterea sentimentului public uneori înseamnă că munca anticorupție este supusă unei examinări necorespunzătoare. Pe lângă faptul că se ocupă de multe acte autentice ale criminalității, există motive pentru a concluziona că această campanie anticorupție a României a oferit, de asemenea, o acoperire convenabilă pentru acte de reglare a scorurilor politice și a încălcărilor grave ale drepturilor omului care arată o îngrijorătoare lipsă de interes pentru statul de drept. Într-adevăr, metodele folosite adesea prezintă un grad considerabil de continuitate a practicilor și atitudinilor din epoca comunistă.

Desfășurarea campaniei anticorupție a României dă naștere la cinci zone de interes specific. Numărul unu, politizarea justiției. Afirmația că Direcția Națională Anticorupție a României, DNA și Direcția de Investigare a Criminalității Organizate și Terorismului, DIICOT, acționează ca procurori imparțiali, este dificil de corelat cu faptele. A existat adesea o corelație puternică între cei vizați de urmărire penală și interesele celor care se află la putere în acel moment. Cazurile au fost uneori însoțite de campanii de defăimare publică menite să maximizeze impactul lor politic.

Doi, coluziunea dintre procurori și executiv. Statul de drept impune o separare a puterilor în care procurorii acționează independent de executiv. În România, se pare că politicienii au exercitat uneori o influență operațională considerabilă asupra DNA, folosindu-și controlul asupra numirilor cheie. Există dovezi, în mai multe cazuri, care indică un contact necorespunzător între DNA și guvern și sugerează că investigațiile au fost îndreptate pe criterii politice.

Trei, rolul ascuns al serviciilor de informații. Serviciul Român de Informații, SRI, succesor al Securității din perioada comunistă, joacă un rol semnificativ și în mare parte nedețvăluit în conducerea urmărilor penale anticorupție. Acesta efectuează în fiecare an 20.000 de interceptări telefonice în numele DNA, inițiază anchete DNA și, în propriile cuvinte, consideră sistemul judiciar drept, citez, „un câmp tactic” de operațiuni. Aceste activități nu au fost examinate în mod corespunzător, iar guvernul a refuzat să răspundă solicitărilor din partea organizațiilor care reprezintă judecătorii români de a investiga suspiciunile că SRI s-a infiltrat în sistemul judiciar și în procuratură.

Patru, lipsa de respect pentru independența judecătorească. Atât SRI cât și DNA au fost criticate pentru subminarea independenței judiciare, un alt principiu fundamental al justiției liberale. Judecătorii care nu lucrează conform ordinelor DNA și nu dau verdicte în favoarea acesteia, au devenit ei înșiși ținte ale investigațiilor, în timp ce cei considerați favorabili intereselor sale și-au văzut loialitatea răsplătită. O instanță judiciară dispusă să îndoieie regulile ajută DNA să mențină ratele extraordinare de condamnare de 92%. Un judecător suprem al Curții Constituționale a acuzat, de asemenea, SRI că încearcă ilegal să-i intimideze pe el și pe colegii săi.

Cinci, abuzuri în cadrul proceselor din partea procurorilor anticorupție. Metodele utilizate în mod obișnuit de DNA sunt incompatibile cu standardele care se aplică în majoritatea țărilor democratice. Acestea includ a face paradă cu cei arestați în cătușe în beneficiul mass-media, amenințarea rudelor suspecților cu rechizitoriul ca o formă de pârghie, oferirea imunității suspecților în schimbul implicării unor persoane mai înalte și mai cunoscute publicului și transmiterea sistematică de dovezi către mass-media pentru a împiedica audierea corectă în instanță. Principiile importante ale justiției, inclusiv dreptul la un proces echitabil și prezumția de nevinovăție, sunt încălcate în mod curent în cadrul campaniei anticorupție a României.

Atunci când este contestată cu privire la aceste puncte, DNA recurge rapid la tactici de intimidare. Am experimentat acest lucru personal după ce un raport pe care l-am scris și care detalia multe dintre aceste preocupări a fost publicat în luna ianuarie a acestui an. Am transmis Comisiei o copie a raportului. În urma difuzării pe scară largă a raportului în mass-media, DNA a inițiat o anchetă oficială a Consiliului Superior al Magistraturii, care s-a pronunțat împotriva mea în data de 9 mai. Ca într-un exemplu bizar al dublei gândiri ca în perioada sovietică, lucrarea mea de a expune încălcările independenței judecătorești din România a fost chiar ea considerată ca fiind un atac asupra independenței judecătorești. Acest proces a fost cu intenție intimidator, dezvăluind că DNA este o organizație care operează fără respect față de principiile democratice, inclusiv libertatea de exprimare și independența societății civile.

Încălările drepturilor omului care au loc sub așșul anticorupției ar trebui să fie o problemă serioasă de îngrijorare pentru partenerii internaționali ai României. Statul de drept este un pilon vital al guvernantei democratice, iar slăbiciunile sale în România constituie un risc sistemic major într-o regiune cu o importanță strategică din Europa. Problema, așa cum am văzut prin protestele de la începutul acestui an, este că nu se poate avea încredere în politicienii români să supravegheze activitatea procurorilor anticorupție. DNA, DIICOT și SRI exploatează acest fapt pentru a acționa dincolo de limitele unei examinări legitime, efectiv conducând un stat în cadrul unui stat.

S.U.A. joacă un rol important în calitate de membru senior al NATO și ca cel mai important aliat al României. Raportul Departamentului de Stat pentru drepturile omului ar trebui să reflecte îngrijorarea sporită cu privire la consecințele abordării României în combaterea corupției.

O atenție deosebită ar trebui acordată întrebării dacă serviciul de informații interne al României funcționează sub un control civil eficient, așa cum este necesar în condițiile aderării ca membru al NATO. De asemenea, ar trebui folosite instrumente suplimentare pentru a face față politizării justiției. În cel puțin un caz la nivel înalt, există motive serioase pentru declanșarea prevederilor din Legea Magnitsky privind responsabilitatea drepturilor omului la nivel mondial împotriva persoanelor care abuzează de drepturile omului în poziții de autoritate.

Vă mulțumesc.

WICKER: Mulțumesc foarte mult.

Domnule Stephenson, aveți cuvântul.

STEPHENSON: Mulțumesc Domnului Președinte și membrilor comisiei pentru această ocazie de a depune mărturie. Numele meu este Phil Stephenson, sunt cetățean american care locuiește în Virginia de Nord, unde compania mea activează în achiziționarea, renovarea și închirierea de apartamente în proprietate. Am absolvit atât Colegiul Harvard, cât și Școala de Drept de la Harvard și am servit ca ofițer secret la Departamentul Trezoreriei din S.U.A., numit acolo de primul Președinte George Bush. Și, printr-o bizară conjunctură de evenimente, sunt personal investigat astăzi de procurorii români, al căror scop declarat este să mă bage în închisoare în România și să-mi confişte averea.

Înainte de a începe povestea mea personală, permiteți-mi să spun că sunt pe deplin de acord cu Domnul Ambasador Gitenstein și cu Doamna Conley și cred că și cu Domnul Clark, despre necesitatea ca românii să continue lupta împotriva corupției. Dar, de asemenea, sunt de acord cu detaliile oferite de domnul Clark, că există o mică parte a luptei împotriva corupției care a fost ea însăși coruptă, unde oficialii guvernamentali au influențat procurorii și judecătorii să urmărească cazuri penale care servesc propriilor lor interese politice și chiar economice înguste. Prin urmare, povestea mea nu este una de politică, ci una de experiență de viață. Și ar trebui să dea o pauză oricărei companii străine care a investit sau intenționează să investească în România.

Deci iată povestea mea. Acum douăzeci de ani locuiam în D.C. și gestionam unul dintre primele fonduri de capital privat pentru piețele emergente. Am deschis un fond de 20 de milioane de dolari special pentru România. Investitorii noștri principali au fost Grupul Băncii Mondiale și guvernul german, care au făcut verificări ample asupra noastră și asupra partenerilor noștri. Într-o vizită la București am avut plăcerea să-l întâlnesc pe președintele lor, guvernatorul băncii centrale și lideri locali de afaceri, dintre care unul a devenit partenerul meu. Am decis să acceptăm invitația lor de a investi în privatizările ce erau în curs în anul 1997.

În acea perioadă, România se afla în cădere liberă economică. PIB-ul său în anul 1972 a scăzut cu 6,5%, iar rata inflației era de 150%. Erau disperăți după investiții. Fabricile se închideau și muncitorii erau concediați. Puțini cumpărători credibili au venit cu bani. Astfel, din 1997 până în 2001, fondul nostru a cumpărat acțiuni în trei companii. De departe, cele mai de succes au fost într-o companie, Rompetrol. Acum, detaliile dezvoltării Rompetrol sunt menționate în mărturia mea scrisă, însă esențial este faptul că strategia noastră de afaceri era ca aceasta să fie o companie transparentă bine gestionată, care a câștigat respectul și încrederea băncilor internaționale și, prin urmare, a obținut capitalul de care aveam nevoie pentru operațiunile de restructurare și pentru a face achiziții.

Echipa noastră a avut nevoie de cinci ani de muncă permanentă, însă am modernizat tehnologia rafinării noastre, inclusiv cu ajutorul Statelor Unite, am deschis o rețea de benzinării și am făcut chiar și achiziții tocmai din Franța și Spania. În cele din urmă am crescut la 6.000 de angajați, 2 miliarde (de dolari) în venituri. Am reprezentat 3% din PIB-ul României și 7% din baza sa de impozitare. Dar cu tot succesul au venit problemele. Creșterea noastră remarcabilă ne-a făcut ținta unei alianțe a politicianilor români, a baronilor petrolieri și a agențiilor de informații care controlaseră până atunci industria petrolieră românească în folosul lor. Din moment ce transparența afacerilor noastre ne-a permis accesul la aproape un miliard de dolari în capital bancar de la băncile internaționale, succesul nostru a amenințat cu schimbarea în afacerile cu petrol din România.

În 2003, trei dintre acești baroni ai petrolului au vizitat biroul nostru din București și au propus o fuziune de 50/50 fără plată, amenințând că vor exista consecințe dacă nu vom accepta. Acesta era extorcare, pur și simplu. Am refuzat oferta pe care nu am putut să o refuzăm și ne-am pregătit pentru consecințe. Câteva luni mai târziu, Generalul Ion Talpes, care atunci era consilierul de securitate națională al președintelui, dar anterior fusese un ofițer al Securității brutale a lui Ceaușescu, a lansat în direct un raport la televiziune prin care mă eticheta pe mine și pe alți directori ai firmei noastre ca făcând parte dintr-o bandă criminală organizată. A cerut să se facă o investigație și a sugerat că principalul nostru activ, rafinăria Petromedia, ar trebui returnată statului.

Acum, în acest moment, este important să clarificăm faptul că a cerut ca PNA, predecesorul DNA, să ne investigheze. DNA a refuzat să facă acest lucru, astfel încât cazul a ajuns la DIICOT, Departamentul pentru Investigarea Crimei Organizate și Terorismului. Cred că există o diferență semnificativă în ceea ce privește calitatea și respectul între DNA, după cum a subliniat Domnul Ambasador Gitenstein, și cei care mă investighează acum pentru evenimente care au aproape 20 de ani vechime. În ciuda îndoielilor noastre, ne-am apărut în instanțele locale, care au o rată de condamnare de 92% în cazurile de corupție, și ne-am întâlnit, de asemenea, cu oficialii din D.C. și Bruxelles care erau preocupați de justiția de acolo. Camera Reprezentanților din S.U.A. a adoptat o rezoluție care condamnă această anchetă ca fiind simptomatică pentru, citez „lipsa României de a avea un sistem de justiție cu adevărat independent, profesionist și apolitic”.

WICKER: Când a fost adoptată?

STEPHENSON: Cred că a fost în 2005 sau 2006, domnule. Și o voi include în mărturia pe care o prezint. Nu îmi amintesc data – 2005 sau 2006. Departamentul de Stat al S.U.A. a făcut pasul neobișnuit de a avertiza public România în legătură cu aceste investigații. Și aceasta va reprezenta o parte din declarațiile mele scrise.

Această presiune internațională a avut succes în 2006 prin anularea acuzațiilor împotriva celor doi americani care erau implicați, incluzându-mă pe mine, dar nu i-a ajutat pe cei 10 români care erau încă anchemati. După un proces lung, toți cei 10 români au fost găsiți nevinovați, dar nu există ideea de dublă incriminare în România. Prin urmare, procurorii au făcut apel. Și la apel, toate achitățile au fost inversate și majoritatea acestor persoane au petrecut timp în închisoare.

Până în 2007, 10 ani în acest proces, partenerul meu de afaceri și cu mine eram epuizați. Și am decis să vindem Rompetrol. L-am angajat pe Morgan Stanley să organizeze o licitație, am avut

patru ofertanți și am acceptat cea mai mare ofertă, care a fost de la guvernul companiei petroliere din Kazahstan. Mi-am luat partea din veniturile din vânzare și m-am întors în Virginia pentru a-mi forma o familie. Astăzi, fiul meu are șase ani. Toate acestea erau o amintire îndepărtată pentru mine până în luna mai a anului trecut, când procurorii români au anunțat brusc – și acesta este DIICOT, și nu DNA – au anunțat brusc că au redeschis o anchetă asupra acestor evenimente care au avut loc cu aproape 15 ani în urmă.

Cred că redeschiderea anchetei a fost rezultatul unui nou litigiu dintre guvernul român și proprietarii kazahi ai Rompetrol, cei care au cumpărat de la noi. Chiar înainte de a se redeschide cazul meu, kazahii s-au angajat într-o ceartă amară cu gazdele lor din România cu privire la bani și la facturi de impozite, iar kazahii au încercat să vândă compania unui cumpărător străin și să iasă din țară. Vechile acuzații de nelegitimătate din dosarul meu au fost folosite ca pretext pentru ca românii să profite de acțiunile din acea rafinărie, să împiedice vânzarea de către kazahi și să fie un prim pas spre naționalizarea economică. Din păcate, eu și ceilalți 11 oameni – inclusiv trei americani în total - suntem prinși în focul încrucișat dintre români și kazahi. Având în vedere lucrurile pe care le-am auzit despre influența serviciului secret al României asupra sistemului judiciar, mă îndoiesc că un proces echitabil este posibil.

În concluzie, am mare respect față de aliații români și față de realizările lor și le doresc numai bine. Dar vă mulțumesc pentru această oportunitate de a depune mărturie și vă rog să includeți mărturia mea în dosar – și documentele din dosar, domnule.

WICKER: OK, fără obiecții vom include toate mărturiile – mărturiile scrise în dosar la acest moment.

Domnule Stephenson, aceasta este cu siguranță o mărturie grafică. Ce ați sugera Comisiei de la Helsinki să facă în această privință?

STEPHENSON: Cred că, în numele celor trei americani și nouă români care sunt vizați de DIICOT, dacă acest comitet ar putea pune un accent clar pe această situație. Cred că asta a avut succes în 2006, deoarece aceste acțiuni nu pot rezista în urma controlului efectuat de anumite persoane, cum ar fi această Comisie, în special.

În al doilea rând, ca parte a mărturiei mele scrise, am prezentat un articol de jurnal științific scris de trei oameni de știință politică, independenți de România, care sugerează 13 recomandări specifice care ar putea fi urmate pentru a face ca sistemul judiciar să fie mai eficient. Și cred că cea mai mare parte din acest comitet le-ar susține pe toate cele 13. În mod deosebit, îl subliniez pe cel care menționează că serviciul de informații, SRI, trebuie să-și declare ofițerii din birourile de urmărire penală și instanțe judecătorești și să îi pună pe acești ofițeri să demisioneze. Cred că acest lucru ar schimba ceva.

Apoi, în al treilea rând, în măsura în care membrii acestui comitet ar putea vorbi cu oficialii români care ar putea fi îngrijorați cu privire la acest lucru, sau chiar cu funcționarii de filiale executive americane, acest lucru ar fi foarte apreciat. Mulțumesc.

WICKER: OK. Doar pentru a ne asigura că înțelegem, hai să includem acele trei documente atașate împreună cu mărturia dvs. în dosar la acest moment. OK. Domnule Ambasador Gitenstein, este asta o teorie a conspirației și o mitologie sau este mărturia Domnului Stephenson o

altă chestiune?

GITENSTEIN: Eu făceam referire la investigațiile DNA. El face referire la o anchetă DIICOT, ceea ce înseamnă două lucruri diferite. Permiteți-mi să răspund doar la unele dintre celelalte – mărturia Domnului Clark, care merge perfect la această problemă, OK? Prima afirmație a fost că există direcționare – direcționare politică a anumitor persoane prin intermediul DNA. Și acest lucru este orchestrat de oamenii de la putere, de către primul ministru. Știu două cazuri, unul în care DNA a urmărit primul ministru în funcție al României doar în ultimii câțiva ani, care reprezenta guvernul și de asemenea, pe fratele președintelui României. Deci, vedeți, experiența mea de pe vremea când eram ambasador nu a fost la fel ca în cazul acesta. Și chiar de când am fost ambasador, aveți acest exemplu.

În al doilea rând, în ceea ce privește chestiunea SRI și interceptarea convorbirilor telefonice folosite de DNA – 20.000 de convorbiri telefonice, sistemul judiciar românesc a fost cel care a oprit asta. Au oprit-o cam acum doi ani – sau aproximativ cu un an în urmă. Și au împiedicat SRI să folosească convorbirile interceptate în cazurile de corupție. Deci, uitați, însăși sistemul judiciar din România trage la răspundere SRI, așa cum ar trebui să o și facă. Și în al treilea rând, Senator Whitehouse, cred, a fost procuror și probabil știe acest lucru la fel de bine ca oricine, un bun procuror are o responsabilitate, sunt de acord, să verifice cauzele și cu siguranță să scoată la iveală cauzele ce sunt motivate politic.

Acum, o dovadă pe care Domnul Clark o folosește este că rata de condamnare este de 92%. Rata de condamnare în procuratura primară a S.U.A., Districtul de Sud din New York, este cu mult peste 92%. Într-adevăr, rata generală a condamnărilor în sistemul procuraturii federale este în medie de 99%. Iar motivul pentru aceasta este faptul că procurorii buni verifică cazurile rele și primesc verdicte de vinovat și merg la judecată numai cu cazurile cu care sunt aproape siguri că pot câștiga. Și de aceea rata de condamnare este atât de ridicată. Deci, astea-s – acelea sunt trei puncte pe care le-aș menționa ca răspuns la chestiunile pe care Domnul Clark le expune.

Și în ceea ce privește cazul Domnului Stephenson, nu prea cunosc detaliile cazului respectiv și, așa cum spuneam, nu a fost un caz al DNA. A fost un caz al DIICOT.

WICKER: OK. Ei bine, există acest program unic de monitorizare.

GITENSTEIN: Există, da.

WICKER: În urma căruia i s-a permis României cumva să se alăture comunității națiunilor. Vreți să spuneți că s-au înregistrat progrese sau s-a înregistrat un regres în ultimii ani?

GITENSTEIN: Cred că MCV – apropo, aș avea o recomandare pentru dvs. ca răspuns la cazul Domnului Stephenson, și la recomandările Domnului Clark, și anume să vă întâlniți cu oamenii care fac MCV. Nu știu pe nimeni altcineva care să știe mai multe despre ceea ce se întâmplă în sistemul de justiție din România și care să fie din afara României, alții decât MCV. Există rapoarte foarte detaliate. Sunt foarte bine făcute. O perioadă lungă de timp – când eram ambasador, acesta era făcut de un britanic. Nu-mi amintesc numele. Am fost foarte impresionat de el.

Există rapoarte foarte detaliate. Vă sugerez să fie adăugate la dosar. Este un sistem foarte

bun pentru analizarea unui sistem de justiție. Și apropo, este un model bun pentru modul în care reformați anticorupția. Am citit toate acele rapoarte. Am vorbit cu oamenii care au scris rapoartele. I-am întrebat despre aceste acuzații, pe vremea când eram ambasador. Acum, să fiu sincer, nu am mai vorbit cu ei de când am fost ambasador. Dar, din citirea rapoartelor, se poate observa că prezintă o tendință generală spre direcția cea bună. Și, într-adevăr, ar putea conduce la eliminarea de către UE a MCV pentru România, dacă nu pentru Bulgaria, ceea ce ar fi un lucru bun, cred.

WICKER: Deci, răspunsul final la întrebarea mea este că dvs. credeți că lucrurile se îndreaptă spre din ce în ce mai bine în România în această privință.

GITENSTEIN: Da. Și de aceea, 500.000 de oameni au fost în stradă atunci când a existat un efort de a inversa acest lucru. Și asta nu a fost orchestrată de nimeni. Erau doar români obișnuiți ca noi.

WICKER: Și MCV înseamnă –

GITENSTEIN: Cooperare –

WICKER: Cooperare și Verificare –

GITENSTEIN: Mecanism.

WICKER: Mecanism.

GITENSTEIN: Da.

WICKER: Este – este corect să spunem totuși, nu-i așa, că România nu ar fi fost admisă, ținând cont de istoria ei, dacă nu ar fi fost de acord cu acest mecanism special de monitorizare.

GITENSTEIN: Este absolut corect. Și este esențial pentru succesul acestui program. Este esențial pentru păstrarea democrației și a statului de drept în România. Și dacă credeți că au existat abuzuri, cred că ar trebui să abordați această problemă. Acum, unul dintre criteriile de referință pe care le folosesc este corectitudinea și aplicarea statului de drept în sistemul de corupție. Deci iau în considerare această chestiune. Și cred că este legitim pentru dumneavoastră, prin Departamentul de Stat sau direct, să îi abordați cu privire la asta.

WICKER: Ei bine, lăsați-mă doar – acum avem toate aceste investiții. Comerțul este în creștere. Exporturile sunt în creștere. Importurile sunt în creștere. Citibank, Honeywell Garrett, Ford, IBM. Poveștile cum ar fi cererea Domnului Stephenson pun în discuție dacă această tendință poate continua. Mi-am depășit timpul, dar cred că o să-i lăsăm pe Doamna Conley și pe Domnul Clark să răspundă la ceea ce s-a spus până acum, dacă doriți să clarificați sau să răspundeți.

CONLEY: Ei bine, doar un comentariu foarte scurt și apoi vă puteți întoarce la Domnul Clark. Uniunea Europeană a impus un instrument extraordinar atât României, cât și Bulgariei pentru această monitorizare. A fost pus în aplicare timp de un deceniu și este în continuare necesar, în opinia mea.

WICKER: A fost necesar.

CONLEY: A fost absolut necesar. Aceasta a fost slăbiciunea identificată atât pentru Uniunea Europeană, cât și pentru NATO, cu privire la aderarea României la ambele instituții. Și UE a menținut acest mecanism de monitorizare și cred că ar trebui să continue. Cred că trebuie să vă uitați la aceste eforturi ca – după cum am spus, aceasta este o bătălie constantă. Și spun acest lucru în termeni mai militărești, pentru că într-un fel este o bătălie pentru sănătatea instituțiilor și pentru independența acestora. În România se înregistrează progrese. Doi pași înainte și apoi noi vom face un pas și jumătate înapoi, și voi continuați. După cum am spus, greșeala noastră a fost că noi am crezut că au înțeles asta. Ei pot face asta. Iar provocarea este să facem cu toții eforturi continue, iar instituțiile slabe și aceste rețele provoacă în mod constant instituțiile românești, chiar și după 10 ani de la aderarea la Uniunea Europeană.

Nu ne putem lăsa. Iar lumina reflectoarelor și transparența și focalizarea, dând guvernului român o bătaie pe umăr când fac pași dificili, dar și nerenunțând atunci când fac pași înapoi. Cred că asta este prescripția politică. Rolul Comisiei de la Helsinki este de a continua să înțeleagă că, în dimensiunea umană, în al treilea coș, acesta este acum un pilon esențial. Și nu se întâmplă doar în țări din spațiul post-sovietic sau chiar în Balcanii de Vest. Aceasta este – această bătălie se desfășoară în fiecare țară OSCE, inclusiv în Europa de Vest și Centrală. Asta pentru mine este un mesaj puternic, cu care ne confruntăm toți.

Și mă întorc la Domnul Clark.

WICKER: Domnule Clark.

CLARK: Mulțumesc foarte mult. Cu privire la chestiunea rapoartelor MCV, da, mecanismul MCV este unul necesar. A fost necesar la momentul în care România s-a alăturat. În opinia mea, continuă să fie necesar. Dar trebuie să înțelegeți cum funcționează Comisia Europeană, care este autoarea acestor rapoarte. Mă tem că există în interiorul Uniunii Europene, o capacitate enormă de gândire dornică, nu de închiriere în ceea ce privește standardele de guvernare ale membrilor săi. Uitați-vă doar la cât de lentă a fost UE în a răspunde deteriorării grave a standardelor democratice în Ungaria, de exemplu, și mai recent în Polonia. A fost extrem de lentă în a face acest lucru.

Țineți minte că, de asemenea, Comisia Europeană este aceeași organizație care a verificat conturile naționale ale Greciei cu mai mult de un deceniu în urmă și i-a permis să se alăture zonei euro atunci când era destul de evident că conturile naționale ale Greciei – așa s-a spus la vremea respectivă de către mulți – nu erau într-o situație potrivită pentru a îndeplini criteriile de convergență pentru uniunea monetară, un alt exemplu de epică dornică gândire a Uniunii Europene. Eu văd rapoartele MCV la care s-a făcut referire, în aceeași lumină, mă tem. Cred că acestea reprezintă un exemplu prin care UE își îndepărtează fața de la o problemă foarte dificilă și în creștere ce se află chiar sub nasul lor, deoarece este distrasă de prea multe alte lucruri. Vrea să creadă că există cel puțin o parte din această ecuație care merge bine.

Și v-aș ruga, neapărat, să luați în considerare raportul MCV, dar și să îl puneți alături de mărturia care a fost dată de cele două asociații ale judecătorilor români, care indică preocupări foarte, foarte serioase cu privire la standardele justiției din România, cu privire la propria lor

independență, despre cum aceasta este amenințată de agenția internă de informații și să vă întrebați cine are o mai bună înțelegere a sănătății justiției din România, judecătorii care o administrează sau unii funcționari care stau la Bruxelles. Aș spune că ar trebui să acordați mai multă pondere opiniilor judecătorilor.

Cu privire la chestiunile foarte specifice adresate de Domnul Ambasador Gitenstein – în ceea ce privește interceptarea convorbirilor telefonice, da, instanța a interzis folosirea convorbirilor telefonice cu privire la cazurile anticorupție. Guvernul, imediat, desigur, le-a repus în legalitate prin ordonanță executivă. Deci, încă se mai întâmplă. Nu au fost oprite. Decizia instanței nu a fost luată în considerare deloc, se pare. În ceea ce privește chestiunile legate de justiția politică, cred că memorandumul meu – nu voi mai vorbi pe larg despre acesta în acest moment – dar memorandumul meu stabilește foarte clar un model puternic de justiție politizată în România. Și în ceea ce privește ratele de condamnare – rata de condamnare de 92%, da, desigur, aceasta, în sine, nu este neapărat dovada faptului că sistemul este greșit. Există unele sisteme care generează rate foarte mari de condamnare, tocmai pentru motivul amintit de Domnul Ambasador Gitenstein. Acestea elimină toate cazurile care ar putea fi pierdute. Japonia este o altă țară care are rate foarte mari de condamnare din exact același motiv.

Dar celălalt tip de țară, cealaltă situație în care țările reușesc să obțină rate foarte mari de condamnare sunt țările autoritare, sau fostele țări autoritare, în care nu există o separare corespunzătoare a puterilor și în care sistemul judiciar funcționează ca un braț al statului și nu ca un arbitru neutru între cetățeni și stat, și în care sistemul judiciar este sub presiunea de a acționa la îndemnul forțelor puternice din jurul acestuia, în loc să ajungă la judecăți independente. Cred că tot ceea ce știu despre România o pune în a doua categorie de state care au sisteme de justiție deficitare și nu în prima categorie a sistemelor de justiție care funcționează la un nivel ridicat de eficiență.

WICKER: Domnule Senator Whitehouse.

WHITEHOUSE: Mulțumesc, Domnule Președinte.

Mulțumesc tuturor că sunteți aici. Aș dori să adresez o întrebare celor trei martori politici care sunt aici.

Mărturia dumneavoastră pare să ducă la concluzia că acum corupția este sistemică, generalizată, adesea o cale de influență rusească, și a ajuns la un nivel de securitate națională pentru țara noastră în relațiile sale cu alte țări, inclusiv România, dar și cu altele, în care corupția este o problemă. Este o concluzie corectă?

CONLEY: Bineînțeles, domnule, pentru mărturia mea, da.

GITENSTEIN: Absolut. De aceea a fost prioritatea mea cea mai mare.

WHITEHOUSE: Da. Domnule Clark, sunteți de acord?

CLARK: Da, absolut.

WHITEHOUSE: OK. Prin urmare, având în vedere importanța acestei chestiuni, sunt uimit de această observație și aș dori să faceți comentarii asupra acesteia: Cei care sunt corupți și care cer sau primesc mită sau care se angajează în alt mod în activități corupte în țările corupte, și apoi își iau câștigurile ilegale și le transferă în țări în care se respectă statul de drept, deoarece în țările corupte câștigurile lor sunt mai puțin susceptibile a fi verificate de alte instituții sau de indivizi corupți mai puternici.

Și mă uimește faptul că noi – desigur că nu există clar o distincție exactă alb-negru, dar dacă ați putea ipoteza o lume în care ar exista o lume a corupției și o lume a statului de drept, noi, în termenii statului de drept, permitem și susținem câștigătorii din lumea corupției, permițându-le să găsească un sanctuar pentru veniturile lor în lumea noastră cu stat de drept. Și mă uimește faptul că noi am putea face o treabă mult mai bună în lumea statului de drept prin a controla această limită, astfel încât, de fapt, să nu subvenționăm, să susținem, să permitem, indiferent ce cuvinte doriți să folosiți, tocmai acea corupție pe care acum susținem că o considerăm ca fiind o amenințare la adresa securității naționale. Crezi că este o observație precisă? Și ce ați recomanda să facem cu privire la acest lucru?

GITENSTEIN: Ei bine, cred că este o observație foarte importantă. Și este adevărată – este absolut adevărată. Când am fost ambasador, din fericire, cred că cu o lună înainte de a deveni ambasador, am încheiat un tratat de extrădare cu România. Și mi-am petrecut mult timp în calitate de ambasador, încercând să mă asigur că tratatul de extrădare funcționa, pentru ca noi să putem conlucra între cele două țări pentru a urmări fugarii, dar și banii. Cred că dacă există o mare slăbiciune în sistemul românesc, aceasta este că e foarte – chiar și cu DNA, ei nu –

WHITEHOUSE: Mă interesează mai puțin din punct de vedere românesc, ci din punct de vedere global.

GITENSTEIN: Ei bine, lăsați-mă să-mi termin ideea, și anume că românii sunt foarte slabi la urmărirea banilor. Și mulți dintre acești bani ajung în Statele Unite sau în Elveția sau în conturi bancare din Bahamas. Și nu sunt foarte buni la asta. Și trebuie să-i învățăm să facă asta. Și noi, în guvernul S.U.A. și în Departamentul de Justiție, trebuie să-i sprijinim mai mult pe români, atât în domeniul instruirii, cât și în cel al aplicării legii, pentru urmărirea acestor resurse. O mare parte din aceasta ajung în această țară. Aveți absolută dreptate.

WHITEHOUSE: Doamnă Conley.

CONLEY: Domnule Senator, absolut. Există – este absolut ironic, în cazul în care aveți regimuri corupte, cum ar fi Rusia, o mare parte din fondurile lor circulă prin intermediul băncilor din Uniunea Europeană – Cipru, Letonia, sunt două exemple – în care zborul de capital se îndreaptă către țările cu statul de drept astfel încât să fie protejate de propriul lor regim.

WHITEHOUSE: Inclusiv America.

CONLEY: Deci este clar o problemă. Și ceea ce dumneavoastră - ceea ce sugerați este, și aici cred că trebuie să fim foarte clari în termenii folosiți, că aceasta este într-o oarecare măsură o luptă ideologică între liberalism și iliberalism. Și ceea ce trebuie să avem este o apărare totală a liberalismului, pe măsură ce luptăm împotriva eforturilor iliberalismului, prin care oligarhii,

corupția este în sine inima iliberalismului.

WHITEHOUSE: Uneori aceste cuvinte au o semnificație puțin diferită de cealaltă parte a podiumului aici. Așadar, am putea-o numi transparență și corupție și ar avea în esență același înțeles?

CONLEY: Ar avea exact același înțeles. Da, domnule. Mulțumesc. (Râsete.)

WHITEHOUSE: OK, bine. Nu vreau să-l fac pe Roger să devină prea agitat.

CONLEY: Nu, nu. (Râsete.)

WHITEHOUSE: Cu aceste ode aduse liberalismului.

CONLEY: Nu vreau decât să comentez cu privire la mărturia Domnului Stephenson, a Domnului Ambasador Gitenstein. Atât munca din sectorul lor privat este acum de a aduce transparența în România prin practicile lor de afaceri. Aceasta este contagiunea. Luăm practicile noastre occidentale și îi forțăm să adopte sistemul nostru. Iar când se lovesc de acele greutăți, știm că noi ne-am lovit deja – de fapt, așa luptă transparența sau liberalismul împotriva naturii iliberalismului.

Vreau doar să – fac o notă, pentru că nu vreau să fie nici o confuzie. Eu nu observ, ca analist, o cantitate de influență rusă în această ecuație. Ceea ce discutăm noi cu adevărat este că România își întâlnește proprii diavoli și propriile fantome ale corupției sale. Dar ceea ce aș dori să subliniez este că ceea ce știm din doctrina rusă, ei exploatează punctele slabe care li se oferă. Aceasta este o slăbiciune clară. Și ceea ce mă îngrijorează în legătură cu această slăbiciune este că, deoarece România găzduiește o locație foarte importantă pentru sistemul nostru de apărare antirachetă, ea este sub presiunea Kremlinului de a nu găzdui această locație și a primit amenințări, deci ar putea fi exploatată această slăbiciune? Nu am văzut asta până acum, dar vreau să pun acest lucru în discuție, deoarece este un lucru care ar putea fi exploatat de adversari. Este cu siguranță exploatat în anumite moduri din motive interne. Am vrut doar să fiu –

WHITEHOUSE: Și politica Rusiei este de a exploata acei vectori.

CONLEY: Este chiar doctrină. Și după cum știm atât de bine –

WHITEHOUSE: De asemenea documentat în raportul dvs. extraordinar despre Kremlin. Deci, vă mulțumim din nou pentru asta.

CONLEY: Vă mulțumesc, Domnule Senator.

WHITEHOUSE: Mulțumesc foarte mult.

CLARK: Pot să fac – ca răspuns la asta?

WHITEHOUSE: Da, îmi cer scuze.

CLARK: Da, aveți dreptate. Vreau să spun că – într-o lume în care transparența și legalitatea sunt funcționale, există adesea prea mult dorința de a accepta fluxurile de capital și investiții și importul de proprietăți din țări în care există corupție larg răspândită. Și nu există adesea controale suficiente privind legalitatea acestor fluxuri de venituri. Cred că Regatul Unit este o țară care este deschisă criticii serioase chiar pe acest front, mai ales când e vorba de bunuri și bani care sunt transferate din fostele țări sovietice.

Al doilea punct pe care îl voi scoate în evidență este că deseori este foarte dificil să se facă distincția între care sunt bani corupți și care nu sunt. Adesea, oameni de afaceri foarte legitimi vor încerca să-și transfere capitalul din aceste jurisdicții tocmai pentru că se tem că ar putea deveni victime ale corupției. Trebuie să faceți distincția între afacerile legitime care încearcă să supraviețuiască și să le protejați proprietatea și cele care încearcă să spele proprietăți ilegale.

Ultimul lucru pe care aș vrea să-l spun este să fiți atenți la această problemă a extrădării. Destul de des regimurile autoritare corupte vor căuta extrădarea oponentilor politici pe motive de corupție, deoarece știu că este cel mai ușor mod de a face guvernele occidentale să privească în altă parte. Este cel mai simplu mod de a pune un stigmat asupra reputației unei persoane pe care doresc să o aducă înapoi în propria țară, nu pentru că ar fi făcut ceva ilegal, ci pentru că reprezintă adversari politici și doresc să îi reducă la tăcere.

Așadar, fiți foarte, foarte atenți la procesul de extrădare, deoarece există un caz în Regatul Unit în acest moment, în care guvernul român solicită extrădarea unui cetățean german din motive politice transparente. Există un tribunal internațional de arbitraj care se pronunță împotriva cererii de extrădare în cadrul sistemului de Mandate Europene de Arestare. Românii și-au încălcat obligațiile legale prin refuzul de a retrage acea cerere de Mandat European de Arestare, iar o instanță britanică urmează să audieze acest caz luna viitoare.

Aș îndemna această Comisie să acorde o atenție deosebită acelei audieri și dovezilor care vor apărea în cadrul acesteia, deoarece aceasta va fundamenta foarte clar existența justiției politizate, a coluziunii dintre executiv și procurori și rolul SRI în influențarea acestui proces. Un caz foarte interesant. Și documentația care rezultă din aceasta este ceva pe care Comisia ar trebui să-l ia în evidența sa, cred. Mulțumesc.

WICKER: Cred că Domnul Stephenson ar dori să răspundă și dumnealui.

STEPHENSON: Mulțumesc, Doamnă Președinte. Doar foarte pe scurt, vreau să remarc faptul că în acuzațiile care sunt investigate împotriva mea nu există nici o afirmație – și cu siguranță că nu ar fi putut exista nici o dovadă – că a fost dată sau acceptată vreă mită. Nu face parte din ceea ce se întâmplă cu adevărat. Acestea sunt, în esență, dispute vechi cu privire la impozite care sunt de acum 15 ani. Și au făcut din chestiuni care eu cred că ar fi civile în această țară și le-au incriminat ca o modalitate de a-i amenința pe acești 12 oameni cu închisoarea și de a renunța la ceea ce au. Nu este diferit de ceea ce s-a întâmplat în cazul Yukos. Și este și în aceeași industrie. Mulțumesc.

WICKER: Sună destul de similar. Înainte să-i dau cuvântul Doamnei Moore, Domnului Clark și Domnului Stephenson, în acest caz o notificare roșie este adresată cu privire la călătorie pentru aceste persoane.

CLARK: În cazul Regatului Unit, situația este diferită deoarece înlocuiește alte regimuri de extrădare, Mandatul european de arestare există între membrii Uniunii Europene. Dacă va continua să fie așa și după ce Regatul Unit se retrage din UE, asta rămâne de văzut. Dar, în prezent, există o procedură rapidă de extrădare, care funcționează pe baza recunoașterii reciproce, ceea ce înseamnă că autoritățile din Regatul Unit sunt obligate să trateze deciziile instanțelor din România ca și cum ar fi propriile lor decizii. Pentru mine, acesta este un defect foarte grav dacă există acel nivel de partajare a suveranității cu o țară care are un sistem judiciar atât de defect ca al României, și este una dintre criticile mele majore privind sistemul Mandatului European de Arestare așa cum este el în prezent.

WICKER: Da. Doamne Stephenson, puteți călători liber în alte țări ale UE?

STEPHENSON: La sfatul avocatului meu mi-am limitat călătoria până când acea problemă este clarificată. Se pare că în curând voi putea, pentru că am participat la anchetă prin intermediul unui avocat local. Avocatul meu de la Washington, Kirkland și Ellis, mi-au spus: Nu mergeți în România pentru că este posibil să nu mai puteți pleca. Și aveți grijă când călătoriți în Europa.

WICKER: Știți, nu am mai practicat meseria de avocat de multă vreme, dar aș spune că acesta este probabil un sfat bun. Aș sta departe de România. (Râsete.)

Doamnă Moore.

MOORE: Mulțumesc foarte mult, Doamne Președinte. Și cred că sunt cel mai nou Comisar de la Helsinki, deși am călătorit cu Comisia de la Helsinki în ultimul deceniu. Chiar apreciez activitatea OSCE.

WICKER: Aduceți multă experiență la masă ca nou membru.

MOORE: De asemenea, sunt membră a Comitetului pentru Servicii Financiare. Sunt membră a Subcomitetului de Politică Monetară și Comerț. Și ca atare, avem jurisdicție asupra Băncii Mondiale, asupra FMI, băncilor multilaterale. Și suntem foarte, foarte implicați în prevederile care încearcă să prevină tranzacțiile și angajamentele corupte.

Și știți, Legea privind Practicile Corupte Străine din 1977 – și ajung undeva cu asta – a implementat asta. Și, bineînțeles, companiile noastre au vociferat și au continuat cu privire la cheltuielile pe care le-ar provoca și la cât de necompetitive le-ar face pe unele dintre companiile noastre. Dar ceea ce au descoperit este că de fapt le-a protejat într-adevăr de corupție: Standardul de Contabilitate Financiară 19 pe care SEC (Comisia pentru valori mobiliare și de schimb valutar) l-a pus în aplicare; Sarbanes-Oxley – auzim încă oameni care se plâng de asta – după căderea Enron; și recent a Dodd-Frank. Am trecut prin asta – un fel de abrogare a lui Dodd-Frank. Dar chiar înainte de asta, Secțiunea 1504 a lui Dodd-Frank a fost dărâmată de Președintele Trump de acum, care a cerut divulgarea extragerilor de petrol pentru a proteja companiile americane.

Și astfel mă întreb, Doamne Stephenson, dacă sunteți protejat de vreuna dintre aceste legi, ce – în ce măsură jurisprudența americană este accesată pentru a vă proteja drepturile – adică, presupunând că ați urmat toate aceste dispoziții în conformitate cu dreptul american ?

STEPHENSON: Mulțumesc, doamnă. Am fost implicat în această afacere între anii 1997 și 2007, așa că legea care s-ar aplica ar fi Legea privind Practicile Corupte Străine, cred. Eram o companie privată. Eu eram un acționar minoritar în ea. Dar vă pot spune că am făcut afaceri timp de 20 de ani pe piețele emergente, cum ar fi India și Moldova. Și îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru Legea privind Practicile Străine Corupte, pentru că se întâmplă două lucruri: Numărul unu, dacă ți se cere vreodată mită – și mi s-a cerut de mai multe ori – spun, aș vrea să te ajut, dar m-aș duce la închisoare – dar m-aș duce la închisoare dacă aș fi făcut-o.

MOORE: Exact. Exact.

STEPHENSON: Și tocmai de aceea mi s-a cerut doar vreo două ori – și singurul motiv pe care nouă – singurul – mi s-a cerut de două ori, este că oficiali guvernamentali străini au aflat despre asta și asta va reacția unui executiv american pentru că noi pur și simplu nu ne asumăm riscul de a merge la închisoare. Și așa susțin asta –

MOORE: Vă protejează.

STEPHENSON: Ne protejează.

MOORE: Și Doamnă Conley, cred că probabil că doriți să comentați despre asta.

CONLEY: Da, absolut. Și se rezumă la –

MOORE: Și vă rog să vorbiți și despre Dodd-Frank.

CONLEY: Ce este atât de important – și acest lucru este în anumite privințe fenomenul globalizării – avem o mai mare transparență. Și aici democrațiile pot străluci, pentru că, în cele din urmă, transparența este forța noastră. Este – este ceea ce ne protejează. Este ceea ce ne separă sistemul de celelalte – nu că suntem imperfecti și că suntem viciați, dar asta e ceea ce ne diferențiază. Și așa cum am văzut în ultimii ani la convențiile globale despre anticorupție, fie că este vorba de OCDE, fie că sunt țări asemănătoare ca gândire care fac acest lucru, trebuie să ridicăm terenul de joc, să nu degenerăm terenul de joc către oligarhi și alții pentru care aceasta este forma lor de guvernare. Aceasta este o formă a liderilor autoritari care folosesc activele deținute de stat și a prietenilor lor și de oligarhi pentru a crea o formă de guvernare care este o anatemă a democrației. Așadar, nu pot începe să vă spun – și sunt sigură că, da, ar putea exista potențiale pierderi ale vânzărilor din S.U.A., dar acele vânzări care au fost corupte, eventual, prin mită, sunt descoperite. Dărmă guverne. Este protecția finală și ne plasează foarte diferit.

Când – celălalt mecanism puternic pe care voiam să-l menționez pe care dvs. – pe care nu l-ați discutat, sunt sancțiunile. Și asta, din nou – și trebuie să fim atenți; acesta este un instrument puternic, dar cred că unele dintre cele mai semnificative sancțiuni, în special în contextul Rusiei, sunt accesul la sistemul financiar al S.U.A. pentru finanțarea pe termen lung. Dacă sistemul nostru urmează să fie utilizat, cele mai înalte standarde trebuie să fie atinse pentru a avea privilegiul de a folosi acel sistem. Din nou, îi menține pe ceilalți la un standard ridicat; trebuie să ne ținem de asta. Țsta e un alt lucru foarte important, cred, pentru a discerne asupra oportunităților. Nu vrem să îl folosim foarte des – este foarte, foarte puternic - dar când e nevoie, ar trebui s-o facem.

Îmi pare rău, nu am cunoștințe despre Frank-Dodd. Dar când S.U.A. începe să stabilească standarde transparente de reglementare din cauza dominației noastre globale în sectorul financiar, alte țări trebuie să răspundă și să respecte acest lucru. Și acesta este un instrument foarte puternic, atâta timp cât îl folosim foarte atent.

MOORE: Ei bine, aș recomanda o citire bună înainte de a fi abrogată. De fapt, Secțiunea 1504 se referă la industriile extractive în petrol și gaze, iar 1502 este – se referă la industriile extractive în ceea ce privește mineralele și așa mai departe – un fel de blestem al resurselor minerale. Și pentru a încerca să – știți, și companiile americane au descoperit că acest lucru este foarte util pentru ele pentru că există un lanț de aprovizionare transparent, asigurându-se că nu există corupție în lanțul de aprovizionare. Și de fapt, vedeți, știu că aveți de-a face cu țările OSCE, dar în unele țări africane există o mulțime de rețineri, deoarece oamenii doresc – vor un mediu opac, astfel încât să poată continua să facă aceste tranzacții nefaste. Și astfel, aș recomanda asta pentru o citire bună.

Domnule Președinte, mi-a expirat timpul?

WICKER: Nu. Ar fi –

MOORE: Să anunț timpul pentru dvs., domnule?

WICKER: Ar fi o culmea ofensei pentru mine să anunț timpul după domnul Whitehouse și după mine. Așa ca puteți –

MOORE: Ei bine, dvs. sunteți Președintele. Așa e merge treaba. (Râsete.)

WICKER: Dacă vreți, puteți să rugați pe altcineva –

MOORE: Dar dvs. – dar timpul dvs. a expirat și dvs. – vă voi da timpul meu, domnule.

WICKER: Păi, OK, în acest caz vom mai lua o rundă.

Dar îi vom da cuvântul domnului Aderholt și apoi, dacă există și alte întrebări, le vom lua și pe acelea. Domnule Aderholt.

ADERHOLT: Mulțumesc, Domnule Președinte.

Mulțumesc tuturor pentru prezență. Chiar am fost în România acum două săptămâni și am avut ocazia să îl vizitez pe primul ministru și să văd câteva din îmbunătățirile făcute. Dar, cu siguranță, știm că noi toți, fiecare țară, putem întotdeauna să facem îmbunătățiri.

Dar ce vreau să spun – Domnul Senator Wicker a menționat faptul că – sau a pus întrebarea, ce poate face OSCE pentru a încerca să atragă atenția asupra anticorupției și să încerce să se ocupe de unele dintre aceste probleme? Dați-mi voie să merg și mai departe: Ce poate face Congresul în această privință? Și, de asemenea, ce putem face pentru a încerca să ajungem la ONG-uri? Și aș fi interesat să aflu – știți, o să las subiectul deschis pentru orice comentarii pentru mine de către oricine din comisie, să vă exprimați gândurile cu privire la asta.

GITENSTEIN: Vreți ca eu să răspund?

ADERHOLT: Da, vă rog, Domnule Ambasador.

GITENSTEIN: În primul rând, cred că a ajunge la ONG-uri este o idee foarte bună. Există câteva – vă pot da numele unor ONG-uri cu adevărat bune cu care am lucrat în calitate de ambasador, care aveau foarte multe cunoștințe despre sistemul juridic. Cea mai bună dintre toate a fost Forumul Experților, care are o experiență extraordinară în domeniul anticorupție – și, apropo, are – am discutat cu ei în mod extensiv despre multe dintre problemele discutate astăzi, inclusiv despre raportul Domnului Clark și au opinii cu privire la acest aspect. Cred că merită să le dedicați ceva timp.

Deci ce poate face Congresul? Vă spun, preocuparea mea ca Ambasador, ca să revenim la punctul de vedere al Doamnei congressman cu privire la FCPA (Legea Practicilor Corupte Străine) – FCPA împuternicește un ambasador al S.U.A. să devină mai activ în aceste chestiuni, deoarece în fiecare zi ca ambasador S.U.A., apare câte o companie care vine și spune – Companie americană – sunt sub incidența FCPA, dar acea companie germană sau italiană nu este, iar noi suntem dezavantajați în România. Și sunt de acord cu ei. Și mă duc la primul ministru și îi spun că trebuie să facă ceva și să creeze condiții echitabile pentru companiile mele. Vrei mai multe investiții americane, asta trebuie să se întâmple. Deci este un lucru bun.

Ceea ce ar putea face Congresul este să petreacă puțin timp și să convingă Departamentul de Stat să fie un pic mai concentrat – cred că chiar și Heather ar fi de acord cu acest lucru – în dezvoltarea unei expertize aprofundate în acest domeniu – în misiunile locale și misiunile S.U.A. din acest domeniu. Adică, am fost avocat și am avut un nebun ca client când eram ambasador, așa că a trebuit să ajung – nu aveam prea mult personal care să cunoască bine acest domeniu – știți, experți în codul penal românesc, experți în legile privind confiscarea din România – pentru a înțelege cum putem consolida acest proces. Deci, acesta este un domeniu în care ar fi minunat să aveți un cuvânt în fața Statului cu privire la aceste chestiuni. Cred că ar fi un lucru bun.

MOORE: Cred ca este – asta este foarte – oh. Domnule Aderholt –

WICKER: Pofțiți.

ADERHOLT: Voi anunța. (Râsete.)

MOORE: Știu că dacă aș fi cu Jeb, vai, aș fi renunțat chiar acum. (Râsete.)

ADERHOLT: Anunț.

MOORE: Deci trebuie să țin minte. (Râsete.)

Am fost co-sponsorul inițial – un co-sponsor inițial al unei legislații împotriva spălării banilor în cadrul Comitetului pentru Servicii Financiare. Acest lucru este foarte, foarte – și, îl apreciez – am putea chiar să încercăm să vă facem să veniți și să depuneți mărturie în fața comisiei noastre despre importanța acestui lucru în ceea ce privește asigurarea acelei conduceri pe plan mondial. Prin urmare, vă mulțumesc atât de mult.

Și anunț.

WICKER: De asemenea, ați putea depune mărturie dacă impunerea Dodd-Frank asupra băncilor mici și mijlocii are vreun efect asupra acestui lucru. (Râsete) Dar, Doamna Conley, eu –

GITENSTEIN: Nu am absolut nici un fel de cunoștință despre asta. (Râsete.)

WICKER: Dar da, cred că vom merge în josul listei și să o lăsăm pe Doamna Conley și pe Domnul Clark și pe Domnul Stephenson să răspundă la întrebarea Domnului Aderholt.

CONLEY: Ei bine, vă mulțumesc. Ce faceți voi azi, puneți în lumină. Concentrați interesul Congresului pe acest subiect. Exact așa cum a spus Domnul Ambasador Gitenstein, trebuie să vă țineți de administrație ca să acorde prioritate acestui lucru în discuțiile lor. Și după cum am spus, este – vă mărturisesc pe deplin, prea adesea mergem imediat la cerințele de securitate – ce avem nevoie ca România să facă pentru noi, ceea ce – și nu vreau să subestimez – este în mod clar important – dar sănătatea democrațiilor noastre este la fel de importantă. Și trebuie să ne asigurăm că administrația se concentrează pe acest lucru și înțelege și are pârghia necesară de care are nevoie.

În mărturia mea, am intrat în detaliu; nu avem neapărat mijloacele de a ne implica pe deplin. Ceea ce fac ambasadorii noștri este uimitor, iar ambasadorul S.U.A. la București contribuie mult în comunitatea diplomatică pentru a împinge un guvern să facă ceea ce nu dorește să facă în mod necesar și să țină lumânarea. Dar au nevoie de resurse pentru a face – pentru a face asta. Trebuie să avem fonduri pentru a finanța ONG-urile și societatea civilă care lucrează din greu și care fac lucrurile potrivite. Ne-am îndepărtat pentru că am spus, gata, sunteți în Uniunea Europeană, sunteți în NATO, nu mai e nevoie de noi. Acesta a fost exact instinctul greșit. Și mai zic un lucru astăzi în cuvântarea mea, și anume că am greșit teribil. Trebuie să ne implicăm din nou în acest efort. Am – lucrând la chestiuni europene, probleme transatlantice, am o primă abordare politică clară cu privire la familie: Trebuie să ne ocupăm mai întâi de familie. Asta reprezintă aliatul nostru. Acesta este NATO. Și când se chinuiesc ei, ne chinuim și noi. Din cauza angajamentelor asumate în temeiul Articolului 5 în NATO, trebuie să fim foarte, foarte vigilenți în acest sens.

Și mai am un ultim cuvânt despre întrebarea lui Mark cu privire la expertiză: Ne-am diminuat foarte mult expertiza și cunoștințele noastre europene în ultimul deceniu. Pur și simplu s-au dus pe altceva. Trebuie să le recăpătăm. Și după cum am spus și Comitetului pentru Serviciile Armate ale Senatului, în ambasada S.U.A., atașatul legal poate avea mai mult un rol în securitatea națională decât atașatul apărării din ambasadele noastre. Și acesta este un mod complet diferit de a privi lumea decât cel pe care îl avem noi.

WICKER: Doamnă Conley, este sau a fost vreodată România o țară de Provocări ale Mileniului?

CONLEY: Nu cred că România este o MCC (Țară de Provocări ale Mileniului). Moldova este. Nu cred că România este.

GITENSTEIN: Nu cred că o țară a UE poate obține Millennium –

WICKER: Se presupune că sunt mai buni decât atât.

GITENSTEIN: Presupunerea – noi toți facem presupunerea că odată ce o țară intră în UE, ea se transformă în Elveția. (Râsete.) Ei bine, nu-mi place să vă dezamăgesc, dar nu se întâmplă așa.

CONLEY: Se lucrează la asta.

WICKER: Domnul Clark și apoi Domnul Stephenson.

CLARK: Da. Am făcut câteva sugestii despre ce credeam că Congresul ar putea face, la sfârșitul declarației mele de deschidere din seara asta. Detalez puțin despre ele în memorandumul meu.

Cred că dacă ar fi să subliniez una, aș pune într-adevăr câteva întrebări dificile Departamentului de Stat. Uitați-vă la unele lucruri – uitați-vă la unele dintre abuzurile care sunt detaliate în memo-ul meu și întrebați Departamentul de Stat dacă sunt conștienți de acestea și de ce nu sunt reflectate în raportarea lor cu privire la drepturilor omului.

De exemplu, atunci când aveți o situație în care consiliul superior al magistraturii este preluat de un procuror și de unii dintre judecători – unii dintre magistrații acelei organizații obiectează și încearcă să se organizeze împotriva acesteia și răspunsul DNA este să deschidă anchete împotriva a doi dintre judecătorii care conduc acea campanie, aceasta este o cauză de îngrijorare serioasă. Acest lucru cred că este reflectat fie de Freedom House, fie de Human Rights Watch care au atras atenția asupra acestui lucru. Raportul acestora reflectă unele dintre aceste preocupări. (N.T.: Freedom House și Human Rights Watch sunt organizații neguvernamentale care promovează libertatea, democrația și respectarea drepturilor omului).

De ce raportarea Departamentului de Stat nu reflectă unele dintre aceste preocupări? Când ai o situație în care un prim-ministru în funcție îl poate numi pe un proprietar de ziar care l-a criticat că e corupt și apoi spune că, în curând, procurorii vor – se vor ocupa de acest lucru, și două săptămâni mai târziu, acel proprietar de ziar este arestat, trebuie să ne facem griji dacă politicienii trag corzile acelei urmăririi penale. Mi se pare că este destul de clar. Același prim ministru, Victor Ponta, a făcut exact același lucru împotriva unui alt proprietar de ziar.

Acestea sunt preocupări serioase, care nici ele nu sunt reflectate în raportul Departamentului de Stat privind drepturile omului; care nu se reflectă nici în raportul MCV, ceea ce ridică serioase îndoieli cu privire la integritatea acestuia. Când aveți un judecător de curte constituțională care votează pentru a respinge a treia oară un proiect de lege cu privire la supravegherea pentru care SRI a făcut campanie și chiar a doua zi este arestat de DNA pentru corupție, trebuie să vă întrebați dacă momentul este doar o coincidență sau dacă este, de fapt, ceva care într-adevăr trebuie verificat cu atenție. Acestea nu sunt reflectate în raportarea MCV; nu sunt reflectate nici în rapoartele Departamentului de Stat.

De aceea, adresați-le unele întrebări dificile diplomaților dumneavoastră și întrebați-i dacă nu sunt implicați în același fel de gândire dornică din alte motive pentru care UE este implicată în prezent în ceea ce privește România.

STEPHENSON: Domnule Congressman, vă voi răspunde la întrebarea despre cum poate Congresul să ajute. Și voi răspunde la întrebarea dvs., Domnule Președinte, despre data acelei rezoluții. Rezoluția Camerei Reprezentanților 949 a fost adoptată în iulie 2016. Și, în timp ce laudau România, unul dintre lucrurile pe care le-a spus a fost că cazurile în curs de desfășurare împotriva Rompetrol subliniază lipsa României de la a fi un adevărat independent, profesional și apolitic –

WICKER: Asta a fost în 2006?

STEPHENSON: 2006, da, domnule.

WICKER: Da.

STEPHENSON: Și astfel, acum 11 ani, Camera a adoptat o rezoluție care a subliniat că acest lucru ca o eroare judiciară, așa că –

WICKER: Microfonul dvs. este pornit?

STEPHENSON: (Vine la microfon). Mulțumesc, domnule.

Dacă doriți să faceți acest lucru din nou, cred că ar face ca –

ADERHOLT: Ar fi un moment bun.

STEPHENSON: Ar fi – da, domnule. Asta ar atrage atenția.

În al doilea rând, aș spune că știu că vă întâlniți adesea cu grupuri parlamentare OSCE de câteva ori pe an, și dacă veți pune asta în discuție împreună cu omologii dvs., cred că i-ar lumina.

Și apoi, în al treilea rând, nu știu dacă astăzi este cineva de la ambasada română, dar ambasadorul lor s-ar putea să vrea să audă despre asta de la legislatorii noștri. Și aș spune cele trei lucruri, domnule, dacă ar fi cu adevărat potrivite.

ADERHOLT: Mulțumesc.

Vreau cuvântul din nou.

WICKER: Doamnă Moore.

ADERHOLT: Dar o anunț pe Doamna Moore.

WICKER: Doamnă Moore, aveți cuvântul pentru încă o rundă.

MOORE: OK.

Voiam doar o clarificare de la Domnul –

CLARK: Clark.

MOORE: – da – despre Departamentul nostru de Stat care discută despre corupție. Doar clarificați-mi ceva. Ați spus că Departamentul nostru de Stat nu a ridicat sprâncenele, așa cum ar fi trebuit, la arestarea jurnaliștilor și așa mai departe. Puteți să – există – există vreo responsabilitate clară în cadrul protocolului Departamentului nostru de Stat prin care – pe care o aveam și noi nu am făcut acest lucru?

CLARK: Ei bine, Departamentul de Stat emite un Raport anual privind Drepturile Omului–

MOORE: Corect, Raportul privind Drepturile Omului.

CLARK: - din care se trag concluzii cu privire la nivelul de respect pe care diverse țări îl acordă drepturilor fundamentale. Și merită să ne uităm la ele, mai mult pentru omisiuni decât pentru ceea ce este inclus. Citiți-le împreună cu unele rapoarte de la Freedom House și Human Rights Watch. Pentru mine, chiar și rapoartele de la Freedom House și Human Rights Watch nu iau adesea în considerare multe dintre cazurile pe care le-am descris, dar le-au luat pe unele dintre ele. Și rapoartele Departamentului de Stat și ale Uniunii Europene, raportul MCV, par să le ignore complet. Este o omisiune gravă.

MOORE: OK.

CONLEY: Dacă îmi permiteți – și poate, Mark, ai vrea să intervii și tu – sunt sigur că ambasada noastră se concentrează, urmărind asta și vorbind în privat. Problema este că uneori nu avem vizibilitate în a vedea public acest lucru. Și ce se întâmplă dacă – în cazul în care mesajele private nu sunt adresate sau vedem rețineri, atunci mesajele publice trebuie să înceapă să sune clar. Atunci trebuie să existe un impact pentru – și consecințe pentru o schimbare reală a poziției unei țări.

Sunt de acord cu Domnul Clark că toți am fost prea distrași, atât Uniunea Europeană, cât și Statele Unite, pentru a înțelege cum reținerile membrilor NATO și ai UE slăbesc toți membrii colectivi. Și trebuie să facem asta. Nu e ușor. Este foarte dificil să criticăm un alt aliat atunci când totodată depindem de acel aliat. Dar trebuie să găsim o cale de a face asta. Și transparența și discuțiile publice despre acest lucru sunt absolut vitale.

Și Mark, poate vrei – din propria experiență.

GITENSTEIN: Ei bine, incidentele despre care vorbim au avut loc atunci când nu eram ambasador, așa că – dar eu sunt foarte – vorbesc adesea cu actualul – succesorul meu și am toată încrederea că dacă ar vedea o încălcare gravă a libertăților civile sau vreo altă încălcare de alt fel, ar ridica problema la autoritățile corespunzătoare. S-ar putea să nu o facă public. Ar putea să o facă în particular.

Știu că atât eu cât și el avem o atitudine – și cred că – presupun că Heather este de acord cu mine – că, în cele din urmă, trebuie să construim instituții în aceste țări astfel încât să o poată face singure. Nu putem lăsa țara să fie condusă de către ambasadorul S.U.A. Sistemul judiciar din România trebuie să fie cel care să – trebuie să verifice o DNA sau un SRI care a scăpat de sub

control.

Asta începe să se întâmple în România datorită MCV, datorită nouă – apropo, celălalt ambasador care a fost de mare ajutor în acest sens a fost ambasadorul Regatului Unit. Și știți de ce? Deoarece Regatul Unit are legea mituirii în Regatul Unit. El are aceeași problemă pe care am avut-o și eu. Companiile din Regatul Unit au un teren de joc inegal, la fel ca și companiile americane. Deci, și el dorește un puternic regim anti-corupție, la fel ca și noi. Și sunt sigur că ambasadorul nostru lucrează la asta.

Dar nu e nimic rău în – este o idee bună. Apropo, nu este nimic greșit – nici un rău în – sunt de acord cu Domnul Clark; nu există nici un motiv pentru care acest lucru nu ar putea fi un factor în – în misiunea de a privi acest lucru prin intermediul Raportului privind Drepturile Omului. Și după cum am spus, ar trebui să mergeți la cei din MCV și să-i puneți să se uite și ei la el.

MOORE: Ei bine, există o întâlnire la Minsk la care vom merge cu toții, corect, și astfel – cea de la Parlamentul OSCE – așa că nu știu, Domnule Președinte, ce intenții aveți. Dar cred că mi-ar plăcea să văd Rezoluția Camerei 949 să fie înscrisă în procesul-verbal al acestei întâlniri, astfel încât să putem – fără obiecții.

WICKER: Dacă nu a fost deja inclusă, va fi – va fi introdusă în acest moment.

Există o problemă – și aproape că am terminat – pe care a menționat-o Domnul Stephenson, după respingerea ofertei, au început reportajele de presă. Cum obțin oamenii din România informațiile? Statul deține toate televiziunile? Dețin actele? Și cât de mult reprezintă asta o problemă?

GITENSTEIN: Opinia mea personală este că oligarhii din România nu au probleme în a-și transmite mesajul. Acum, asta nu înseamnă că Phil Stephenson își poate trimite mesajul și poate avea o examinare obiectivă a propunerii sale. El nu este un oligarh roman. Dar cred că problema cu mass-media românească chiar acum este că, cred că trei sferturi din aceasta pare să fie susținută de cei care au interese comerciale – pe care, apropo, îi avem – avem această problemă și în țara noastră. Dar mass-media deținută de stat se schimbă de la o administrație –

WICKER: Ei bine, stai să îți spun ceva: pornesc televizorul dimineața și cu siguranță aud o mulțime de opinii diferite, trecând de la „Morning Joe” la „Fox and Friends” și altele ca acestea.

GITENSTEIN: Obțineți opinii diferite și în România. Dar tot ceea ce vreau să spun este în ceea ce privește preocupările comerciale, ei fac o treabă foarte bună în a-și transmite mesajul în România.

CONLEY: Și Domnule Senator, aș spune, de asemenea, că în regiune există o adevărată dominație a proprietății media din partea a două companii mai mari și a unor piețe media foarte mici care amplifică acest lucru. Avem o mare diversitate, după cum ați menționat, dar pe o piață mică, știți, va exista o voce care va predomina.

Celălalt lucru pe care nici unul dintre noi nu l-a menționat, însă ați ridicat o problemă foarte importantă, ceea ce vedem este într-adevăr diminuarea jurnalismului de investigație. Aceasta este,

și ea, o instituție de primă linie. Și noi avem – și asta este parte integrantă a luptei împotriva corupției. Deci nu este vorba doar de jurnalismul de investigație și transparență, că aveți mijloace media independente care pot – care pot lega aceste informații. Și apoi aveți instituții, procurori, un sistem judiciar care poate ancheta în mod efectiv. E tot tacâmul. Este ceea ce face ca democrațiile noastre să funcționeze. Și când oricare parte din toată treaba începe să se prăbușească și nu funcționează, atunci democrația este sub mare provocare.

GITENSTEIN: Apropo, asta e – ca să răspund Doamnei Congresman Moore – o altă chestiune pe care ați putea-o influența este să convingeți Statul și ONG-urile și fundațiile să devină mai activi în sprijinirea jurnalismului de investigație. Este o mare problemă în România.

MOORE: Mai am doar încă o întrebare Domnule Președinte.

Oh, Îmi cer scuze.

CLARK: Pot să – să revin puțin asupra unui punct? Da, sectorul mediatic din România este foarte complex, și este, știți, entuziast cu privire la tot felul de diverse interese. Și, prin urmare, face o treabă foarte proastă în a servi uneori interesului public.

Voi face un comentariu special despre sectorul media. Și este unul dintre cele mai dăunătoare exemple despre felul în care procurorii încearcă să denatureze sistemul judiciar, este practica obișnuită a infiltrării informațiilor în mass-media înainte de proces, în special transcrierile telefonice care au fost obținute de SRI și care pot să ajungă în media doar prin SRI sau prin DNA. Aceasta este o practică atât de uzuală în România încât abia dacă trece – abia dacă trece cu comentarii de cele mai multe ori. Dar dacă s-ar întâmpla în Marea Britanie sau în orice alt sistem de justiție stabilit, o instanță judecătorească, un judecător ar respinge cazul, deoarece ar fi imposibil să existe un proces echitabil în contextul în care toate mass-media au avut în mod selectiv – toate dovezile au ajuns în mod selectiv – către mass-media națională.

Al doilea lucru este să atrag atenția asupra comentariilor făcute în România cu câteva zile în urmă înainte ca o anchetă parlamentară a ambasadorului României la Washington, care a fost și fost șef al SRI, Ambasadorul Maior, în care el – în care a recunoscut că SRI conduce agenți de penetrare în mass-media românească. Scuză lui pentru asta, chiar - știți, fără nici un sentiment de rușine, a fost că acesta era un lucru necesar într-o epocă globalizată. Bineînțeles, știm că acest lucru nu are nimic de-a face cu globalizarea. Aceasta este o mahmureală rămasă din epoca sovietică a practicilor vechii Securități. SRI conduce agenți de penetrare la toate nivelurile societății românești, inclusiv în media, prin admiterea acestui fapt din partea unui fost șef al SRI și ambasador din această țară. Uitați-vă la ceea ce a spus el. Este într-adevăr extraordinar, cred, pentru orice țară, membră a Uniunii Europene, una care se consideră a fi o democrație pe deplin dezvoltată, ca o astfel de declarație să fie făcută. Dar este înregistrată.

WICKER: Domnule Clark, când o jumătate de milion de oameni au ieșit în stradă, cum au ajuns informațiile la ei? A fost prin mediile sociale?

GITENSTEIN: În principal, prin mediile sociale.

CLARK: Da, mediile sociale. Asta nu este –

GITENSTEIN: În principal, mediile sociale. Facebook, da.

WICKER: Și ce au spus cele două organizații de știri majore despre asta?

CLARK: Ei bine, a fost raportat pe deplin în toate mass-media, da.

GITENSTEIN: Au fost pe deplin – au fost pe deplin raportate, da. Dar ei nu au jucat un rol în a pune oamenii pe străzi. Cred că mediile sociale au fost cele care au făcut acest lucru.

Am vrut să răspund la asta – la ideea lui David cu privire la scurgeri. Apropos, mi se pare că scurgerile nu sunt, în general, un lucru bun peste tot, mai ales în cazurile procurorilor. Vorbim foarte mult despre asta în această țară chiar acum. Dar un motiv pentru care există o mulțime de scurgeri în România este că România are un sistem foarte neobișnuit de imunitate legislativă, foarte diferit de al nostru. Și, apropos, nu este unic pentru România; aparent, multe țări europene au asta. Înainte ca un membru al parlamentului – și amintiți-vă, acesta este un guvern parlamentar, deci dacă sunteți un ministru, e posibil să fiți și membru al parlamentului – să poată fi urmărit penal – și dacă sunteți un fost membru, trebuie să – și trebuie să treceți prin acest proces – parlamentul trebuie să voteze – apropos, prin vot secret – dacă să permită procurorului să înceapă urmărirea penală.

Noi în această țară avem un sistem diferit, un sistem mult mai bun. Din fericire, membrii Congresului nu trebuie să voteze dacă – mai întâi de toate – se politizează sau nu procesul. Mai important decât atât, fiecare membru al parlamentului primește un dosar de la DNA care prezintă afirmațiile. Și de unde credeți că vine informația? Poate nu vine de la procuror. Poate veni de la parlament. Acest lucru nu este – acesta este un sistem asupra căruia care trebuie să ne concentrăm în România. Am vorbit despre asta de mai multe ori. Noi avem un sistem mult mai bun pentru a trata imunitatea.

Apropos, ar trebui să existe o verificare a procurorilor care sunt influențați politic. Dar să faci acest lucru prin vot secret și ca aceste dosare să umble prin parlament, nu este o modalitate bună de a face acest lucru.

CLARK: Susțin punctul de vedere al Ambasadorului Gitenstein. Aș adăuga doar această practică se întâmplă chiar și în cazurile în care imunitatea parlamentară –

GITENSTEIN: Sunt de acord. Nu o neg. Spun doar că este o cauză importantă.

WICKER: Doamnă Moore, să vedem dacă putem să încheiem cu asta. Aveți o întrebare finală?

MOORE: În regulă. Mai am doar o întrebare arzătoare, Doamnă Conley. Ați menționat că banii – că vorbim despre ajutorul străin american pe care nu l-am mai dat și că, într-un fel, asta a fost – că într-un fel ne-am retras de la a fi capabili să ne ocupăm de situația din România deoarece am retras resursele. Nu am putut – ați putea – ați putea cumva să –

CONLEY: Da, așa e, absolut corect. Când România și-a câștigat independența, am avut o creștere a asistenței din partea S.U.A. pentru a ajuta această țară să se transforme. Am continuat după ce România a intrat în NATO. Și apoi, mai mult, după ce a intrat în Uniunea Europeană, am

retras aceste fonduri.

MOORE: Noi, Statele Unite, sau –

CONLEY: Statele Unite au diminuat foarte mult acele fonduri. Și în mărturia mea scrisă, chiar am scos în evidență cât de repede au scăzut cifrele.

Și chestia nu este că noi, guvernul S.U.A., trebuie să susținem România; ceea ce trebuie să facem este să avem o finanțare selectată pentru a ajuta societatea civilă și instituțiile pentru a-și susține în continuare activitatea. Asta întărește activitatea ambasadei S.U.A. în timp ce încearcă să îndeplinească acest lucru. Oferă suport societății civile atunci când simte că nu mai are nici un sprijin.

Și din nou, ne gândim la aceste fonduri ca – bine, aceasta este în categoria bună – categoria plăcută și nu e nevoie să facem asta acum. Nu este o categorie plăcută. Este pentru a întări un aliat împotriva unei adevărate provocări pentru instituțiile sale democratice. Și promovează, de asemenea, valorile S.U.A., sistemul nostru, preferințele noastre. Și când folosim aceste fonduri foarte selectiv și foarte puternic direcționate, putem avea într-adevăr un anumit impact pe teren. Și cred că trebuie să reevaluăm asta.

MOORE: Mulțumesc.

WICKER: Să vedem dacă martorii vor să ia cuvântul fiecare câte 60 de secunde și să spună ceva ce trebuie spus sau să încheiem sau să rezumăm.

Domnule Ambasador.

GITENSTEIN: În primul rând, cred că a fost o discuție foarte bună. Sunt de acord cu multe dintre cele spuse de toți martorii de aici. Chiar cred că în sistemul judiciar și al procuraturii corectitudinea este o problemă importantă și cred că ar trebui să fie mai multă concentrare asupra acesteia. Dar, în ansamblu, obiectivul strategic aici este de a construi un sistem agresiv și dur, dar corect în România. Și cred că începe să se întâmple.

WICKER: Doamnă Conley.

CONLEY: Permiteți-mi doar să mulțumesc. Vă mulțumesc dvs., Comisiei de la Helsinki, că vă concentrați nu numai pe România, ci pe problema corupției. Îmi place să spun că acesta este noul câmp de luptă în care instituțiile noastre și opinia publică se află acolo unde există provocare. Și trebuie să-i acordăm prioritate, așa că dorim să vă sprijinim munca în orice fel putem. Dar vă mulțumesc pentru această audiere.

WICKER: Domnule Clark.

CLARK: Da, aș vrea doar să spun – sunt de acord cu ceilalți membri ai comisiei că lupta împotriva corupției este extrem de importantă. Este noul front în lupta pentru valorile democratice și rezultatele democratice. Dar lupta anticorupție nu poate avea succes decât dacă este ea însăși lipsită de corupție. Deci, trebuie să existe o examinare suplimentară a muncii anticorupție pentru a

ne asigura că este lipsită de influențe și considerații care nu se bazează pe dorința de a elimina corupția, ci se bazează pe alte lucruri. Dar vă mulțumesc foarte mult pentru ocazia de a vă vorbi astăzi.

WICKER: Și, Domnul Stephenson aveți ultimul cuvânt.

STEPHENSON: Ei bine, vă mulțumesc din nou. Vreau să subliniez că nu cred că problema mea este cu România sau cu românii sau chiar cu sistemul judiciar românesc în general. Cred că problema mea este cu câțiva ofițeri de informații neidentificați și cu câțiva procurori din DIICOT, nu cu oamenii anticorupție ai DNA. Acestea fiind spuse, am locuit în România. I-am respectat pe români. Știu mulți tineri, știu români care luptă lupta cea dreaptă, inclusiv împotriva corupției. Și le urez să le fie bine.

WICKER: Și vă mulțumim foarte mult.

MOORE: Vă mulțumesc, Domnule Președinte.

WICKER: Audierea este închisă acum. Mulțumim martorilor. (Sunet de ciocănel.)

[După care, la ora 11:03 a.m., audierea s-a încheiat.]

**COMISIA PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA
A STATELOR UNITE
(COMISIA US HELSINKI)**

[Simbol Oficial]

**Audiere pe tema
„Procesul anticorupție din România: succese și excese”
Miercuri, 14 iunie 2017 – 09:30
Centrul de vizitare din Senat (SVC) – Camera 212-210**

Declarație introductivă a Senatorului Roger F. Wicker, Președinte

Audierea se va face în ordine. Bine ați venit și bună dimineața tuturor! Comisia Helsinki este mandată să monitorizeze conformarea Statelor participante la angajamentele consensuale ale Organizației pentru Securitate și Cooperare din Europa sau „OSCE”. Acestea includ angajamente legate de combaterea corupției și o bună guvernare. Audierea de azi se va concentra pe efortul de combatere a corupției în România, aflat în curs de desfășurare.

La începutul anului acesta, Parlamentul României a luat în considerare adoptarea unui proiect de lege care ar fi amnistiat mulți oficiali ce au fost deja condamnați pentru fapte de corupție. Această măsură a generat demonstrații în masă care s-au desfășurat în toată România – cele mai mari din 1989 până în prezent – au atras peste jumătate de milion de oameni și au durat peste două săptămâni.

Aceste proteste au adus în prim-plan, la nivel internațional, intensitatea sentimentelor românilor din toate categoriile cu privire la efectele corozive ale corupției. Acestea au reflectat dorința românilor de a se asigura că în țara lor există o democrație transparentă, bazată pe statul de drept.

De la momentul aderării la NATO în 2004 și la UE în 2007, determinarea României de a fi un aliat NATO puternic și de încredere și un prieten al Statelor Unite, a fost cu adevărat admirabilă. România a devenit și un partener strategic important al Statelor Unite în zona tot mai complexă a Mării Negre, acolo unde membrii Estici ai Alianței Atlantice au fost amenințați de acțiunile agresive întreprinse de reparația Rusiei la granițele acestora.

Statele Unite acordă o deosebită semnificație unei cooperării puternice cu România în domeniul apărării militare și securității, care s-a intensificat mult în ultimii ani. Acest lucru a fost demonstrat de întâlnirea recentă dintre Președintele Trump și Președintele Iohannis, în cadrul căreia s-a pus accentul pe această cooperare puternică. Azi, soldații americani și români lucrează împreună în cadrul Diviziei Multinaționale de Sud-Vest a NATO din București, iar Corpul Pușcașilor Marini ai SUA joacă un rol vital în cadrul forței militare din regiunea Mării Negre a NATO. De asemenea, România are un rol esențial în cadrul alianței balistice privind apărarea împotriva rachetelor aer-aer și este un partener puternic în inițiativele în domeniul ciberneticii și schimbului de informații.

Pentru a stabili legături și mai strânse între cele două națiuni, Statele Unite și România au lansat „Parteneriatul Strategic pentru secolul XXI între România și SUA” în 2011, care caută să extindă limitele parteneriatului dincolo de apărare comună și cooperare militară, prin continuarea prosperității mutuale prin intermediul piețelor deschise, încurajând investiții străine directe de o calitate superioară și consolidarea relațiilor dintre oamenii din țările noastre.

Statele Unite au reprezentat un partener important de tranzacționare pentru România. În 2016, am importat bunuri în valoare de peste 1,9 miliarde de dolari din România, în creștere de la 470 milioane de dolari în 2000. Exporturile SUA către România în 2016 au fost de peste 750 milioane de dolari, în creștere de la 230 milioane de dolari în 2000. Unele dintre cele mai mari companii din Statele Unite investesc în această țară, inclusiv Citibank, Honeywell Garret, Ford, IBM și altele. În octombrie, Departamentul de Comerț al SUA va găzdui în București cea mai mare misiune comercială anuală condusă de Guvernul SUA, respectiv Trade Winds Europa de Sud-Est.

Acest parteneriat își are rădăcinile într-un angajament împărtășit cu privire la valorile democratice, respectul pentru drepturile omului și angajamentul față de o bună guvernanță și față de statul de drept. În timp ce România joacă un rol important în apărarea securității fizice din Vest, la fel de importantă este și apărarea valorilor statului de drept și independenței puterii judiciare.

Totuși, sunt îngrijorat cu privire la informațiile pe care le-am primit de la Uniunea Națională a Judecătorilor din România și Asociația Magistraților din România. Scrisoarea lor, pe care o voi include în registrul audierii de azi, susține că Serviciul Român de Informații continuă să aibă un rol agresiv, de nedivulgare de informații în anchetele penale și influențează sistemul judiciar – chiar se infiltrează și influențează hotărârile pronunțate.

Eforturile împotriva corupției ale României au atras atenția la nivel internațional și au fost date ca exemplu pentru alte țări, cum ar fi Ucraina. Dorim ca acele eforturi să fie un succes. Prin susținerea audierii de azi, sperăm să îi sprijinim pe cei care luptă împotriva corupției într-o manieră care este în acord cu statul de drept și care consolidează democrația, pentru a cărei construcții, românii au muncit atât de mult.

Urez bun-venit grupului extraordinar de oameni, reprezentantul experiențelor din România, care va evalua procesul anticorupție – concentrându-se pe progresul incontestabil realizat până acum, dar și încercând să abordeze în mod constructiv problemele care continuă să existe.

Va începe ambasadorul Marc Gitenstein, actualmente Consilier Special în cadrul Mayer Brown, aici, în Washington D.C. Ambasadorul Gitenstein a fost Ambasador SUA delegat în România din 2009 până în 2012 și a fost un militant pentru consolidarea relațiilor SUA, precum și un susținător al unui mediu de afaceri corect și transparent pentru toți investitorii din România. El continuă să fie implicat în chestiunile privitoare la România prin intermediul apartenenței la diverse consilii și ale activității firmei sale de avocatură.

După Marc, vor vorbi dna Heather Conley, Vicepreședinte Senior al Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale, unde conduce Programul Europa. Dna Conley a observat România

mult timp și este un analist politic foarte respectat al țărilor din regiunea Mării Negre. Din 2001 până în 2005 a fost Secretar Asistent Adjunct de Stat în cadrul Biroului pentru Afaceri Europene, având responsabilități în ceea ce privește relațiile bilaterale ale SUA cu țările din Europa Centrală.

Apoi, va vorbi dl David Clark, fost consilier al Onorabilului Robin Cook – fostul Secretar de Externe britanic din cabinetul Partidului Laburist al lui Tony Blair – și autorul unui recent raport, Societatea Henry Jackson, cu privire la lupta anticorupție din România și cum a fost afectat statul de drept.

În final, îl vom asculta pe dl Phil Stephenson care va depune mărturie cu privire la experiențele tulburătoare în calitate de investitor SUA în România și cu privire la actorii guvernamentali care ar putea să încerce să influențeze lupta împotriva corupției pentru țelurile lor politice și economice.

Aștept cu nerăbdare această discuție importantă și prolifică.

[*Siglă oficială UNJR*]

UNIUNEA NAȚIONALĂ A JUDECĂTORILOR DIN ROMÂNIA

România, Oradea, strada Parcul Traian nr 10, cod poștal 410033, RO23059414, ATE Bank – Sucursala Oradea

IBAN RO72MIND015000028404RO01, www.unjr.ro, e-mail: office@unjro.ro

[*Siglă oficială AMR*] Asociația Magistraților din România

30 august 2016

Onorabilul Președinte Christopher H. Smith
Onorabilul Copreședinte Roger W. Wicker
Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa
Comisia SUA Helsinki
Clădirea Ford House Office nr. 234
Străzile 3 și D, sud-vest
Washington, DC 20515
Statele Unite ale Americii

Stimați domni Președinte Smith și Copreședinte Wicker,

Vă scriem în numele asociației profesionale a magistraților din România (care include judecătorii și procurorii) pentru a notifica Comisia SUA pentru Securitatea și Cooperarea în Europa (Comisia Helsinki) cu privire la chestiunile existente de implicare ilegală a Serviciului Român de Informații (SRI) în sistemul judiciar. Acest lucru subminează separarea puterilor în stat, destabilizează statul de drept, amenință grav independența sistemului judiciar și democrației în România, compromițând lupta împotriva corupției și încălcând cu brutalitate drepturile omului.

Prin urmare, vă solicităm cooperarea cu asociațiile noastre profesionale pentru a aborda următoarele șase chestiuni în vederea apărării statului de drept și protejării drepturilor omului în România.

Prima chestiune este legată de faptul că SRI a transformat instanțele din România în așa-numite „câmpuri tactice” unde își desfășoară activitatea specifică și monitorizează și conturează profilul tuturor judecătorilor din România folosind „modele de comportament”, chiar și atunci când nu există suspiciune de comitere a vreunei ilegalități. Aceste fapte au fost dezvăluite de Generalul SRI Dumitru Dumbrava, șeful Departamentului Juridic al Serviciului Român de Informații care a declarat și în public în aprilie 2015 că acest serviciu de informații secrete urmărește/monitorizează fiecare caz din instanță în care au interes, până la momentul pronunțării unei hotărâri.

Conturarea profilului judecătorilor din România și transformarea instanțelor în „câmpuri tactice” de către un serviciu secret de informații, subminează independența puterii judiciare și separația puterilor în stat. Asociația noastră profesională a solicitat anterior autorităților din România să

clarifice aceste afirmații și implicarea SRI în sistemul judiciar, dar nu au făcut lucrul acesta, spunând că acestea sunt documente secrete „clasificate”.

A doua chestiune este implicarea SRI în cercetările penale sub pretextul luptei împotriva corupției. Această implicare este făcută în afara legii și compromite integritatea luptei împotriva corupției.

După căderea comunismului în România, SRI-ului i-a fost interzis să desfășoare orice anchete penale. Acest lucru s-a datorat faptului că fosta poliție secretă a comunismului, „Securitatea”, a avut o diviziune penală care, sub acoperirea anchetelor penale, a comis cele mai oribile abuzuri și încălcări ale drepturilor omului.

În 2015, publicul din România a aflat că SRI este implicat în anchetele penale anticorupție ca urmare a hotărârilor secrete emise de Consiliul de Suprem de Apărare a Țării (CSAT). CSAT este un organism administrativ care își desfășoară activitatea sub autoritatea Președintelui și este însărcinat cu organizarea și coordonarea apărării naționale, activitățile militare și de securitatea României.

În contradicție totală cu legea, CSAT a emis un număr necunoscut de hotărâri secrete din 2005 prin care a acordat SRI autoritatea de a se implica în cercetările penale. Toate aceste hotărâri sunt „clasificate” și nu sunt cunoscute publicului, judecătorilor sau avocaților, astfel că nimeni nu știe exact ce face SRI în timpul cercetărilor penale.

Am solicitat clarificări cu privire la cadrul legal pentru ca SRI să poate fi implicat în cercetările penale, dar nu am primit răspunsuri concludente din moment ce hotărârile CSAT sunt „clasificate”.

A treia chestiune este reprezentată de monopolul SRI în desfășurarea interceptărilor convorbirilor telefonice pentru anchetele penale, fapt ce amenință integritatea fiecărui caz penal din România. Interceptările convorbirilor telefonice pot fi folosite ca probe în cazurile penale, chiar și în cele de corupție și este important ca acestea să nu fie alterate.

Inițial, SRI a avut autoritatea de a desfășura interceptări telefonice doar în cazurile de securitate națională. După anul 2005, prin diferite hotărâri secrete, CSAT a extins autoritatea SRI de interceptare a convorbirilor telefonice și cu privire la cazurile penale obișnuite. Ulterior, CSAT a făcut SRI singura autoritate din România autorizată să efectueze interceptări telefonice.

SRI este un serviciu secret de informații militarizat și activitatea acestuia, tehnologia și uneltele folosite sunt clasificate. Prin urmare, niciuna dintre părțile implicate într-un caz penal nu are acces la uneltele SRI folosite pentru interceptarea convorbirilor telefonice sau la înregistrările originale, cazând doar în sarcina SRI să furnizeze părților „probele” admisibile. Acum este documentat de recente cazuri din instanță că SRI a pus la dispoziția procurorilor transcrieri și înregistrări alterate pentru a facilita condamnările.

La începutul anului acesta, Curtea Constituțională a României (CCR) a hotărât că supravegherea tehnică autorizată de procurori trebuie să fie realizată doar de către organismele de cercetare

penala sau experți ai poliției, nu de către serviciile secrete de informații. Acest lucru ar fi trebuit să înlăture SRI din anchetele penale.

Totuși, imediat după respectiva hotărâre, judecătorii CCR au fost atacați dur de mass-media, politicieni și personalități ai societății civile, toți având legături strânse cu SRI. Acest lucru a ridicat numeroase întrebări despre faptul că SRI își înțelege rolul într-o societate democratică și respectă principiul separației puterilor în stat.

În loc să creeze o autoritate independentă pentru a intercepta convorbirile telefonice sub control civil, astfel cum a fost solicitat de asociațiile profesionale și în concordanță cu hotărârea CCR, actualul Guvern al României a adoptat în martie 2016 o Ordonanță de Urgență prin care a făcut SRI un organism de cercetare penală pentru cazurile de securitate națională.

Prin urmare, actualul Guvern al României a restabilit puterile și prerogativele SRI pe care le avea fosta poliție secretă din perioada comunistă, dar care au fost luate și interzise de lege după căderea comunismului. Acest lucru reprezintă un mare și serios pas înapoi pentru democrația din România.

A patra chestiune este legată de implicarea SRI în examinarea și verificarea persoanelor nominalizate pentru funcțiile publice. Potrivit unui răspuns oficial primit de asociația noastră de la CSAT, unul dintre obiectivele SRI este să investigheze și să „verifice” astfel de persoane pentru a preveni ca cele „corupte” să aibă acces la funcțiile publice.

Cu alte cuvinte, înainte ca o persoană să fie condamnată în instanță, SRI este capabil să se pronunțe unilateral cu privire la faptul că o astfel de persoană este „coruptă” și nu ar trebui să accedă într-o funcție publică. În această privință, SRI funcționează ca instanță ce „condamnă” o persoană de corupție fără dreptul la un proces echitabil. Acest lucru oferă SRI o putere situată deasupra legii și arbitrară pentru a determina în mod subiectiv cine este „calificat” să ocupe funcții publice. O astfel de metodă lipsită de transparență prin care se controlează numirea oficialilor publici afectează grav procesul democratic și încalcă drepturile fundamentale ale omului.

Cea de-a cincea chestiune este problema nerezolvată a agenților sub acoperire care operează printre magistrații din România, respectiv judecătorii și procurorii. Această chestiune a fost făcută public în 2015, atunci când fostul Președinte al României Traian Băsescu, a afirmat că există agenți sub acoperire printre magistrați, care sunt „șantajati” sau controlați altfel din cauza statutului lor de agent sub acoperire, pentru că ei încalcă legea.

O lege din România ce a fost adoptată în 2004 a interzis tuturor magistraților să fie operativi sau agenți sub acoperire, informatori sau colaboratori ai serviciilor secrete de informații. Fiecărui magistrat i-a fost solicitat să semneze anual o declarație sub jurământ, sub sancțiunea de mărturie mincinoasă, referitor la faptul că ei respectă această lege. Deși legea cerea CSAT să verifice că magistrații au respectat declarația sub jurământ semnată, asociații noștri profesionali au descoperit în 2015 că în ultimii 10 de ani de la intrarea în vigoare a legii, CSAT nu a făcut niciodată astfel de verificări.

După multiple solicitări pe parcursul anului 2015 din partea asociațiilor noastre către CSAT să desfășoare aceste verificări, Președinția României a făcut o declarație pe data de 18 ianuarie 2016, afirmând că CSAT a desfășurat verificările și nu au existat agenți sub acoperire printre magistrați. Cu toate acestea, în ziua următoare, șeful de cabinet al Președintelui a afirmat că are „dubii” că astfel de verificări au fost desfășurate în mod eficient, deoarece CSAT nu are capacitatea „să urmărească ofițerii sub acoperire”.

Declarația lui este șocantă din moment ce CSAT este o instituție mandatată de lege să desfășoare astfel de verificări și să se asigure că serviciile de informații nu au agenți sub acoperire printre magistrați. Cu alte cuvinte, șeful de cabinet și consilierul Președintelui are, de fapt, cunoștințe referitoare la faptul că activitățile serviciilor secrete de informații din România nu sunt controlate și supravegheate, ceea ce îi face să nu răspundă în fața nimănui.

Cea de-a șasea chestiune este interpretarea greșită a publicului din România cu privire la poziția oficialilor guvernamentali ai SUA referitoare la aceste încălcări continue ale statului de drept. Cu regularitate în ultimii ani, oficialii SUA, fie de la Ambasada SUA din România, Departamentul de Stat sau din Congres, care au vizitat România, au fost văzuți aprobând implicit, prin declarațiile lor aceste, acțiuni abuzive ale Guvernului din România.

Atunci când oficialii SUA vorbesc despre puterea judiciară din România, ei vorbesc doar din perspectiva cercetării penale agresive a cazurilor de corupție, ingnorând în totalitate importanța procesului echitabil și respectului pentru drepturile omului, integritatea cazurilor penale și independența puterii judiciare.

De exemplu, niciunul dintre oficialii SUA nu a spus nimic referitor la implicarea ilegală a SRI în anchetele penale, despre faptul că instanțele au devenit „câmpuri tactice”, problema nerezolvată a agenților sub acoperire aflați printre magistrați și nici despre respectarea drepturilor omului și a procesului echitabil pe parcursul cercetărilor penale.

Mai mult, organizația neguvernamentală Reporteri fără frontiere a concluzionat în raportul privind libertatea presei¹ din 2016 că mass-media din România este „manipulată și spionată” și coruptă de „politizarea excesivă, [...] politicile editoriale subordonate propriilor interese și infiltrării personalului în serviciul de informații”.

Prin urmare, declarațiile oficialilor SUA sunt deseori scoase din context, răstălmăcite de mass-media și prezentate publicului din România ca și cum oficialii din America nu au nimic împotriva sau chiar sprijină implicarea SRI în sistemul judiciar. Acest efect combinat subminează puternic încrederea publicului din România în procedurile judiciare din întreaga țară și în statul de drept.

De fapt, un sondaj desfășurat de Comisia Europeană² în mai 2016 a descoperit că 13% din români și-au pierdut încrederea în puterea judiciară încă din anul 2015. Aceasta este cea mai mare scădere a încrederii într-o instituție de-a lungul întregii Uniuni Europene în doar un an.

¹ <https://rsf.org/en/romania>

² <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/yearFrom/2010/yearTo/2016/surveyKy/2130> – a se vedea Anexa

Astfel cum SUA a demonstrat mai bine ca orice altă națiune, principiul de bază al statului de drept depinde de separația puterilor în stat și, în mod deosebit, de independența puterii judiciare. Prin urmare, puterea judiciară, ca putere distinctă, nu trebuie să fie influențată de puterea executivă prin infiltrarea unor agenți sub acoperire ai serviciilor secrete de informații. Administrarea justiției trebuie să fie un transparentă și în totalitate guvernată de legi, proceduri și reglementări publice, și nu de hotărâri secrete date de o structură administrativă aflată sub autoritatea Președintelui.

Unii au justificat aceste încălcări ale principiilor democratice ca fiind un mijloc de a lupta împotriva corupției. În realitate, aceste abuzuri compromit în timp eforturile anticorupție de care are nevoie România și vor conduce la un stat disfuncțional care nu va fi capabil să mențină un sistem de verificări și echilibre printre puterile guvernamentale. Lupta împotriva corupției trebuie să se desfășoare între anumite limite ale legii și nu poate fi folosită ca și scuză pentru a încălca principiile democratice, statul de drept și drepturile omului.

În concluzie, implicarea ilegală a SRI în puterea judiciară din România, bazată pe hotărâri cu caracter secret, precum și chestiunea nerezolvată referitoare la agenții sub acoperire care se află printre magistrați, reprezintă o reală amenințare la adresa independenței puterii judiciare și democrației din România, subminează statul de drept și lupta împotriva corupției și încalcă grav drepturile omului în țară.

Aceste amenințări la democrație și statul de drept în România sunt incompatibile cu Acordurile de la Helsinki și, prin urmare, necesită atenția dumneavoastră.

Includem alături de prezenta scrisoare, o scrisoare similară pe care am trimis-o domnului Jean-Claude Juncker, Președintele Comisiei Europene și două comunicate de presă ale MEDEL, o organizație de judecători din Europa, care au, de asemenea, preocupări similare cu privire la aceste chestiuni.

Vă mulțumim în avans pentru atenția acordată acestor chestiuni. Uniunea Națională a Judecătorilor din România, precum și Asociația Magistraților din România, cosemnatarii acestei scrisori, rămân deschiși la a lucra alături de Comisia Helsinki în vederea abordării cu promptitudine a acestor probleme dificile cu care se confruntă sistemul judiciar din România.

Cu deosebită considerație,

Judecător Dana Girbovan
Președinte al
Uniunii Naționale a Judecătorilor din România

Judecător Gabriela Baltag
Președinte al
Asociației Magistraților din România

[Semătură ilizibilă]
[Ștampilă oficială]

[Semnătură ilizibilă]
[Ștampilă oficială]

Anexe:

- (1) Scrisoarea din partea UNJR și AMR către dl. Jean-Claude Juncker (Președinte CE)
- (2) Două declarații de presă ale MEDEL

[*Siglă oficială UNJR*]

UNIUNEA NAȚIONALĂ A JUDECĂTORILOR DIN ROMÂNIA

România, Oradea, strada Parcul Traian nr 10, cod poștal 410033, RO23059414, ATE Bank – Sucursala Oradea

IBAN RO72MIND015000028404RO01, www.unjr.ro, e-mail: office@unjro.ro

21 ianuarie 2016

Dl. Jean-Claude Juncker
Președinte al Comisiei Europene

Stimate domnule Președinte Juncker,

Vă scriem în numele asociațiilor profesionale a magistraților din România, pentru a solicita Comisiei Europene să includă în noul raport al Mecanismului de Cooperare și Verificare referitor la România, problema existentă a agenților sub acoperire aflați printre magistrați, precum și implicarea ilegală a Serviciului Român de Informații (SRI) în sistemul judiciar, acestea fiind amenințări aduse independenței puterii judiciare.

Aceste chestiuni nerezolvate reprezintă o amenințare la adresa statului de drept și democrației din România. De asemenea, acestea subminează independența puterii judiciare și lupta împotriva corupției, creând premisele unor grave încălcări ale drepturilor omului.

Chestiunea agenților sub acoperire aflați printre magistrați a relevat atunci când a apărut în public că, din 2004, Consiliul Suprem pentru Apărarea Țării (CSAT) nu a verificat niciodată declarațiile sub jurământ semnate anual de judecători și procurori, sub sancțiunea de mărturie mincinoasă, că nu există agenți operativi, inclusiv sub acoperire, informatori sau colaboratori ai serviciilor secrete de informații.

În ciuda faptului că am trimis numeroase solicitări către CSAT pe parcursul anului 2015, instituția nu a clarificat această problemă. Președinția României a dat o declarație abia pe 18 ianuarie 2016, afirmând că CSAT a realizat verificări și că nu există agenți sub acoperire printre magistrați. Cu toate acestea, în ziua următoare, șeful de cabinet al Președintelui a afirmat că are „dubii” cu privire la faptul că astfel de verificări au fost realmente desfășurate în mod eficient, deoarece CSAT nu are capacitatea „să urmărească ofițerii sub acoperire”.

Declarația este șocantă din moment ce CSAT este o instituție care ar trebui, potrivit legii, să desfășoare astfel de verificări și să se asigure că serviciile de informații nu au agenți sub acoperire printre magistrați. Cu alte cuvinte, șeful de cabinet și consilierul Președintelui, care este un membru CSAT, a afirmat că serviciile secrete de informații din România practic nu pot fi controlate, această problemă fiind una foarte serioasă ce trebuie neapărat investigată în profunzime de Comisia Europeană și raportată la CVM.

Cea de-a doua chestiune este legată de declarația făcută de Generalul SRI Dumitru Dumbravă, șeful Departamentului Juridic al Serviciului Român de Informații, care a declarat că instanțele au devenit un „câmp tactic” pentru acest serviciu secret și că urmăresc/monitorizează fiecare caz în care au un interes, până la pronunțarea unei hotărâri.

Legislația din România interzice ca SRI să se implice în procedurile judiciare, și chiar și pe parcursul cercetării penale. Fosta poliție secretă a comunismului, „Securitatea”, a avut un departament penal care era utilizat pentru a face cele mai oribile abuzuri sub acoperirea cercetărilor penale. De aceea, după căderea comunismului, legea ce guvernează activitatea SRI a interzis în mod categoric implicarea acestui serviciu de informații în procesul judiciar.

Eludând legea, publicul a descoperit în anul 2015 că CSAT, care este o entitate militarizată aflată sub autoritatea Președintelui, a adoptat niște hotărâri prin care a oferit SRI anumite competențe în procesul judiciar. Nimeni nu știe cu exactitate ce face acest serviciu de informații în instanțe sau printre magistrați, deoarece hotărârile CSAT sunt clasificate.

Principiul de bază al statului de drept este separația puterilor în stat, prin urmare puterea judiciară, ca putere distinctă, trebuie să fie independentă și să nu fie influențată de puterea executivă prin infiltrarea unor agenți sub acoperire ale serviciilor secrete de informații. De asemenea, administrarea justiției este făcută public și în numele legii, prin urmare ar trebui să fie guvernată de legi, proceduri și reglementări publice, iar nu prin hotărâri secrete date de o structură militarizată.

Chestiunea nerezolvată a agenților sub acoperire care se află printre magistrați, precum și implicarea ilegală a SRI în procesul judiciar pe baza unor hotărâri secrete reprezintă o adevărată amenințare la independența puterii judiciare și democrației în România și subminează statul de drept și chiar și lupta împotriva corupției.

În mod regretabil, mass-media din România nu prezintă cu acuratețe aceste probleme reale cu care se confruntă sistemul judiciar, mulți chiar afirmând că această implicare a serviciilor de informații în procesul judiciar este normal, deoarece aceștia sprijină lupta împotriva corupției.

Lupta împotriva corupției trebuie să fie condusă în interiorul limitelor legii și nu poate fi folosită ca și scuză pentru a submina statul de drept și independența puterii judiciare.

Alături de prezenta scrisoare includem și două declarații de presă din partea MEDEL, o organizație a judecătorilor din Europa, care a ridicat, de asemenea, preocupări similare pe parcursul anului 2015 cu privire la aceste chestiuni cu care se confruntă sistemul judiciar din România.

Este imperativ ca toate aceste chestiuni grave care amenință sistemul judiciar din România să fie prezentate într-un mod obiectiv, rațional și complet transparent pentru a putea fi rezolvate.

Solicităm, de asemenea, Comisiei Europene să includă în raportul CVM cu privire la România, problema nerezolvată a agenților sub acoperire aflați printre magistrați, precum și implicarea

ilegală a a Serviciului Român de Informații în procesul judiciar, ca fiind cele mai mari amenințări la adresa independenței puterii judiciare.

Vă mulțumim în avans pentru atenția acordată acestor chestiuni. Uniunea Națională a Judecătorilor din România, precum și Asociația Magistraților din România, cosemnatarii acestei scrisori, rămân deschiși la a lucra alături de Comisia Europeană în vederea rezolvării, în anul ce urmează, a acestor chestiuni dificile cu care se confruntă sistemul judiciar din România.

Cu deosebită considerație,

[*Semnătură ilizibilă*]

[*Ștampilă oficială UNJR*]

Judecător Dana Girbovan
Președinte, UNJR

Judecător Gabriela Baltag
Președinte, Asociația Magistraților din România

<http://www.unjr.ro/stiri/55-europeanmagistratesconcernedabouttheinfluenceofintelligenceagencyoverthejudiciaryprocessinromania.html>

Atena, 23 mai 2015

Magistrații Europeni preocupați de influența serviciului de informații asupra procesului judiciar din România

MEDEL – Magistrats Européens pour la Démocratie et les Libertés – împărtășește aceleași preocupări profunde ale judecătorilor și procurorilor din România care au luat poziție împotriva implicării ilegale a Serviciului Român de Informații (SRI) în procesul judiciar. Această situație reprezintă o amenințare la adresa democrației în România, prin urmare facem apel la toate autoritățile din România să ia imediat măsuri cu privire la protejarea independenței puterii judiciare și pentru restabilirea statului de drept pentru ca fiecare român să aibă încrederea că are parte de un proces just și echitabil.

Afirmațiile făcute de Generalul Dumitru Dumbrava, Directorul Departamentului Juridic al SRI, referitor la faptul că instanțele sunt un „câmp tactic” unde aceste servicii secrete își desfășoară operațiunile de culegere de informații „până când fiecare caz este finalizat”, a arătat că SRI este implicat în procesul judiciar alături de procurori și judecători, ceea ce este incompatibil cu standardele comune europene referitoare la independența puterii judiciare.

De asemenea, afirmația făcută de Generalul Dumbravă privind faptul că SRI realizează profilul și clasifică judecătorii prin intermediul unor „modele” de comportament criminal, o operațiune realizată pentru a identifica suspectii de terorism, expune faptul că judecătorii sunt presați și intimidați de aceste servicii de informații.

Suntem profund tulburați și de faptul că, pe baza celor spuse de fostul Președinte al României, Traian Băsescu, au existat agenți sub acoperire ai SRI printre magistrații din România și timp de 10 ani nimeni nu a verificat dacă aceștia au fost scoși din sistemul judiciar sau nu.

Fiecare instituție ce face parte din procesul judiciar, judecătorii, procurorii, are un rol unic în livrarea justiției și trebuie să le fie permis să-și îndeplinească sarcinile fără interferențe din exterior, altfel noțiunea de „proces” al justiției este compromisă.

Aceste declarații ridică îndoieli rezonabile cu privire la independența întregului sistem judiciar din România și, prin urmare, necesită acțiuni imediate din partea tuturor autorităților din România în vederea restabilirii credibilității că judecătorii sunt independenți și oamenii au parte de un proces just și echitabil.

Urmărim îndeaproape evoluția acestei situații și așteptăm ca Consiliul Superior al Magistraturii din România care este garantul independenței puterii judiciare, să rămână ferm și să facă toți pașii necesari pentru a clarifica aceste afirmații și pentru a oferi asigurări că judecătorii sunt independenți de orice influență.

Facem apel și la Parlamentul României să investigheze cu rigurozitate afirmațiile făcute de Generalul Dumitru Dumbrava cu privire la implicarea SRI în procesul judiciar. Dacă ceea ce Generalul Dumbrava a zis este adevărat, aceea reprezintă o gravă încălcare a art. 6 din Convenția Europeană și orice implicare a serviciului secret în procesul judiciar trebuie oprită imediat și trebuie luate măsuri corespunzătoare pentru a garanta că o activitate ilegală similară nu se va repeta în viitor.

Totuși, solicităm Președintelui României să abordeze această situație în CSAT și să-și folosească puterea și autoritatea pentru a se asigura că serviciile de informații din România nu interferează în niciun fel cu procesul judiciar.

România a făcut pași importanți înainte, în ultimul deceniu, în construirea sistemului judiciar și orice influență sau implicare a serviciilor secrete de informații în procesul judiciar ar însemna mari pași înapoi de la standardele democratice și statul de drept pe care le urmărește România.

MEDEL va sprijini orice acțiuni viitoare a judecătorilor și procurorilor din România pentru protejarea independenței sistemului judiciar și va aborda această situație fără precedent din România alături de oficialii europeni.

<http://www.unjr.ro/75-europeanmagistratesconcernedthattheinvolvementofthesecretservicesintheromanianjudiciaryprocesshasnotbeenclarifiedyet.html>

Chișinău, Moldova - 21 noiembrie 2015

Magistrații Europeni îngrijorați că implicarea serviciilor secrete în procesul judiciar din România nu a fost încă clarificată

MEDEL – Magistrats Européens pour la Démocratie et les Libertés – își exprimă profunda îngrijorare cu privire la faptul că Consiliul Superior al Magistraturii din România nu a reușit să clarifice pentru public implicarea Serviciului Român de Informații (SRI) în sistemul judiciar și că problema agenților sub acoperire aflați printre magistrați nu a fost încă clarificată. Lipsa dezbaterii publice asupra acestor chestiuni importante referitoare la independența puterii judiciare slăbește democrația în România.

Suntem uimiți să vedem că Consiliul Superior al Magistraturii din România a decis că afirmația făcută de Generalul SRI Dumitru Dumbrava referitoare la faptul că instanțele sunt „câmpuri tactice” pentru acest serviciu secret, nu a afectat independența puterii judiciare.

Și mai șocant a fost când Consiliul a folosit în procesul de deliberare documente furnizate de SRI care au fost clasificate ca fiind „secrete”, explicând implicarea acestuia în sistemul judiciar. Păstrarea acestor documente secrete și inaccesibile publicului lipsește cetățenii români de dreptul lor la un proces echitabil și ridică mai multe întrebări cu privire la independența puterii judiciare în țară.

Toate legile, reglementările și acordurile care implică administrarea justiției trebuie să fie accesibile publicului. Faptul că nici măcar judecătorii nu pot cunoaște relația dintre procurori și serviciile secrete sau cum serviciile secrete operează în cadrul instanțelor unde nici nu ar trebui să fie prezente, ridică probleme îngrijorătoare cu privire la administrarea justiției în România.

MEDEL declară din nou nevoia pentru transparență absolută în sistemul judiciar și că este obligația Consiliului Superior să fie gardianul independenței și transparenței, fundația unui sistem judiciar funcțional și credibil.

Încă o altă chestiune care nu a fost încă clarificată o reprezintă agenții sub acoperire aflați printre magistrați. Consiliul Suprem pentru Apărarea Țării (CSAT) nu a reușit să furnizeze o situație actualizată a investigației sale pentru a verifica declarațiile magistraților cu privire la faptul că nu erau agenți sub acoperire al vreunui serviciu secret.

De asemenea, suntem îngrijorați cu privire la confirmarea SRI în raportul de activitate din 2014 a faptului că acest serviciu de informații a întreprins constant acțiuni pentru a evalua calitatea și consecvența informațiilor furnizate parchetului, acuratețea argumentele judiciare și respectiv relevanța probelor. Cu alte cuvinte, SRI este o parte activă în proces ceea ce este strict și în totalitate interzis de lege.

Lipsa dezbaterilor publice, reticența mass-media de a discuta și de a investiga aceste subiecte importante și reacția sporadică a societății civile slăbesc democrația în România. Cel mai bun exemplu care ilustrează acest lucru este că noua lege Big Brother a fost adoptată fără nicio dezbateri publică și parlamentară și a existat o reacție slabă din partea mass-media și a societății civile.

MEDEL face apel la toate autoritățile din România pentru a clarifica toate aspectele referitoare la implicarea serviciilor secrete în procesul judiciar care subminează independența puterii judiciare și amenință democrația în România. Vom sprijini orice acțiune viitoare a judecătorilor și procurorilor din România de a proteja independența puterii judiciare și vom furniza instituțiilor europene date actualizate despre această situație gravă din România.

Gualtiero Michelini
Președinte MEDEL

Declarația lui Mark H. Gitenstein

În fața

Comisiei pentru Securitate și Cooperare în Europa

14 iunie 2017

Domnule Președinte, membrii ai Comisiei, vă mulțumesc pentru organizarea acestei ședințe. Este foarte potrivit pentru Comisie să discute situația eforturilor defășurate împotriva corupției în România. Sunt flatat că m-ați invitat aici.

Aș dori să v-o prezint pe Corina Rebegea, un analist politic din cadrul Centrului pentru Analiza Politicilor Europene (CEPA) de aici din Washington. Ea este principalul expert din oraș pe tema de guvernare, transparență și anticorupție în România și aș dori să-i mulțumesc pentru că m-a ajutat să-mi pregătesc prezenta declarație.

Mă voi concentra pe zonele unde dețin expertiză ca urmare a timpului petrecut în România. Am fost Ambasador US între 2009-2012 și de atunci sunt membru al consiliului Fondul Proprietatea (FP), cea mai mare societate de investiții din România. FP este un acționar minoritar extern într-un număr de companii deținute de stat (SOEs) din România. M-am întors în România în această calitate de aproximativ douăzeci de ori de la momentul terminării mandatului meu în 2012. În calitate de membru al Consiliului, mi-am concentrat atenția pe chestiunile privind transparența, responsabilitatea și prevenirea corupției în cadrul acestor importante companii deținute de stat. FP este un fond închis de investiții cu o valoare cuprinsă între 2 și 3 miliarde de euro, listat la bursele din Londra și București.

Voi începe printr-o afirmație directă cu privire la ariile în care dețin expertiză: Direcția Națională Anticorupție (DNA), procurorul-șef anticorupție din România, monitorizarea UE a structurilor anticorupție din România, reformele la nivelul statului de drept și guvernarea corporativă. Pe baza experienței mele, lupta anticorupție se desfășoară remarcabil de bine; este apolitică, competentă, independentă și agresivă. Se bucură de un mare sprijin din partea populației din România, astfel cum a fost subliniat de cei 500.000 de români care au ieșit în stradă la începutul anului în curs pentru a protesta împotriva schimbărilor Codului penal, unele dintre care ar fi subminat munca și lupta împotriva corupției a DNA. În această privință este un model pentru regiune.

În concluzie, sunt întru-totul de acord cu cele afirmate de Președintele Trump în scrisoarea recentă trimisă Președintelui României, Klaus Iohannis: „Un aspect important al (celor 20 de ani de parteneriat strategic dintre SUA și România) este angajamentul față de statul de drept și lupta împotriva corupției și vă aplaud eforturile în acest domeniu”.

Pentru clarificări, Direcția Națională Anticorupție – DNA – este un parchet specializat și independent, al cărui mandat este să investigheze faptele de corupție la nivel înalt. Acest lucru implică infracțiunile de corupție care sunt comise de un grup de oficiali publici clar definit (membrii Guvernului și Parlamentului, judecători și procurori, președinți ai consiliilor județene, polițiști, primari, lideri ai instituțiilor publice), dar are și jurisdicție asupra infracțiunilor ce implică o valoare a mitei de peste 10.000 de euro sau un prejudiciu material de peste 200.000 de euro. DNA este independentă din punct de vedere organizațional și funcțional, precum și financiar. Are, de asemenea, propria poliție de investigare și experți specializați.

Procurorul-șef al DNA este numit prin intermediul unei proceduri în trei pași menită să confere imparțialitate și legitimitate numirii. Procurorul-șef este nominalizat de către Ministrul Justiției pe baza calificărilor profesionale, iar apoi își exprimă opinia cu privire la nominalizare Consiliul Superior al Magistraturii (un organism însărcinat cu asigurarea independenței sistemului judiciar) și este confirmat/numit de către Președintele țării. Istoria DNA în România a arătat că este esențial să fie liderii potriviți în anumite funcții pentru a asigura atât independența investigațiilor DNA, cât și supraviețuirea organismului în sine.

Așa cum sunt sigur că știți, România a fost primită în UE în anul 2007, alături de Bulgaria, supuse unui program unic de monitorizare, cunoscut sub numele de Mecanismul de Cooperare și Verificare (CVM). Bulgaria și România sunt singurele state membre din UE care sunt monitorizate astfel – chiar și după intrarea în club – și acest lucru enervează degeaba oficialii țărilor. De asemenea, ei pretind că CVM este mai puțin un instrument de „cooperare” și sprijinire, decât unul politic. În ultimii ani, rapoartele acestuia au făcut deseori apel la politicieni – și la un nivel mai instituțional, la parlamente – pentru lipsa lor de voință în a susține reformele statului de drept și lupta împotriva corupției. CVM provoacă o controversă de mari dimensiuni în România, dar presiunea socială pe care o poate aplica încă constituie unul dintre principalii conducători în reformarea pozitivă. Cetățenii ambelor țării văd corupția și ineficiența sistemului judiciar ca fiind probleme majore, potrivit unui sondaj Eurobarometru recent cu privire la CVM. În timp ce bulgarii par să aibă o atitudine de învinși când vine vorba de înregistrarea succesului în lupta împotriva corupției și a crimei organizate, majoritatea românilor cred că există un progres vizibil. Un semn descurajator că cetățenii sunt încă departe de a avea încredere în guvernele lor, este faptul că românii și bulgarii consideră că presiunea UE este un puternic stimulent pentru reformă și ar trebui menținută.

În conformitate cu acest sistem, experții din Comisia Europeană au stabilit valori de referință foarte specifice pentru instanțele și parchetele din România și la fiecare 6 luni de atunci au publicat rapoarte analizând progresul potrivit acestor valori de referință.

Valorile de referință stabilite de către Comisia Europeană pentru România sunt: (i) stabilirea unui sistem independent, imparțial și eficient, întărind consecvența procesului judiciar și creșterea transparenței și tragerii la răspundere; (ii) stabilirea unei agenții integre cu responsabilități de verificare a bunurilor, incompatibilităților și potențialelor conflicte de interes și pentru emiterea de decizii obligatorii pe baza cărora pot fi luate sancțiuni cu caracter de descurajare; (iii) investigații de specialitate, imparțiale cu privire la acuzațiile de fapte de corupție la nivel înalt; (iv) măsuri suplimentare pentru prevenirea și lupta împotriva corupției, în special în cadrul administrației locale.

Acest proces și sprijinul pe care l-a primit din partea unor importante ambasade, în special SUA, Regatul Unit, Olanda și Germania, alături de IMF, merită o mare parte din recunoașterea pentru succesul de care România s-a bucurat. Cea mai importantă parte din recunoaștere merge la judecători, procurori, lideri ONG, bloggeri independenți și jurnaliști curajoși din România care au sprijinit acest efort, deoarece a permis ca oficialii la nivel înalt, de neatins înainte, care făceau abuz de puterea pe care o aveau, să fie trași la răspundere. De aceea DNA este printre cele mai respectate instituții din România (cu un rating de aprobare de aproximativ 60%), iar eforturile pentru a compromite acel proces provoacă un răspuns viguros

din partea populației. Anticorupția devine rapid „a treia șină” a politicii din România. Precum este Securitatea Socială în SUA, până și criticii abordează tema subminării luptei anticorupție cu o anumită teamă. Acesta este un lucru bun.

Știu că există o îngrijorare cu privire la posibilitatea ca DNA să aibă o agendă politică sau să fie o unealtă a agențiilor de informații. De fapt, este o întregă teorie mitologică/a conspirației construită în jurul acesteia, în principal de către cei investigați de DNA. Îmi amintesc că atunci când am fost Ambasador, un politician corupt a zis că „SRI (echivalentul FBI din România) este locomotiva, iar DNA este vagonul. Trebuie să dezactivăm locomotiva”. Cei vizați de acuzații de corupției au încercat să facă chiar acest lucru de atunci.

Niciuna dintre aceste acuzații nu a fost dovedită. Aud lucrul acesta de 8 ani și, sincer să fiu, sunt destul de sceptic în privința argumentelor. Am chestionat personalul meu de la Ambasada SUA, alți Ambasadori din Vest, personalul CE și analiștii independenți ai ONG-urilor cu privire la aceste acuzații. Niciunul dintre aceștia nu a crezut că există o problemă serioasă. Într-adevăr, cea mai exactă analiză a situației este realizată de rapoartele CVM, acestea fiind disponibile la acest link: https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en.

Aceste rapoarte constau în sute de pagini scrise de-a lungul ultimilor 10 ani. Am citit fiecare raport scris de când am ajuns în România în anul 2009 și nu-mi amintesc să fi găsit în aceste rapoarte ceva care să sprijine această afirmație. Ba dimpotrivă, în fiecare an Comisia Europeană ia notă de progresul înregistrat de România în lupta împotriva corupției la nivel înalt prin intermediul activității desfășurate de DNA. Comisia Europeană subliniază aproape în fiecare an dificultățile pe care le întâmpină DNA, în special atunci când vine vorba de încercările politice în cadrul Parlamentului de a modifica legislația pentru a împiedica desfășurarea investigațiilor anticorupție sau pentru a bloca cercetarea parlamentarilor prin neaprobarea perchezițiilor și arestărilor. Așadar, dacă există o problemă referitoare la politică și anticorupție, aceasta este agenda politică bine determinată a unor persoane din România de a discredita efortul depus.

DNA a fost foarte agresivă în urmărirea politicianilor. Numărul rechizitoriilor a crescut de la 360 în anul 2006 la 1271 în 2016, printre care se află, doar în anul 2016, 3 miniștrii, 6 senatori, 11 membri al Camerei Deputaților, 47 primari, 16 magistrați, 21 de directori ai unor companii naționale. 870 de condamnări împotriva acestor acuzați au fost pronunțate de instanțe în 2016, printre care se află un ministru, 2 senatori, 8 deputați, un membru al Parlamentului European, 5 președinți ai Consiliilor Județene, 9 judecători, 9 primari de municipalități, 32 directori ai autorităților publice și întreprinderilor de stat.

În termeni de recuperare a prejudiciului material (o chestiune descurajantă în lupta împotriva corupției), DNA a solicitat punerea sub sechestru a unor bunuri în valoare de 677 milioane de euro. Totuși, ca urmare a unei implementări deficitare hotărârilor judecătorești, procentul real de recuperare este foarte mic.

De-a lungul Europei Centrale și de Est – cu excepția României – câțiva oficiali la nivel înalt au fost urmăriți penal sau condamnați pentru fapte de corupție. Regiunea se confruntă încă

cu o o lupta grea penntru a instituționaliza lupta anticorupție și pentru a o păstra intactă în fața schimbărilor la nivel politic. Nu este surprinzător că uneori, atunci când este vizat un politician, aliații lui pretind că ar exista o motivație politică. Dar DNA și-a desfășurat eforturile într-o direcție generală și a vizat oficiali la nivel înalt din fiecare partid politic.

Într-adevăr, pentru aspectele politice ale procesului anticorupției din România nu sunt de vină DNA sau instanțele, ci Constituția României. Potrivit acesteia, spre deosebire de a noastră, pentru ca DNA să poată urmări penal un membru al Guvernului, care este și membru al Parlamentului, Parlamentul trebuie să voteze, prin vot secret, ridicarea imunității legislative a persoanei vizate. Deși procedura de ridicare a imunității este menită doar să examineze situațiile unde există motive pentru a crede că cercetarea are la baza motive politice, iar nu legale, parlamentarii, deseori, intra pe fondul cauei. Analizează probele și procesul, astfel substituindu-se în locul cercetării judiciare. Definiția constituțională a imunității este de a proteja parlamentarii împotriva pedepselor care au la bază pe activitatea lor politică, iar nu împotriva cercetării activității lor infracționale. Doar în 2016, DNA a solicitat să fie ridicată imunitatea în vederea arestării preventive în 6 cazuri și pentru aprobarea cercetării penale în 11 cazuri. Acest lucru face ca urmărirea penală să aibă un caracter politic, deoarece aliații celor vizati organizează deșuecarea votului privind imunitatea. Dacă Comisia ar dori să discute acest aspect mai în detaliu, aș fi bucuros să ofer mai multe detalii cu privire la această chestiune. În mod ironic, este ceva ce îmi amintește de prima mea slujbă aici, în Senat, cu peste 40 de ani în urmă, când mă aflam în slujba Senatorului Sam Ervin, iar împreună cu el am muncit la imunitatea legislativă potrivit Constituției noastre.

De asemenea, au existat acuzații referitoare la faptul că DNA nu poate fi controlată și nu poate fi trasă la răspundere. În experiența mea, instanțele din România nu s-au arătat timide în a verifica activitatea DNA. În timp ce DNA deține un record mare de condamnări (aproximativ 90%), există achitări și în zonele importante Curtea Constituțională din România a limitat rolul Serviciului Român de Informații (SRI) – care are capacități tehnice de supraveghere – în interceptările telefonice în numele DNA și a limitat utilizarea pedepsirii tuturor infracțiunilor de „abuz în serviciu” (variantea din România a statutului „fraudelor prin transfer bancar și poștă”). Acest lucru a avut un impact semnificativ în privința eficacității DNA, deși procurorii s-au împăcat cu deciziile, precum ar fi trebuit.

Îngrijorarea mea referitoare la programul anticorupție din România nu are legătură cu faptul că este unul politic sau că nu poate fi tras la răspundere, ci cu faptul că lupta anticorupție nu poate depinde în totalitate pe urmărirea penală a oficialilor la nivel înalt. Deși este esențial să se demonstreze, mai ales în societățile postcomuniste, că nimeni nu este deasupra legii sau cum le plăcea legiuitorilor noștri să spună, „suntem un guvern al legilor, nu al oamenilor”, România nu-și va rezolva problemele aruncând pe toată lumea în închisoare. România are nevoie de un program mult mai puternic pentru a preveni corupția, care să se adreseze mai multor slăbiciuni în structurile sale de reglementare, administrative și politice și astfel să diminueze oportunitățile de corupție. Pe acest lucru s-a axat munca mea, în special în cadrul Fondului Proprietatea, de la momentul renunțării la calitatea de Ambasador.

Ce am învățat în cadrul Fondului este că aceste întreprinderi de stat moștenite, rămășițele vechii puteri și economii comuniste, reprezintă sursa celor mai multe fapte de corupție din

România – și, de fapt, din toată lumea, așa cum arată un studiu recent al OCDE. Aceste bunuri sunt în mod inerent valoroase, spre exemplu companiile de energie și transport, dar sunt conduse deficitar, iar lipsa unei conduceri bune este o invitație la săvârșirea unor fapte de corupție și un schimb de favoruri de modă veche care au caracterizat țările din spatele Țării de Fier. Acest tip de administrare deficitară a statului și corupției a jucat un rol important în dărmarea zidului în 1989; a adus tinerii, bărbați și femei, în stradă la EuroMaidan în Kiev în anul 2013, precum și în România la începutul anului în curs. Din ce în ce mai mulți europeni estici occidentalizați nu vor să suporte vechile metode, dar au nevoie de un program pentru care să lupte.

Acel program trebuie să fie mai mult decât pur și simplu să închidă pe toată lumea. Acești tineri foarte bine instruiți, mulți dintre aceștia lucrează pentru companii occidentale supuse Legii privind practicile de corupție în străinătate (FCPA) sau legislației privind mita din Regatul Unit, știu că o poți duce bine fără să fii corupt. Pentru mine, acest program pentru o mai bună guvernare, în mod deosebit pentru statul de drept și pentru transparență, reprezintă principala provocare pentru această zonă din lume și, îndrăznesc să spun, pentru această Comisie. Vă încurajez să revizuiți activitatea defășurată de mine și de Corina în cadrul Centrului pentru Analiza Politicilor Europene în ultimii ani. Aceste rapoarte (Punctul critic al României – Promovarea statului de drept, guvernantei și conducerii transparente din 2014 și Dincolo de punctul critic: Lupta anticorupție funcționează, dar guvernanta funcționează mai bine din 2015) prezintă un program foarte clar pentru o guvernantă bună de la consolidarea politicilor și capacității administrative, până la reforma guvernantei corporative, până la o folosire mai intensă a piețelor de capital pentru a le oferi celor din exterior managementul asupra acestor bunuri. Acești tineri recunosc că aceste bunuri le aparțin în calitate de cetățeni români, iar nu aparțin elitelor politice care le văd ca pe niște feude în care își pot plasa prietenii politici.

Raportul CEPA face câteva recomandări specifice care ar trebui să fie un element în dialogul strategic dintre SUA și România, inclusiv:

- Consolidarea abilității instituțiilor publice de a lupta împotriva corupției din interior prin implementarea în mod coerent a Strategiei Naționale Anticorupție (SNA), extinderea aplicării acesteia și întărirea secretariatului tehnic al acesteia.
- Creșterea transparenței procedurilor parlamentare, participării populației și consultațiilor efective cu privire la modificările legislative care are rezulta în încetinirea sau diminuarea eficacității și independenței investigațiilor anticorupție.
- Asigurarea unor cercetări independente și imparțiale prin intermediul selectării competitive și obiective a agenților anticorupție și a șefilor instituțiilor la nivelul întregului sistem.
- Împuternicirea procurorilor DNA prin introducerea unui sistem unitar și transparent al evaluării performanței, cu o definiție clară a performanței care trece dincolo de niște simpli indicatori numerici cu privire la numărul documentelor procesate sau înaintate instanței.
- Creșterea capacității ANI (agenția pentru dezvăluirea informațiilor cu caracter financiar din România) de a descoperi eficient conflictul de interese și incompatibilitățile prin furnizarea unui personal adecvat și îmbunătățirea cooperării între agenții.
- Asigurarea implementării corespunzătoare unei legislații pertinente, inclusiv noile proiecte de lege cu privire la recuperarea bunurilor și crearea unor proceduri raționale

care să permită diverselor autorități să coopereze pe tot parcursul procesului de recuperare, de la identificare la valorificare și confiscare sau restituire.

- Implicarea în managementul strategic la nivelul întregului sistem și al instituțiilor în întregul sistem judiciar.
- Introducerea unui cod etic de conduită în afaceri care să solicite un control de conformitate a integrității pentru orice afacere deținută de stat sau privată care se angajează în contracte cu instituțiile statului.
- Implementarea unei abordări strategice în reforma funcțiilor publice. Acest lucru include un proces standardizat de recrutare, instruire și compensare a resurselor umane în sectorul public prin corelație cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 și planuri pentru reorganizarea unităților teritoriale-administrație.
- Crearea unei strategii guvernamentale pentru abordarea problemelor privind capacitatea și resursele (bugetare și de personal) în unitățile teritorial-administrative de mici dimensiuni în vederea eliminării ineficienței și creșterii performanței conducerii publice.
- Creșterea calității – oportunității, eficienței, eficacității – legilor și reglementărilor prin luarea unor decizii bazate pe probe și prin evaluarea impactului. Acest lucru va introduce mai multă raționalitate în luarea deciziilor și o mai mare conformitate din punct de vedere legal și al încrederii în cadrul societății.
- Creșterea eficienței și tragerii la răspundere prin simplificarea și clarificarea procedurilor și creșterea transparenței în toate stadiile procesului de achiziție. Primul pas este simplificarea sistemelor e-achiziție (inclusiv e-factură și publicarea tuturor contractelor și rapoartelor) și creșterea cooperării între instituții.
- Creșterea certitudinii la nivelul procedurilor administrative prin introducerea unor criterii clare și nediscriminatorii pentru relaționarea cu firmele private și prin împuternicirea ofițerilor publici să ofere îndrumare/să ia decizii care sunt obligatorii sau care pot fi contestate în procedurile administrative. În mod similar, actorii publici de pe piața achizițiilor publice au nevoie să aplice practici uniforme.
- Extinderea capacității și profesionalismului personalului implicat în evaluarea, implementarea și monitorizarea proceselor de achiziții și contractelor prin criterii mai bune de selectare, o mai bună instruire și prin standarde de integritate îmbunătățite.
- Introducerea unui sistem de achiziții centralizat pentru produsele și serviciile de baza pentru grupările și unitățile administrativ-teritoriale de mici dimensiuni în vederea eliminării unor posibile conflicte de interese și pentru a face procesele mai eficiente și uniforme.
- Construirea unei strategii transparente și eficiente pentru conducerea și/sau privatizarea întreprinderilor de stat și coordonarea strategiei de privatizare cu alte zone importante, precum infrastructură și transport sau sectoarele energetice.
- Îmbunătățirea guvernantei corporative prin implementarea în mod eficient a legislației existente și punerea în aplicare a mecanismelor de supraveghere care au abilitatea să sancționeze lipsa de conformitate. Sunt optimist în privința României și chiar și a Ucrainei și Moldovei unde, de asemenea, am stat o perioadă. Precum Dr. King obișnuia să spună, „arcul lung al istoriei” se îndoaie în fața justiției. Și acești tineri vor insista să accelereze îndoirea aceluia arc. Cu cât ne apropiem mai mult de acel ideal, cu atât mai rapid vom ajuta la creșterea nivelului de trai în aceste țări; să le întărim în fața tendințelor populiste, naționaliste, chiar antidemocratice rasiste sau „intolerante” din aceste zone. Este vaccinul perfect împotriva acestor tendințe periculoase.

Deci, din punctul de vedere al Comisiei, nimic nu poate fi mai important ca și crearea în țările postcomuniste a unei guvernante bazată pe lege, iar nu pe nazurile politice al bărbaților și femeilor aflați la putere. Nimic nu subminează acest lucru mai mult ca și corupția. Soluția abuzurilor făcute de procurori, dacă există, este un sistem judiciar bazat pe principiul independenței. Acest lucru începe să se întâmple în România. Ar trebui să ne focusăm pe sprijinirea acelu sistem, și nu să-l discredităm.

Eu și Corina suntem pregătiți să ajutăm Comisia oricum putem și sunt bucurosi să vă răspund la orice întrebări.

Aș aprecia dacă cele două studii CEPA care sunt atașate, ar fi puse în registrul Comisiei, alături de rapoartele CVM care sunt disponibile la https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en.

Vă mulțumesc că m-ați primit!

Traducere din limba engleză

CSIS | Centrul pentru Studii Strategice și Internaționale

Programul Europei

Declarație în fața Comisiei pentru Securitate și Cooperare în Europa
„Procesul anticorupție din România: reușite și abuzuri”
14 iunie 2017

Heather A. Conley, Vicepreședinte Senior pentru Europa, Eurasia și Centrul Arctic pentru Studii Strategice și Internaționale

Domnule Președinte, membrii ai Comisiei, vă mulțumesc pentru oportunitatea de a face o declarație azi cu privire la o chestiune de securitate națională: lupta democrațiilor din Occident împotriva corupției. De prea mult timp, combaterea corupției, precum și promovarea unei bune guvernante și a statului de drept au fost considerate munca colegilor noștri din domeniul asistență pentru dezvoltare, și nu munca experților în domeniul politicii externe și securității. Și de prea mult timp aceste chestiuni au rămas neabordate în dezbaterile noastre privind politica externă. Mi-e teamă că în categoria „prea puțin, prea târziu”, am ajuns să înțelegem că corupția este o slăbiciune sistematică aflată în interiorul unei țări care este exploatată și influențată de adversari și la care care nicio țară nu este imună, inclusiv Statele Unite.

Ședința de azi se axează pe discuția despre un aliat NATO foarte important al Statelor Unite. România a jucat și continuă să joace un rol important în securitate și apărare în Europa de Sud și în regiunea Mării Negre. Statele Unite au o obligație ce le revine potrivit unui tratat pentru a veni în ajutorul apărării României în cazul unui atac. De aceea este esențial să avem o discuție transparentă și publică cu privire la corupția persistentă din România și limitele îndepărtate ale eforturilor îndreptate împotriva corupției și de aceea sunt în mod deosebit recunoscător pentru eforturile Comisiei de a elucida puțin acest subiect. Încurajez cu tărie ca Comisia să continue să examineze eforturile anticorupție ale aliaților NATO, atât în Europa Centrală, cât și de Vest, deoarece corupția endemică erodează standardele democratice până în punctul în care pot exista importante încălcări ale statului de drept (care, spre exemplu, au avut loc în Ungaria și Bulgaria).

Îmi voi concentra declarația de azi pe evoluția României în lupta împotriva corupției de la momentul în care țara aspira să se alăture NATO, până în prezent. Acest subiect este unul foarte personal pentru mine, deoarece am fost Secretar Asistent Adjunct de Stat pentru Afacerile Europene și Euroasiatice, responsabil pentru relațiile bilaterale SUA-România atunci când România a primit invitația formală de a se alătura NATO în cadrul Summitului de la Praga din 2002 și pe parcursul etapei inițiale de discuții privind aderarea cu Uniunea Europeană și care mai

apoi s-a alăturat în 2007. La acel moment, concluziile noastre – și acelea ale întregii echipe de cooperare între agenții din SUA – au fost că cea mai mare vulnerabilitate la nivel de securitate națională în România era corupția identificată în justiție, funcțiile executive și achizițiile publice. Înșuși Primul Ministru de atunci, Năstase însuși, a numit-o „o amenințare a democrației” și a jurat să facă lupta împotriva corupției prioritatea lui numărul unu, în timp ce ambasadorul nostru din SUA aflat în România, Michael Guest, a avertizat în repetate rânduri că era cel mai important obstacol în calea aderării țării la NATO și a stabilității acesteia¹. Avertizări similare au venit din Rapoartele țării privind Departamentul de Stat referitoare la Practicile privind drepturile omului², de la Banca Mondială și Camera de Comerț Americană din București³. În lumina acestor sarcini copleșitoare, România a jurat să facă presiuni în eforturile de a stârpi corupția.

De aceea Guvernul SUA a petrecut mult timp și a depus mult efort analizând legislația anticorupție a României și, cel mai important, implementarea acestei legislații și procesul de urmărire penală a cazurilor de corupție – în mod deosebit cazurile foarte sensibile din punct de vedere politic, precum și cazurile de la nivel local și nivel mediu. Am discutat de nenumărate ori direct cu Primul Ministru, Ministrul de Externe, Ministrul Apărării și parlamentarii seniori cu privire la nevoia de a combate corupția în mod semnificativ. Sincer, am simțit uneori că oficialii SUA au fost mai interesați de această chestiune decât oficialii seniori din România. Deși a existat suficientă energie politică pentru a adopta legi anticorupție, implementarea a fost sporadică. Cazurile de urmărire penală au fost mai mult simbolice și la un nivel inferior al aparatului birocratic. Prima măsură importantă împotriva corupției din România a fost demarată în anul 2004⁴.

Totuși, prioritizarea combaterii corupției endemice din România nu a fost doar o muncă preluată de NATO; a fost și o prioritate de vârf pentru UE. Deși două organizații foarte diferite cu mandate distincte, de la începutul anilor 2000, Uniunea Europeană a împărtășit îngrijorările Washington-ului privind corupția din România. Au fost atât de îngrijorați încât UE a amânat aderarea țării din 2004 până în 2007, pe fondul diminuării sprijinului public pentru extindere în general și a preocupărilor cu privire la libera circulație a oamenilor. Lamentându-se de lipsa progresului cu privire la diminuarea nivelului perceput de corupție și creșterea urmărilor penale legate de corupție, UE a evaluat în 2003 că corupția „subminează eficacitatea și legitimitatea

¹ Eugen Tomiuc, România/Bulgaria: Vecinii balcanici fac presiuni alături de oferta NATO, Jurământul de combatere a corupției, Radio Europa Liberă/Radio Libertatea, 7 februarie 2002, <https://www.rferl.org/a/1098732.html>.

² Biroul pentru democrație, drepturile omului și dreptul muncii, *Rapoartele țării cu privire la practicile în domeniul drepturilor omului 2002*, SUA, Departamentul de Stat, 31 martie 2003, <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2002/18387.htm>.

³ Radio Europa Liberă/Radio Libertatea, „Newline – 17 aprilie 2003”, 17 aprilie 2003, <https://www.rferl.org/a/1142900.html>.

⁴ David Clark, Combaterea corupției prin viclesuguri: Asaltul României asupra statului de drept, *The Henry Jackson Society*, 4 ianuarie 2017, <http://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2017/01/Romania-paper.pdf>, p.8.

instituțiilor statului și restricționează dezvoltarea economică a României”⁵. UE a priorizat alinierea legislației României în domeniul corupției și conflictului de interese la standardele UE, punând accentul în mod deosebit pe urmărirea faptelor de corupție la nivel înalt și consolidarea instituțiilor însărcinate cu conducerea eforturilor anticorupție, în mod special Direcția Națională Anticorupție⁶. Preocupări semnificative privind acțiunile Guvernului împotriva corupției au condus UE la a crea primul mecanism de condiționare post-aderare prin intermediul Mecanismului de Cooperare și Verificare (CVM) ce a însemnat o recunoaștere a faptului că România încă mai are de făcut progrese în ceea ce privește reforma judiciară și lupta împotriva corupției și a crimei organizate, pentru a proteja instituțiile și politicile UE⁷. Creat în urmă cu un deceniu, CVM există în continuare și ne dă o lecție importantă: eforturile depuse împotriva corupției sunt o luptă constantă ce necesită vigilență constantă cu privire la politici.

Atât NATO, cât și UE, au arătat cu degetul spre aceeași slăbiciune: România a fost vulnerabilă în fața combinației debilitante dintre corupția profundă și instituțiile slabe, ceea ce a cauzat ca acestea să nu poată să implementeze în mod eficient un cadru legal anticorupție viabil. Guvernul României dădea impresia că lua măsuri prin adoptarea legislației, dar nu implementa aceste legi în totalitate și la cele mai înalte niveluri.

Privind înapoi, factorii de decizie politică din USA au făcut o presupunere îngrozitoare. Am crezut că apartenența României la NATO și UE a reprezentat ultimul pas al politicii. De fapt, a reprezentat primul pas, fără condiționare. Încercările în beneficiul și potențialul de schimbare al NATO și viitoarea apartenență la UE, după 2004 când Senatul SUA a ratificat Tratatul de la Washington modificat, SUA s-a concentrat pe poziționarea geostrategică a României și pe contribuțiile acesteia la securitatea SUA și NATO. Ne-am redus prezența și sprijinul extern și angajamentul în România exact în momentul în care ar fi trebuit să mărim asistența oferită de SUA în vederea protejării victoriile obținute cu greu și ar fi trebuit să fi insistat pe progresul în eforturile anticorupție, în locul solicitărilor de asistență pentru securitate, instituții consolidate și o societate civilă consolidată. În 2002, SUA a oferit 163,86 milioane de dolari pentru a ajuta România, dintre care 10% au fost pentru Guvern și societatea civilă⁸. În 2006, acel număr a scăzut la 34,35 milioane, dintre care 18% au fost pentru guvernanta, democrație și drepturile omului; 14,76 milioane în 2010, toți cheltuiți pentru pace și securitate; și ajutorul acordat a

⁵ Comisia Europeană, *Raport periodic pe tema progresului României în vederea aderării*, 2003, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/archives/pdf/key_documents/2003/tr_ro_final_en.pdf, p. 20.

⁶ Comisia Europeană, *Raport periodic pe tema progresului României în vederea aderării*, 2004, http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania%20Monitoring%20report-2004%20October_en.pdf.

⁷ Serviciul de Cercetare al Parlamentului European, „Mecanismul de Cooperare și Verificare cu privire la România și Bulgaria”, Parlamentul European, martie 2015, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/cont/dv/eprs_request_on_cvm_/eprs_request_on_cvm_en.pdf.

⁸ AidData, <http://aiddata.org/>.

scăzut sub 10 milioane de dolari în 2014, respectiv 9.81 milioane de dolari (tot pentru pace și securitate), rămânând sub acea limită de atunci⁹. Așa arată nerespectarea regulilor jocului.

Și am plătit un preț mare pentru plecarea noastră. În 2016, România încă se afla pe locul 57 din 176 în cadrul Indicelui de Percepție a Corupției la nivel global, după o ușoară îmbunătățire în ultimii cinci ani¹⁰. CVM al UE continuă să existe, iar corupția la nivel înalt, corupția de la nivelul autorităților locale și achizițiilor publice rămân o provocare majoră¹¹. La începutul anului 2017, Guvernul din România s-a confruntat cu cel mai mare protest din țară de la 1989, după încercarea de a adopta o ordonanță de urgență care ar fi diminuat sancțiunile pentru infracțiunile de dare și luare de mită și de corupție, decriminalizarea abaterilor oficialilor și amnistierea unor foști condamnați¹². Și în ciuda unei Direcții Naționale Anticorupție consolidate care a pus sub acuzare mai mulți oficiali la nivel înalt în anul 2015, inclusiv fostul Prim Ministru Victor Ponta pentru evaziune fiscală și spălare de bani, mitele și favoritismul perceput în deciziile luate de oficialii guvernamentali continuă să împânzească sănătatea economică a României¹³. România pare incapabilă să scape din acest „cerc vicios al corupției”¹⁴ care facilitează regresul democratic și întoarce România acolo unde se afla în urmă cu cinsprezece ani.

Corupția este o formă de cancer care distruge democrațiile din interior prin slăbirea sau distrugerea instituțiilor, în ultimă instanță erodând încrederea publică în liderii și societățile democratice. Corupția poate fi, de asemenea, un canal de influență folosită de adversari pentru a altera sau pentru a întoarce opinia publică împotriva sistemelor democratice și pentru a sprijini orientarea transatlantică a țării. Am observat cum Rusia a exploatat această slăbiciune, având un impact puternic de-a lungul Europei Centrale și de Est, ceea ce este, de fapt, parte din „Războiul noii generații” din Rusia, care este, „în principal, o strategie de influență, și nu de forță brută” și care caută să „spargă coerența internă a sistemul inamic”¹⁵.

Instituțiile democratice nu există pentru propriul lor bine sau pentru a sta într-o izolare impenetrabilă; singura lor sarcină este să apere cetățenii și drepturile acestora. Instituțiile nu pot să-i protejeze pe cei care iau parte la fapte de corupție. Deoarece corupția distruge atât de grav instituțiile, reprezintă o amenințare la siguranța, securitatea și libertatea cetățenilor români.

⁹ Asistență externă, *România*, <http://foreignassistance.gov/explore/country/Romania>.

¹⁰ Transparency International, *Indicele de Percepție a Corupției 2016*, 25 ianuarie 2017, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016.

¹¹ Comisia Europeană, *Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliul European: Despre progresul din România sub supravegherea Mecanismului de Cooperare și Verificare*, COM(2017) 44 final, 25 ianuarie 2017.

¹² Associated Press, „Criza din România se adâncește pe măsură ce protestul anticorupție ajunge la ziua a patra”, *The Guardian*, 3 februarie 2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/03/romania-crisis-deepens-as-anti-corruption-protest-enters-fourth-day>.

¹³ *Libertatea în lume 2016: România*, Freedom House, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/romania>.

¹⁴ Heather A. Conley and Ruslan Stefanov, *Manualul sportiv Kremlin: Înțelegerea influențelor rusești în Europa Centrală și de Est* (Lanham: Rowman & Littlefield, 2016), p. x.

¹⁵ Ibidem.

Corupția este un afront la democrațiile liberale și la libertatea și demnitatea indivizilor. Acest afront la demnitatea umană a scos în stradă în mod spontan 500.000 de români în mijlocul unei nopți reci de iarnă pentru a spune nu încercării Guvernului de a forța adoptarea unei ordonanțe de urgență pentru a slăbi legile anticorupție din România. Deși Guvernul nu a continuat cu ordonanța de urgență, a încercat totuși să slăbească măsurile anticorupție. Este ironic că a fost nevoie de un astfel de act îndrăzneț al Guvernului pentru a trezi în totalitate societatea civilă din România, deoarece indivizii trebuie să muncească în fiecare zi pentru a proteja libertățile democratice, prin asigurarea faptului că instituțiile își desfășoară activitatea în mod eficient și îi trage la răspundere pe conducători.

România, la fel ca multe alte democrații occidentale, se află la o răscruce. Societățile occidentale par a fi nesigure cu privire la cursul viitorului lor, fiind blocate într-o dorință nostalgică de trecut atunci când cetățenii simțeau că înțeleg „regulile” siguranței și succesului. Aceste „vechi zile bune” par a fi mai sigure pentru cetățeni decât societățile dinamice, care se schimbă rapid, inegale și competitive în care trăim azi. Pentru țări precum România, „vechile zile bune” reprezintă în mod tragic un timp când un cerc mic al elitelor politice guvernau pentru îmbogățirea personală și pentru putere. România nu se poate întoarce la acele zile și nici nu ar trebui să-și dorească acest lucru, deși o parte din elită ar dori acest lucru. Mai important, acest sentiment pune în pericol securitatea României și a NATO. Adversari precum Rusia profită de teama și incertitudinea la nivel public combinate cu o slăbiciune instituțională cunoscută a Guvernului și îi exploatează pentru propriul beneficiu.

Ceea ce trebuie să facă democrațiile occidentale este să îmbrățișeze era modernă în care tehnologia informatică și economia globalizată trezesc indivizii în noi feluri și crează o sete de transparență și tragere la răspundere în care vechea nomenclatură, rețelele din perioada comunistă nu vor putea să prospere vreodată.

Uitându-mă în urmă la ultimul deceniu, am învățat următoarele lecții:

- Relația de securitate a Americii cu aliații săi este de o importanță capitală, dar o guvernare bună, o reformă judiciară, statul de drept și eforturile anticorupție sunt, de asemenea, elemente vitale pentru securitatea națională a unei țări, deoarece acestea reprezintă cea mai înaltă protecție pentru cetățenii ei.
- Fostele țări comuniste care s-au alăturat sau se alătură instituțiilor Euro-Atlantice, precum NATO și UE, nu și-au finalizat transformarea națională, ci se află abia la început.
- Eforturile anticorupție reprezintă o luptă constantă ce necesită vigilență tot timpul în domeniul politicii.
- SUA trebuie să rămână la fel de angajați cu aliații săi, precum se concentrează pe provocările venite din partea adversarilor săi. Atunci când aliații implicați în lupta anticorupție și în chestiunile privind statul de drept, SUA trebuie să procedeze astfel pe toate nivelurile țării: Guvern, sectorul privat, societatea civilă și la nivelul de bază.

- Companiile și antreprenorii din SUA ar trebui să fie considerați „canarii în mină” ai unei țări în care instituțiile încep să cedeze corupției. Provocările legate de încheierea contractelor, sistemul judiciar și instituțiile din sfera economică care sprijină transparența, responsabilitatea și corectitudinea, s-ar putea afla în proces de a fi dezarmate. Fiți atenți la faptul că aceste preocupări reprezintă o democrație care se luptă să se apare împotriva atacului corupției și al inamicului din interior. Acest lucru ar trebui privit ca o lumină roșie intermitentă aflată pe bord, care necesită atenție politică imediată.

MĂRTURIA LUI DAVID CLARK

Democrația în Europa se confruntă cu cea mai mare provocare de la căderea Zidului Berlinului. Aceasta ia o varietate de forme, cum ar fi apariția mișcărilor populiste și extremiste, re-apariția unor practici politice autoritare și neliberale, precum și o scădere a standardelor de guvernare. Aceste tendințe sunt puternic, dar nu exclusiv, reprezentate în unele din fostele țări comuniste din Europa Centrală și de Est. Exemple notabile includ Ungaria și Polonia, cazuri în care guvernele autoritare au slăbit independența justiției și au subminat libertatea presei.

România ar trebui să fie, de asemenea, considerată ca o țară cu motive de îngrijorare din cauza unor probleme nerezolvate de lungă durată în ceea ce privește corupția și statul de drept. Protestele în masă care au forțat guvernul român să abandoneze eforturile de a limita domeniul de aplicare al anchetelor anticorupție în luna ianuarie a arătat că există un sprijin copleșitor pentru o acțiune fermă în acest domeniu. Cu toate acestea, forța opiniei publice, uneori, înseamnă că munca anti-corupție este supusă unui control inadecvat. Pe lângă necesitatea de a face față mai multor acte de veritabilă criminalitate, există motive pentru a concluziona că, ofensiva anticorupție din România a oferit, de asemenea acoperire convenabilă pentru acte de reglementarea unor scoruri politice și încălcări grave ale drepturilor omului, care indică o nepăsare tulburătoare pentru statul de drept. Într-adevăr, metodele utilizate de multe ori prezintă un grad considerabil de continuitate a practicilor și atitudinilor epocii comuniste.

Desfășurarea campaniei anticorupție din România dă naștere la cinci domenii de interes specific.

1. Politizarea justiției: Afirmatia conform căreia Direcția Națională Anticorupție din România (DNA) și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) acționează ca procurori imparțiali, este un fapt dificil de conciliat cu faptele. A existat adesea o corelație puternică între cele vizate privind urmărirea penală și interesele celor care se întâmplă să fie la putere la momentul respectiv. Cazurile au fost uneori însoțite de campanii de defăimare publice concepute pentru a maximiza impactul lor politic. Departe de a fi deasupra politicii, DNA și DIICOT sunt participanți activi în luptele partizanatului politic.

2. Complotarea între procurori și executiv: Statul de drept impune o separare a puterilor în care procurorii acționează independent de executiv. În România, este evident că politicienii au exercitat uneori o influență considerabilă asupra operațiunilor DNA, prin controlul lor asupra numirilor cheie. Există dovezi în mai multe cazuri, care să indice o legătură nefirească între DNA și guvern, care sugerează că investigațiile au fost direcționate politic.

3. Rolul secret al serviciilor de informații: Serviciul Român de Informații (SRI), succesorul Securității din perioada comunistă, joacă un rol important și în cea mai mare măsură nedivulgat în instrumentarea urmărilor penale anticorupție. Se efectuează 20.000 de interceptări telefonice în numele DNA în fiecare an, inițiază investigații pentru DNA și, prin propriile declarații, susține că privește sistemul judiciar, ca

pe un „câmp tactic“, de operațiuni. Aceste activități nu au fost controlate în mod adecvat, iar guvernul a refuzat să răspundă la apelurile organizațiilor care reprezintă judecătorii români, de a investiga suspiciunile conform cărora SRI a infiltrat organismele judiciare și de urmărire penală.

4. Lipsa de respect pentru independența judiciară: Atât SRI cât și DNA au fost criticate pentru subminarea independenței judecătorești, un alt principiu de bază al justiției liberale. Judecătorii care nu fac jocurile și nu urmează regulile DNA au devenit ei înșiși ținte ale cercetărilor, în timp ce cadrele considerate prietenoase pentru interesele acestuia, și-au văzut loialitatea recompensată. Un sistem judiciar maleabil dispus să încalce regulile, ajută DNA să mențină ratele de condamnare extraordinare la 92%. Un judecător principal la Curtea Constituțională a acuzat, de asemenea, SRI că a încercat să-l intimideze pe el și pe colegii săi în mod ilegal.

5. Abuzurile din procese a procurorilor anticorupție: Metodele folosite în mod curent de DNA sunt incompatibile cu standardele care se aplică în majoritatea țărilor democratice. Printre acestea se numără defilarea celor arestați în cătușe spre deliciul mass-media, amenințarea rudelor suspecților cu punerea sub acuzare ca formă de pârghie, oferind suspecților imunitate în schimbul implicării cuiva mai mare în funcție și cu impact în media, menținerea inculpaților în detenție pentru perioade lungi de timp, în scopul de a-i pedepsi și stigmatiza înainte de proces lor și scurgeri sistematice de probe în mass-media pentru a împiedica un proces echitabil în instanța de judecată.

Principiile justiției consacrate în Convenția europeană a drepturilor omului și Carta drepturilor fundamentale a UE sunt încălcate în mod obișnuit, ca parte a campaniei anticorupție din România. Motive politice, abuzuri în procese, înțelegeri secrete între diferitele ramuri ale statului și subminarea independenței judiciare înseamnă că inculpaților le este adesea refuzat dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal independent și imparțial instituit conform Articolului 6.1 a CEDO. Dreptul la prezumția de nevinovăție prevăzută în articolul 6.2 reprezintă o altă încălcare majoră în demersurile DNA de a maximiza ratele de condamnare. Condițiile din penitenciare sunt atât de mizere încât utilizarea pe scară largă a arestului preventiv de multe ori duce la un tratament inuman și degradant, cu încălcarea articolului 3.

Atunci când este solicitat cu privire la aceste puncte, DNA este rapid în a recurge la tactici de intimidare, cu scopul de a reduce la tăcere pe criticii săi. Am experimentat acest lucru personal, după ce un raport scris în detaliu multe dintre aceste preocupări au fost publicate în luna ianuarie a acestui an. Am furnizat o copie a acestui raport Comisiei. Ca urmare a răspândirii pe scară largă în mass-media a raportului, DNA a inițiat o anchetă oficială prin Consiliul Superior al Magistraturii, care s-a pronunțat împotriva mea pe 9 mai. Într-un exemplu bizar al unui tip de gândire sovietică, duplicitară, activitatea mea în expunerea încălcărilor independenței judiciare din România a fost catalogată ca fiind un atac la independența acesteia. Acest proces a fost menit ca o intimidare, dezvăluind DNA ca fiind o organizație care funcționează fără respectarea principiilor democratice de bază, inclusiv libertatea de exprimare și independența societății civile.

Încălcăările drepturilor omului care au loc sub stindardul anticorupției ar trebui să fie o chestiune de preocupare serioasă pentru partenerii internaționali ai României. Statul de drept este un pilon esențial al guvernării democratice și slăbiciunea acestuia în România constituie un risc sistemic important într-o regiune strategică, importantă a Europei. Problema, așa cum am putut să observăm odată cu protestele de la începutul acestui an, este faptul că politicienii români nu sunt de încredere pentru a supraveghea activitatea procurorilor anticorupție. DNA, SRI și DIICOT exploatează acest fapt pentru a opera dincolo de limitele de control legitim, fapt ce constituie un stat în stat.

În absența autorităților interne de încredere pentru a-și exercita atribuțiile obișnuite de supraveghere democratică, este necesară o mai mare supraveghere externă. Uniunea Europeană ar trebui să mențină monitorizarea sa în România, ca parte a cooperării și verificării acesteia pentru a-și completa indicatorii de performanță existenți cu instrumente suplimentare concepute pentru a evalua impactul politicilor anticorupție cu privire la drepturile omului și standardele justiției. Comisia Europeană ar trebui să declanșeze articolul său din Mecanismul de Drept conceput pentru a face față amenințărilor sistemice emergente privind statul de drept în cadrul UE.

SUA poate, de asemenea, să joace un rol important ca membru senior al NATO și cel mai important aliat al României. Raportarea Departamentului de Stat pentru drepturile omului ar trebui să reflecte preocuparea crescută cu privire la consecințele abordării luptei anticorupției din România. O atenție deosebită trebuie acordată întrebării dacă serviciul de informații interne din România funcționează sub control civil eficient, în conformitate cu condițiile de aderare la NATO. Instrumente suplimentare ar trebui să fie, de asemenea, folosite pentru a face față politizării justiției. În cel puțin un caz de mare profil, există motive puternice pentru declanșarea prevederilor Legii Magnitsky privind responsabilitatea globală pentru drepturile omului împotriva celor care abuzează drepturile individuale ale omului din poziții de autoritate.

IMPLICAȚII PRIVIND AȘEZAREA DREPTURILOR OMULUI PE PLAN SECUNDAR, ÎN LUPTA ANTICORUPȚIE DIN ROMÂNIA

1) Introducere

Lupta din România de a elimina corupția și instituirea unui sistem judiciar care să funcționeze în mod corespunzător a fost o problemă care a iscat comentarii și preocupări mai mult de două decenii. Un mecanism special de monitorizarea eforturilor continue ale României de a se conforma cu standardele europene în aceste domenii a fost în vigoare după aderarea la Uniunea Europeană (UE) în 2007. Verdictul oficial este că se fac progrese, deoarece tot mai multe cazuri de corupție la nivel înalt sunt urmărite cu succes în instanță.

Realitatea, este, însă, mult mai complicată. La o verificare mai atentă, devine clar faptul că succesul aparent din România în eradicarea corupției este realizat cu un cost semnificativ pentru drepturile omului și statul de drept. Se fac condamnări, compromisuri într-un mod care încalcă unele dintre principiile fundamentale care ar trebui să lege democrațiile din Europa și America de Nord laolaltă. Chiar mai îngrijorător, există semnale clare că sistemului de justiție este utilizat pentru a urmări vendete politice și că agenții de stat sunt implicate în activitatea anti-corupție care operează dincolo de limitele controlului democratic, creând premisele unui stat în stat. Pe scurt, există semne că unitatea anti-corupție din România a devenit în sine un instrument de corupție.

2) Corupția în România post-comunistă

La un deceniu după aderarea la UE, corupția rămâne o problemă uriașă pentru România și o sursă majoră de îngrijorare pentru partenerii săi internaționali. Indicele de percepție a corupției din 2015, care a realizat un clasament în 168 de țări, de cel mai puțin corupt stat până la cele mai corupte, a pus România pe locul al 58-lea. Doar două țări din UE - Italia și Grecia - au fost considerate mai corupte. Aceasta reprezintă, cel mai bun caz, o îmbunătățire modestă comparativ cu locul 69 ocupat în 2007, când României i-a fost acordat statutul de membru al UE. Un studiu din 2016 al Rand Europe, comandat de Parlamentul European a stabilit costul faptului că România nu a reușit să reducă nivelul de corupție la media din UE, între 16.2 miliarde și 33.4 miliarde de dolari americani pe an.¹ Un sondaj Eurobarometru efectuat în 2013 a arătat că 25% dintre respondenții români le-a fost cerută mită în anul precedent, comparativ cu 4% pentru media din UE.²

Corupția a fost identificată ca o problemă într-un stadiu incipient în procesul de aderare al României la UE. Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare publicat în 1997, a remarcat că „nominalizarea unor persoane politice în anumite niveluri ale administrației, a stimulat corupția în trecut” și a concluzionat că „mai sunt încă multe de făcut în

¹ [Costul non-Europei în domeniul crimei organizate și corupției, anexa II, Serviciul de cercetare parlamentară europeană martie 2016, p44.](#)

² [Eurobarometrul special 397 - Corupția, februarie 2014, pp80-1.](#)

eradicarea corupției”.³ Din păcate, presiunea din partea UE față de România pentru a crește ritmul de liberalizare economică, în scopul de a finaliza tranziția către o economie de piață a avut drept consecință nedorită adâncirea problemei. La fel ca și în Rusia, combinația dintre instituțiile publice slabe și oportunitățile create de privatizare a permis unor persoane din interior să-și folosească legăturile pentru a obține câștiguri personale. Cele mai frecvente forme de corupție la nivel înalt a implicat vânzarea de bunuri publice sub valoarea de piață și favoritismul în atribuirea contractelor de achiziții publice, pentru care politicienii au primit mită în schimb.

Preocupările UE au devenit mai presante pe măsură ce procesul de aderare se desfășura și a devenit evident că România, alături de Bulgaria, sunt în urma celorlalte țări candidate din Europa Centrală și de Est în eforturile lor a face reformă. Astfel că nu a fost considerată pregătită să se alătore primului grup de țări care au început negocieri oficiale de aderare în 1998. Atunci când negocierile au început, doi ani mai târziu, au avansat prea lent pentru ca România să fie printre cele zece țări care au aderat în 2004. data aderării a fost stabilită pentru anul 2007.

Percepția asupra performanței României a început să se îmbunătățească în 2004, când alegerea lui Traian Băsescu în calitate de președinte al țării, a condus la prima unitate anti-corupție majoră a țării. Dispozitivele de investigare ale statului au fost modernizate și puse să lucreze sub conducerea energetică a ministrului Justiției, Monica Macovei. Au urmat un șir de condamnări de persoane cu profil înalt, inclusiv fostul prim-ministru social-democrat, Adrian Năstase, dar metodele folosite au fost de multe ori controversate. Cei puși sub acuzare în timpul mandatului lui Macovei, au fost predominant personaje aparținând partidelor politice rivale, aceasta ocolind parlamentul pentru a adopta ordonanțe de urgență care să permită supravegherea electronică a suspectilor fără mandat, fiind criticată de procurori pentru depășirea atribuțiilor sale prin amestecul în activitatea acestora.

În pofida unei îmbunătățiri aparente în dorința guvernului de a acționa, UE a fost aproape de amânarea aderării României cu încă un an, în mare parte din cauza preocupărilor legate de corupție. Compromisul care a deschis drumul pentru România să adere la data țintă 2007 a fost că va continua să facă obiectul unei monitorizări post-aderare printr-un nou aranjament cunoscut sub numele de Mecanismul de Cooperare și Verificare a (MCV). Rapoartele periodice ale Comisiei Europene vor evalua eforturile României de a reforma sistemul judiciar și a elimina corupția printr-un set de obiective generale.

În 2013, numirea Laurei Kovesi ca procuror-șef al Direcției Naționale Anticorupție (DNA) a condus la o nouă unitate anti-corupție și o creștere a urmăririlor penale a țințelor la nivel înalt. Deoarece raportul MCV 2016 a remarcat aprobator faptul că: „DNA a pus sub acuzare peste 1250 de inculpați în cursul anului 2015, iar acest lucru a inclus pe primul ministru, foști miniștri, membri ai Parlamentului, primari, președinți de consilii județene, judecători, procurori și o

³ [Agenda 2000 - Avizul Comisiei privind cererea României pentru aderarea la Uniunea Europeană, iulie 1997, la punctele 1.1 și 1.3.](#)

⁴ [Un ministru controversat: Monica Macovei, EuroZIUA, 06 martie 2007.](#)

varietate de înalți funcționari.⁵ Liderul social-democrat, Victor Ponta, a fost primul-ministru care în timpul mandatului a fost pus sub acuzare pentru corupție, înainte de a fi forțat să demisioneze în noiembrie 2015. Evaluarea guvernului SUA a fost la fel de pozitivă, oficialii laudând în mod regulat activitatea lui Kovesi și folosind influența lor pentru a susține DNA.

Revenirea Partidului Social Democrat (PSD) la putere după alegerile parlamentare din decembrie 2016 a declanșat o criză politică internă, atunci când noul guvern a introdus o ordonanță de urgență destinată să limiteze domeniul de aplicare al anchetelor anticorupție și grațierea mai multor condamnați. Măsurile au scos din încadrarea penală „abuzul în serviciu” care implicau sume mai mici de 44.000 € și ar fi reîncadrat condamnarea din 2015 a liderului PSD, Liviu Dragnea, pentru fraudă electorală. Motivul beneficiului personal din spatele schimbărilor a provocat o îngrijorare legitimă și larg răspândită despre faptul că lupta împotriva corupției este amenințată. După o săptămână de proteste de stradă și critici în masă din partea partenerilor occidentali ai României, decretul a fost retras pe 05 februarie 2016.

România are nevoie în mod clar să mențină și să-și intensifice eforturile de a elimina corupția. Cu toate acestea, tendința cetățenilor obișnuiți și observatorilor străini în măsurarea progreselor înregistrate de România prin amploarea și intensitatea activității anticorupție înseamnă că comportamentul agențiilor de stat responsabile de realizarea acesteia este supus unui control inadecvat. Departele de a arată că România se îndreaptă în direcția cea bună, atitudinile și metodele de lucru ale acestor agenții prezintă adesea un nivel îngrijorător de continuitate cu trecutul comunist.

Acest lucru este evident mai ales în utilizarea continuă a sistemului juridic mai degrabă ca armă politică, decât ca instrument imparțial de dreptate, în eșecul de a menține o separare corespunzătoare a puterilor între diferitele ramuri ale statului responsabile de administrarea justiției și prin procentele extraordinar de ridicate de condamnare, tipice mai mult regimurilor autoritare, în care instanțele își desfășoară activitatea pornind de la o puternică prezumție de vinovăție. Justiția română continuă chiar să mimeze caracteristici ale epocii comuniste când procesul era un spectacol, inclusiv umilirea repetată și denunțarea publică a inculpaților, utilizarea disproporționată și în mod obișnuit a arestului preventiv, precum și utilizarea propagandei negative, cum ar fi scurgerile de informații înainte de proces, în mass-media.

3) Valorile democratice și lupta împotriva corupției

Angajamentul României de a respecta valorile democratice este stabilit în numeroase tratate și instrumente internaționale, inclusiv cerințele de aderare la diferitele organizații internaționale din care face parte, cum ar fi UE, OSCE, Consiliul Europei și NATO. Carta de la Paris obligă membrii OSCE să susțină drepturile omului, ale democrației și ale statului de drept. Biroul de Instituții Democratice și Drepturile Omului monitorizează activitățile statelor membre pentru a se asigura că standardele sunt menținute prin organizarea unor alegeri libere și corecte, precum și stabilirea unor sisteme puternice și independente de justiție

⁵ [Raport al Comisiei către Parlamentul și Consiliul European privind progresele realizate în România în cadrul de cooperare și verificare, 28 ianuarie 2016, P10.](#)

În teorie, UE are unele dintre cele mai dezvoltate instrumentele pentru aplicarea standardelor democratice. Summit-ul de la Copenhaga din 1993, a stabilit un cadru pentru a evalua perspectivele de aderare ale țărilor care erau încă în primele etape ale tranziției spre democrație. Cunoscut sub numele de criteriile de la Copenhaga, condițiile aplicabile noilor țări candidate au fost stabilite după cum urmează: „Calitatea de membru impune ca țara candidată să realizeze stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectarea și protejarea minorităților, existența unei economii de piață funcționale, precum și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din cadrul Uniunii.”⁶

Criteriile politice de aderare au fost ulterior elaborate în diferite documente publicate, ca parte a procesului de extindere sau în paralel cu acesta, cum ar fi Carta drepturilor fundamentale adoptate de UE în 2000 și încorporate în Tratatul de la Lisabona, nouă ani mai târziu. Dreptul la un proces echitabil este stabilit la articolul 47: „Orice persoană are dreptul la un proces echitabil și public, într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, stabilită în prealabil prin lege” Articolul 48 prevede că: „Orice persoană care a fost acuzată trebuie să beneficieze de prezumția de nevinovăție până ce i se va dovedi vinovăția în conformitate cu legea” articolul 50 protejează cetățenii europeni împotriva amenințării cu persecuția legală: „Nimeni nu poate fi judecat sau pedepsit din nou în cadrul unei proceduri penale pentru o infracțiune pentru care el/ea a fost deja achitat sau condamnat în cadrul Uniunii, în conformitate cu legea.”⁷

Angajamentul de a susține valorile democratice fundamentale se aplică la toate aspectele activității guvernului. Statele sunt obligate să lupte împotriva corupției, deoarece aceasta subminează statul de drept, instituțiile democratice, corodează, denaturează buna funcționare a pieței și încalcă principiul egalității. În același timp, statele sunt menite să mențină standardele democratice într-un mod în care acestea să ducă această luptă. Miniștrii, procurorii, agențiile de aplicare a legii și judecătorii au datoria de a respecta drepturile omului și să acționeze în cadrul legii. În cazul României, există motive pentru a concluziona că acest lucru nu a fost urmărit și că acțiunile anticorupție din țară au adus grave atingeri standardelor de justiție și integrității guvernului. Principalele domenii de interes includ politizarea justiției, înțelegeri secrete între procurori și executiv, implicarea sub acoperire a serviciului de informații interne, atacurile asupra independenței sistemului judiciar și a abuzurilor din procesele efectuate de către DNA și DIICOT.

3.1) Politizarea justiției

Evaluarea oficială a Comisiei Europene este că România face progrese în lupta împotriva corupției și că DNA acționează ca un

⁶ Concluziile Președinției, Consiliul European de la Copenhaga. 21-22 iunie 1993.

⁷ Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 26 octombrie 2012.

„Procuror energic și imparțial“.⁸ Din păcate, această evaluare optimistă este în contradicție cu faptele. Modelul de urmăririi penale din ultimii doisprezece ani, pare să aibă o relație evidentă cu soarta diferitelor partide politice. Cu puțin timp înainte de alegerile parlamentare și prezidențiale din 2004, Traian Băsescu a fost acuzat de DNA de corupție, cu privire la fapte din perioada în care a fost ministru al transporturilor în anii 90. După ce a devenit președinte, cele mai multe dintre figurile politice importante puse sub acuzare au provenit mai degrabă din rândul PSD și al Partidului Național Liberal (PNL), decât din Partidul Democrat a lui Băsescu. Într-adevăr, PNL a ieșit din coaliția cu partidul președintelui în 2007, în semn de protest, față de modul în care a fost aparent vizat. Cel mai înalt profil de acuzare a fost împotriva fostului prim-ministru PSD, Adrian Năstase.

În momentul în care PSD a revenit la guvernare, în 2012, în mandatul premierului Victor Ponta, au fost demarate o serie de investigații în ceea ce-i privește pe membrii cercului apropiat al familiei președintelui Băsescu proprietari de mijloace media. Aceste investigații au fost uneori însoțite de campanii de defăimare publice conduse de Ponta însuși și există dovezi puternice că cel puțin unele dintre ele au fost instigate politic. Ponta părea că își crește puterea până când, împotriva așteptărilor, a pierdut alegerile prezidențiale din decembrie 2014, în fața principalul candidat de centru-dreapta, Klaus Johannis din partea PNL. Slăbit de această pierdere, Ponta și un număr de colegi membrii marcanți ai PSD au fost acuzați de evaziune fiscală și spălare de bani, de către DNA în iulie 2015. În cele din urmă el a demisionat din poziția de prim-ministru patru luni mai târziu, ca urmare a protestelor de stradă declanșate în urma incendiului din clubul de noapte Colectiv, în care au murit 64 de oameni. Traian Băsescu, după ce și-a relansat cariera politică odată cu formarea noului partid politic, se confruntă, de asemenea, cu noi acuzații de spălare de bani anunțate de DNA în aprilie 2016. Rechizitoriile l-au forțat pe Băsescu să-și abandoneze campania pentru mandatul de primar al Bucureștiului.

Cei care sunt hotărâți să închidă ochii la acest model de lucru din cazurile menționate, pot indica faptul că rechizitoriile au fost emise împotriva politicianilor de rang înalt din toate marile partide, chiar și atunci când aceste partide au fost la putere. Ponta, la urma urmei, a fost pus sub acuzare în timp ce era încă prim-ministru. Ar fi cu siguranță fals să se sugereze faptul că DNA funcționează pur în interesul partidului care se întâmplă să fie la putere la momentul respectiv. Structurile sale sunt prea difuze pentru faptul că, procurorii au fost numiți la momente diferite, sub diferite guverne, urmărind propriile investigații și agende. Cu toate acestea, există posibilități ample în cadrul acestui sistem pentru diferite grupuri de interese politice să-și afirme influența. DNA trebuie să fie înțeleasă ca parte integrantă a veșnicului carusel de alianțe, interese și dușmăanii care definesc politica românească.

3.2) Complotarea dintre procurori și executiv

Măsura în care se presupune că procurorii publici independenți, de fapt, se bazează pe clientela politică a fost dezvăluit într-o înțelegerea încheiată în mai 2013 între președintele Băsescu și prim-ministrul Ponta asupra numirilor

⁸ Raport al Comisiei către Parlamentul și Consiliul European privind progresele realizate în România în cadrul de cooperare și verificare, 18 iulie 2012, P11.

din Procuratura Generală, DNA și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT). Procurorii sunt numiți oficial de către președinte la recomandarea Ministerului Justiției, dar cu cele două ramuri ale executivului blocate într-un conflict personal amar, a devenit imposibil să se convină asupra unei liste comune de nume. Soluția a fost de a împărți posturile, iar fiecare parte a permis să fie desemnați propriii candidați preferați. Laura Kovesi, alegerea lui Băsescu, a fost numit ca șef al DNA, și Tiberiu Nițu, care este un apropiat al lui Ponta, a devenit Procuror General, în ciuda faptului că anterior a fost respins de Băsescu.⁹ Aceste numiri au fost criticate de către fostul șef al DNA, Daniel Morar, pe baza faptului că nici un candidat nu era calificat.¹⁰ Ceea ce a fost descris ca fiind un acord de împărțire a puterii, în realitate, a fost mai mult un aranjament de divizare a puterii producând o structură bifurcată, menită să slujească la doi stăpâni.

O altă numire semnificativă, care pare să fi fost o parte din înțelegere a fost aceea a lui Dănuț Volintiru, care a fost numit procuror în sediul central al DNA în iunie 2013 fiind promovată în funcția de Procurorul-șef adjunct Direcției patru luni mai târziu, la recomandarea ministrului Justiției Ponta. Ponta și Volintiru se cunosc cel puțin din 2004, când Ponta a fost ales în parlament, reprezentând județul Gori și Volintiru a devenit șef birou regional al DNA acolo. Natura relației lor a devenit obiectul unor rapoarte de investigație întemeiate pe faptul că soția lui Volintiru a primit ca notar, o plată suspect de mare de aproximativ 130.000 €, în martie 2015 de la Complexul energetic de stat Oltenia. Plata a fost aprobată de către directorul general al acestei instituții, Laurențiu Ciurel, un membru proeminent al PSD, care este acum co-înculpat în cazul privind spălarea banilor deschis împotriva lui Ponta. Acuzațiile în acest caz se referă la plăți ilegale din intervalul 2007-8 legate de Complexul Energetic Rovinari cu sediul în Gori, care a fost condus la acea vreme de Ciurel. Ca șef al biroului DNA din Gori pe parcursul perioadei în care se presupune că plățile au fost efectuate, Volintiru a închis alte două investigații deschise împotriva lui Ciurel.

Primul caz major al lui Volintiru în noul post a fost investigația în ceea ce-l privește pe Dan Adamescu, un om de afaceri german proeminent cu origini române care deținea România Liberă, unul dintre ziarurile importante din România. România Liberă a fost un critic persistent al PSD și un militant neobosit împotriva corupției pe parcursul mai multor ani. O anchetă era deja în curs de desfășurare privind acuzații de luare de mită într-un caz de insolvență în care erau implicate două dintre afacerile lui Adamescu, dar ancheta s-a concentrat în mâna a doi judecători și un administrator judiciar. În termen de câteva săptămâni de la numirea lui Volintiru, Adamescu a devenit ținta și au fost comandate interceptări în ceea ce privește comunicarea acestuia.

În luna mai 2014, un avocat angajat de compania de asigurări a mărturisit cu privire la darea de mită în timpul anchetei și a primit imunitate în schimbul implicării lui Adamescu. Un alt avocat s-a sinucis la scurt timp după ce a fost interogată. Pe 24 mai, prim-ministrul Ponta a dat un interviu la televiziunea națională, în care a vorbit despre cazul acesta în următorii termeni:

⁹ Președintele român numește procurorii aleși de PM, reuters.com, 15 mai 2013.

¹⁰ Nations in Transit 2014 - Raport de țară România, Freedom House.

„Traian Băsescu este unul dintre principalii beneficiari ai sprijinului mass-media acordat de domnul Adamescu. Dl Adamescu publică un ziar care susține campanii puternice împotriva corupției. Cred că despre acest om, care are el însuși a condus o rețea de corupție la un asemenea nivel pe o perioadă de mai mulți ani, și care se prezintă ca un editor care vorbește despre lupta împotriva corupției, că vom afla în scurt timp mai multe lucruri despre acest caz de la biroul procurorului de stat.,,

În termen de două săptămâni, Adamescu a fost arestat, acuzat și plasat în arest. Ponta avea cunoștințe din interiorul anchetei și avertismentul lansat că o arestare este pe cale să se întâmple este de necontestat. Acest lucru în sine este o dovadă asupra înțelegerii secrete și a legăturilor necorespunzătoare dintre procurori și executiv. Având în vedere profunda animozitate personală a lui Ponta în ceea ce-l privește pe Adamescu și relația sa cu Volintiru, există motive pentru a suspecta că investigația a fost condusă politic încă de la început. Într-adevăr, în prezent sunt în curs de examinare de către instanțele britanice a unor dovezi care indică faptul că Adamescu a fost închis datorită faptului că politicieni și oficiali de rang înalt complotau pentru a-i înscena aceasta. În ianuarie 2015, după un proces juridic care prezentat nenumărate încălcări ale procedurii, Adamescu a fost găsit vinovat pe mărturia necoroborată unui singur martor cooperant și condamnat la patru ani și patru luni de închisoare. În ianuarie 2017, acesta se afla încă în detenție, când a decedat în urma unei infecții contractată în închisoare. Potrivit familiei sale, acestuia i s-a refuzat tratamentul medical adecvat.¹¹

3.3) Rolul serviciului de informații

Realitatea relației DNA cu politica este un indicator al unui sistem în care nu există încă nici o separare corespunzătoare a puterilor iar procesului judiciar este deschis la manipulări pentru avantaje partizane. Cu toate acestea, guvernul și partidele politice nu sunt singurele centre de putere capabile să exercite o influență necorespunzătoare asupra direcției de urmărire penale anticorupție. Într-o țară în care amintiri ale Securității sunt încă proaspete, există, de asemenea, preocupări majore cu privire la rolul pe care serviciul de informații interne, îl joacă în cadrul sistemului de justiție penală.

Serviciul Român de Informații (SRI) este descendentul pe linie directă a Securității, care a preluat infrastructura și cea mai mare parte a personalului acesteia în 1990. Preocuparea SRI s-a axat mult timp pe operațiunile de monitorizare a comunicațiilor iar perioada post-comunistă a fost martora mai multor scandaluri care au indicat activități de ascultarea telefoanelor, care se presupuneau că fuseseră interzise. Interceptarea convorbirilor telefonice fără mandat a fost reînviat pentru investigațiile anticorupție sub mandatul Monicăi Macovei, iar DNA a devenit puternic dependent de sprijinul serviciilor de informații în furnizarea probelor prin intermediul interceptărilor. Potrivit rapoartelor proprii ale DNA, SRI ascultă în medie 20.000 de convorbiri telefonice pe an, în vederea realizării de anchete anticorupție, de zece ori

¹¹ Modul în care sistemul inuman al penitenciarelor din România a dus la moartea tragică a unui proprietar de ziar de campanie, David Hencke, byline.com 26 ianuarie 2017.

mai mult decât numărul de interceptări efectuate din motive de securitate națională.¹² Potrivit Victoriei Stoiciu de la Friedrich-Ebert-Stiftung (FES), instanțele din România au acordat de șaisprezece ori mai multe mandate de ascultare telefonică în 2015 decât numărul celor din US.¹³ În februarie 2016, Curtea Constituțională din România a declarat că, utilizarea de dovezi puse la dispoziție de SRI prin ascultarea telefoanelor, de către DNA sunt neconstituționale, chiar dacă acestea au fost făcute în baza unui mandat.¹⁴ O lună mai târziu Guvernul a emis o ordonanță de urgență care să permită SRI continuarea ascultării telefoanelor în numele DNA, în ciuda faptului că în Constituția României se prevede că, legile cu privire la drepturi și libertăți nu pot fi schimbate prin ordonanțe.¹⁵

Implicarea SRI în sfera judiciară se întinde mult dincolo de rolul pasiv de a furniza asistență tehnică în monitorizarea comunicațiilor pentru procurorii anticorupție. În aprilie 2015, generalul SRI, Dumitru Dumbrava, a dat un interviu revelator în care a descris modul în care agenția sa intervine în urmărirea penală a cazurilor:

„Mai exact, dacă în urmă cu câțiva ani credeam că obiectivul nostru era atins odată ce DNA era notificat, de exemplu, ne retrăgeam sprijinul din câmpul tactic odată ce instanța era sesizată în ceea ce privește rechizitoriul, apreciind (putem spune acum, cu naivitate) că misiunea noastră era finalizată, în prezent ne menținem interesul, până la soluționarea definitivă a fiecărui caz.“¹⁶

Revelația că SRI privește sistemul juridic ca un „câmp tactic“ de operațiuni, în care acesta își păstrează un rol activ în timpul ședințelor de judecată, oferă o paralelă directă cu trecutul. La fel ca polițiile secrete ale altor regimuri comuniste, Securitatea infiltra sistemul judiciar ca o modalitate de a-și spori controlul asupra societății existând suspiciuni îndreptățite, că această practică a continuat și în perioada democratică. Interviul generalului Dumbravă a provocat rumoare în cadrul sistemului judiciar. Organizațiile care reprezintă judecătorii, cum ar fi Uniunea Română a Judecătorilor (UNJR) și Centrul de Resurse Juridice, și-au exprimat îngrijorarea privind faptul că agenți operativi ai SRI activau în cadrul serviciului de urmărire penală iar șeful Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) a cerut președintelui să cerceteze aceste afirmații.¹⁷

Controversa a determinat MEDEL, o asociație care reprezintă judecătorii din treisprezece țări europene, să avertizeze că SRI „subminează independența sistemului judiciar și pune în pericol democrația în România“. Pe lângă faptul că MEDEL critică și eșecul de a investiga suspiciunile conform cărora agenți SRI sub acoperire

¹² Nations in Transit 2016 - Raport de țară România, Freedom House.

¹³ În România au fost date de 16 ori mai multe mandate de interceptare pe siguranța națională decât în SUA, mediafax.ro, 31 October 2016.

¹⁴ interceptarea convorbirilor telefonice de către Serviciul Român de Informații este neconstituțională, hotărârea Curții, România-Insider.com, 18 februarie 2016.

¹⁵ PM Dacian Cioloș, prima reacție privind scandalul ordonanței interceptării convorbirilor telefonice: „SRI nu poate fi un organ de urmărire penală, cu excepția cazurilor care privesc securitatea națională și terorismul“, nineoclock.ro, 14 martie 2016.

¹⁶ Dumitru Dumbravă: SRI este unul dintre anticorpii bine dezvoltati și echipați pentru însănătoșirea societății și eliminarea corupției, juridice.ro, 30 April 2015.

¹⁷ Nations in Transit 2016, op cit.

sunt infiltrați în sistemul judiciar, declarația celor de la MEDEL a pus la îndoială legalitatea implicării largi pe care SRI o are în ședințele de judecată: „Suntem de asemenea preocupați de recunoașterea de către SRI în raportul său de activitate pentru anul 2014 că această agenție de informații a avut în mod constant acțiuni, în scopul de a evalua calitatea și coerența informațiilor adresate procuraturii, acuratețea argumentării judiciare și, respectiv, relevanța probelor. Cu alte cuvinte, SRI acționează ca parte activă în proces, fapt care este strict și total interzis de lege.”¹⁸

Un exemplu și mai sinistru asupra imixtiunii SRI în sistemul judiciar a venit în ianuarie 2015, când Curtea Constituțională a respins un proiect de lege privind securitate cibernetică care ar fi oferit serviciilor de informații acces fără precedent la datele cu caracter personal de pe calculatoarele personale. Curtea a declarat deja alte două proiecte de lege privind securitatea, sprijinite de SRI, ca fiind neconstituționale. A doua zi după vot, unul dintre judecătorii Curții Constituționale responsabili pentru decizie, Toni Greblă, a fost arestat de DNA și acuzat de folosirea influenței sale pentru a eluda sancțiunile împotriva Rusiei. Acest lucru l-a determinat pe Daniel Morar, judecător la Curtea Constituțională, coleg cu Toni Greblă, predecesorul Laurei Kovesi ca șef al DNA, să facă o plângere publică despre faptul că SRI a încercat să intimideze Curtea Constituțională și că aceste încercări sunt în afara legii.¹⁹

Momentul arestării lui Grebla nu lasă loc de îndoială cu privire la efectul dorit. Orice dovadă că el a fost vinovat de fapte penale ar fi fost cunoscute procurorilor înainte de decizia Curții Constituționale. Decizia de a-l aresta după acest moment, a reprezentat un act de răzbunare și un semn că, atunci când este necesar, justiția română încă funcționează în conformitate cu vechile principii sovietice de „kompromat” (materiale compromițătoare) și „hiper-legalism”. Serviciile de informații din blocul sovietic obișnuiau să adune materiale compromițătoare, reale sau false, privind proprii lor cetățeni. Acestea puteau fi apoi utilizate, la discreția statului, pentru a pedepsi actele de disidență prin ceea ce părea a fi proceduri judiciare normale, fără vreo legătură directă. Tehnica este încă folosită în Rusia de astăzi, și, aparent, de asemenea, în România. Acest lucru explică de ce atât de multe anchete recente anticorupție implică readucerea în discuție a unor acuzații vechi de un deceniu sau chiar mai mult, în urmă. Dovezile au fost salvate pentru momentul potrivit.

Acest aspect este ilustrat din nou, în cazul Elenei Udrea, un parlamentar de înalt profil aproape de fostul președinte Băsescu. La 29 ianuarie 2015, la câteva săptămâni după ce a candidat la alegerile prezidențiale din partea noul partid lansat, Partidul Mișcarea Populară (un rival de centru-dreapta pentru PNL partidul președintelui Iohannis), Udrea a fost interogată de DNA privind suspiciunea de spălare a banilor și falsificarea declarației de avere. A doua zi, aceasta a făcut o declarație susținând că directorul interimar al SRI, Florian Coldea, a cerut fostului ei soț, Dorin Cocoș, suma de 500.000 € pentru a sprijini România TV, postul de televiziune deținut de politicianul PSD și aliat al lui Ponta, Sebastian Ghiță.

¹⁸ magistrații europeni îngrijorați de faptul că implicarea serviciilor secrete în procesul judiciar românesc nu a fost încă clarificat, unjr.ro, 21 noiembrie 2015.

¹⁹ Daniel Morar, judecător CCR: „Amenințările SRI la adresa Curții Constituționale au depășit cadrul legal. Așa ceva nu se întâmplă într-o țară civilizată”, adevarul.ro, 4 June 2015.

La scurt timp după ce a făcut afirmația, DNA a emis trei mandate de arestare în aceeași zi împotriva lui Udrea. Acuzațiile se refereau la capete de acuzare conform cărora în 2009, soțul ei, de la momentul acela, a participat la o escrocherie de achiziții publice care implică vânzarea de software Microsoft. Acuzarea susținea că, în calitate de soție, a beneficiat de aceste venituri și că trebuia să fi cunoscut faptul că acești bani au fost obținuți ilegal. DNA a cerut cu succes să-i fie ridicată imunitatea parlamentară și a fost ținută în arest preventiv timp de șapte zile. După aceasta, a fost arestată din nou o lună mai târziu pentru acuzații de luare de mită și că ar fi utilizat incorect fonduri publice în organizarea unui meci de box în 2011, când a fost ministru al turismului. De data aceasta a fost ținută în detenție preventivă timp de șaptezeci și două de zile. Un al cincilea mandat de arestare într-un nou caz, construit pe achiziția unei proprietăți, a fost emis octombrie, anul următor. În mijlocul acestui baraj fără precedent de acțiune în justiție, dosarul privind acuzațiile lui Udrea împotriva lui Florian Coldea au fost clasate în liniște de către DNA în martie 2015.

Laura Kovesi, a dat un interviu în septembrie 2015, în care susține că rolul SRI în activitatea agenției pe care o conduce, au fost exagerate. Doar douăzeci și patru de cazuri ale DNA, au fost deschise la sesizarea SRI, subliniază ea.²⁰ Indiferent câte cazuri fost deschise pe această bază este o recunoaștere destul de șocantă având în vedere trecutul României. Douăzeci și patru de cazuri este un număr suficient de mare pentru ca puterea secretă din stat se exercite o influență nefirească asupra vieții publice. Mai mult decât atât, Kovesi a omis să spună ce sprijin suplimentar a furnizat SRI în cazurile pe care nu le-a deschis.

DNA și SRI formează o legătură strânsă de putere, bazată pe cooperare reciprocă și sprijin. Relația dintre DIICOT și SRI este la fel de aproape, deși mai puțin transparentă, datorită misiunii naționale de securitate a DIICOT. Procurorii superiori și ofițeri de informații, beneficiază de această relație. DNA primește asistență sub acoperire, prin furnizarea capacităților de supraveghere și sprijin din partea agenților operativi și agenților de influență SRI, care lucrează în serviciul public și mass-media. Acest lucru permite DNA să mențină o rată ridicată a condamnărilor și să-și consolideze baza puterii birocratice. În schimb, SRI așteaptă și primește dreptul de a iniția urmărirea penală a unor persoane prin mijloace indirecte și negabile. Acest lucru îi dă putere enormă, inclusiv asupra politicianilor responsabili nominal pentru a controla activitatea SRI. Capacitatea de relației DNA / SRI de-a funcționa eficient ca un stat în stat are implicații cu potențial grav pentru menținerea ordinii constituționale corespunzătoare.

3.4) Independența judecătorească sub atac

Relația dintre judecători și procurori este un alt domeniu în care separarea puterilor este subminată în mod regulat. Rata de condamnare în cazurile judecate de DNA este la un uimitor procent de 92%, iar agenția are un interes birocratic pentru a se asigura că rămâne așa. Acest lucru se poate realiza numai în cazul în care balanța dreptății este înclinată puternic în favoarea sa iar sistemul judecătoresc funcționează pe o prezumție de vinovăție. Un exemplu în acest sens este

²⁰ Kovesi: Din 4.200 de dosare la DNA, 24-deschise anul acesta ca urmare a sesizărilor SRI și 204-urmărire sesizărilor MAI, agerpres.ro, 24 September 2015.

frecvența cu care procesele au ca rezultat justiția de tip la cut-and-paste, unde, judecătorul care prezidează reproduce, cuvânt cu cuvânt, memoriul acuzării. Pentru a obține aceste rezultate, DNA utilizează diferite tactici de intimidare și de încorporare pentru a se asigura că judecătorii cooperează la menținerea ratei de condamnare la un nivel cât mai înalt posibil.

O metodă pentru aceasta este ca DNA să deschidă anchete împotriva judecătorilor incozi, care-i achită pe acuzați. Acest lucru creează un climat de teamă, care denaturează procesul de luare a deciziilor în mediul justiției. Corupția în sistemul judiciar este, fără îndoială, o problemă în România și combaterea a devenit o prioritate din ce în ce mai mare pentru DNA în ultimii ani. Cu toate acestea, există întrebări cu privire la rolul său în calitate de autoritate de investigare în cazurile de corupție judiciară, creează un conflict de interese. Această putere poate fi folosită abuziv, așa cum a fost în cazul Greblă.

Procurorii au fost, de asemenea, acuzați de folosirea unor tactici de mână forte pentru a monopoliza autoritatea judecătorească. În 2013, au reușit să aleagă pe unul dintre ai lor în calitate de șef al Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), organul de conducere care controlează numirile judecătorilor. Acest lucru a provocat o reacție negativă din partea judecătorilor care au încercat să răstoarne decizia pe baza faptului că procurorii sunt constituțional în subordinea Ministerului Justiției, iar unii dintre aceștia sunt suspectați de a fi ofițeri SRI. Reacția DNA a fost de a deschide anchete împotriva a doi dintre judecătorii CSM care au condus protestul.²¹ Cu toate că investigațiile au fost retrase ulterior, acest incident a demonstrat disponibilitatea DNA de a abuza de puterea sa, pentru scopuri politice.

După cum DNA este dispus să vizeze judecători pe care nu-i consideră simpatetici intereselor sale, tot așa este la fel de dispus să facă favoruri pentru cei care îi consideră a fi de partea sa. Acest lucru a fost ilustrat în cazul bizar al Marianeii Rarinca, urmărită penal de DNA sub acuzația de șantaj în 2014. Rarinca a lucrat ca secretar pentru un avocat care era căsătorit cu șeful de atunci al Curții Supreme din România, Livia Stanciu. În iunie 2014, Rarinca a fost arestată de o echipă SWAT și acuzată de încercarea de a extorca 20.000 € de la Stanciu și soțul ei. Ea a fost ținută timp de șase luni în arest preventiv. Rarinca a negat acest șantaj și a susținut că singurii bani pe care i-ar fi cerut ar fi fost o sumă mult mai mică datorată pentru niște salarii restante. A fost găsită vinovată și a primit o pedeapsă de trei ani cu suspendare, dar verdictul a fost răsturnat prin recurs în mai 2015.

Sentința nu a putut fi lăsată să fie pusă în aplicare pentru că judecătorul Stanciu era cunoscut procurorilor ca un aliat de încredere. Într-un tribut adus DNA în februarie 2014, Stanciu s-a descris ca fiind un „partener de încredere” al agenției.²² Ofițerii agenției s-au hotărât să-i răsplătească loialitatea. Cei doi judecători la Curtea de Apel, care au decis în favoarea lui Rarincai, Risantea Gagescu și Damian Dolache, au fost cercetați într-o investigație, iar DNA a cerut o măsură fără precedent, aceea de revizuire extraordinară a hotărârii judecătorești definitive. Cazul Rarinca a fost rejudecat în septembrie 2015 și verdictul inițial vinovat a fost re-instituit împreună cu sentința.

²¹ Nations in Transit 2014, op cit.

²² [Un Picurat Numai Miere, luju.ro](http://UnPicuratNumaiMiere.luju.ro), 27 februarie 2014.

În 2016, președintele Iohannis a promovat-o pe Livia Stanciu numind-o la Curtea Constituțională.

Utilizarea metodei biciul și morcovul asigură DNA, că de obicei, obține ceea ce dorește. Acest lucru înseamnă că mediul instanței poate fi extrem de ostil cu inculpații. Tratamentul aplicat lui Dan Adamescu, proprietar de cotidian urmărit penal în 2014, este un exemplu grăitor. Prin respingerea cererii lui Adamescu pentru cauțiune la prima sa apariție în instanță, judecătorul a făcut referire la „gravitatea acțiunilor ilegale comise de el”, ca și cum acestea ar fi fost deja dovedite, și a adăugat că Adamescu „trebuie să fie expus rușinii publice”. La o audiere ulterioară, judecătorul a citat refuzul lui Adamescu de a-și recunoaște vina ca fiind un motiv pentru a rămâne în arestul preventiv, până la proces.²³ Cazul a fost ulterior citat de către Fair Trials International, în adresa înaintată către UE referitoare la directiva privind prezumția de nevinovăție.²⁴

3.5) Abuzurile DNA în cadrul proceselor

DNA este un exemplu rar de agenție guvernamentală care este aproape universal lăudată atât acasă cât și în străinătate. Șeful acesteia, Laura Kovesi, primește o atenție deosebită în mass-media internațională și a câpătat nenumărate premii, printre care Légion d'honneur și Reader's Digest European of the Year în 2016. DNA este dat ca exemplu de urmat în mod regulat de către liderii occidentali pentru alte țări. Ratingurile sale de aprobare în România sunt extrem de ridicate. Datorită interesului birocratic al acesteia, agenția are un motiv puternic pentru a-și apăra reputația de instrument energetic, neînfricat și de succes în aplicarea legii prin menținerea ratelor de condamnare cât mai mari posibil, mai ales împotriva unor ținte de profil înalt, care generează titluri favorabile în media. Statutul său public este de așa natură încât nu se simte inhibat de metodele pe care le folosește, dintre care multe ar provoca indignare dacă ar fi utilizate în majoritatea țărilor occidentale.

În scopul de a crește rata de succes, DNA adoptă o interpretare cât mai laxă posibil a ceea ce constituie corupție. Articolul 297 din Codul penal român include o infracțiune sub denumirea de „abuz în serviciu”. Cum nu există nici o definiție clară a ceea ce înseamnă acest lucru, procurorii au avut mână liberă să urmărească politicieni și funcționari pentru o gamă largă de acte executive, dintre care multe nu ar fi considerate a fi corupte în orice altă parte a UE. De exemplu, DNA l-a acuzat de omor calificat și abuz în serviciu pe fostul viceprim-ministru, Gabriel Oprea, după un motociclist de poliție a fost ucis într-un accident de circulație în timp ce escortarea mașina oficială a ministrului, în octombrie 2015. Bucurându-se de un val de resentimente publice privind avantajele de care se bucură elita politică, DNA a susținut că Oprea nu a avut dreptul la o escortă de poliție.²⁵ Ceea ce, în majoritatea țărilor ar fi constituit abuz de serviciu justificând o demisie ministerială,

²³ [Mandatul european de arestare face Marea Britanie să fie complice în persecuția politică, Daily Telegraph, 19 octombrie 2016.](#)

²⁴ Documentul poziției comune cu privire la propunerea de directivă privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Fair Trials International, noiembrie 2014.

²⁵ [Fostul ministru adjunct din România se poate confrunta cu un proces pe fondul scandalului accidentului coloanei oficiale, uk.reuters.com, 25 ianuarie 2016.](#)

aici a putut fi clasificat ca un act criminal de corupție în condițiile larg utilizate de către procurorii români.

Potrivit estimării lui Kovesi, până la 42% din toate cazurile instrumentate de DNA privesc abuzul în serviciu, ceea ce sugerează că o mare parte din infracțiunile cercetate nu sunt acte de corupție în definiția general acceptată a termenului. În iunie 2016, Curtea Constituțională a decis că articolul 297 ar putea fi aplicat numai în cazurile de abuz în serviciu care implică în mod specific fapte definite ca penale. Cu alte cuvinte, nu va mai fi posibilă urmărirea penală a persoanelor pentru acte executive, pur și simplu, doar pentru faptul că DNA le-a considerat ineficiente sau greșite. Înaintea acestei decizii, Kovesi a făcut un lobby agresiv împotriva oricărei îngustări a definiției, iar după concluziile extrase dintr-o plângere din partea Uniunii Naționale a Judecătorilor, Kovesi exercita „o formă de presiune asupra Curții Constituționale, care nu este în conformitate cu statutul magistratului și cu principiul separării puterilor în stat”.²⁶ Rămâne de văzut ce impact va avea decizia Curții asupra domeniului de aplicare și instrumentare a cazurilor aduse de DNA.

Un alt domeniu de interes se referă la gama de tactici de intimidare folosite de DNA în urmărirea obiectivelor sale. Un indiciu pentru una dintre aceste tactici poate fi găsit în datele publicate chiar de către agenție. Din cele 10.947 de cazuri care au fost deschise în 2015, doar 1258 a dus la punerea sub acuzare. A avea un astfel de grup mare de persoane care stau cu amenințarea de punere sub acuzare deasupra capului, se potrivește de minune cu scopul procurorilor privind colectarea probelor. În unele cazuri, investigațiile sunt deschise împotriva membrilor familiei unui suspect ca un mod de a exercita presiune, forțând astfel o mărturisire. Alteori, obiectivul este de a utiliza amenințarea cu acuzare pentru a extrage o declarație ca martor împotriva unui alt subiect. În stilul unei clasice vânzătoare de vrăjitoare, și cu scopul de a maximiza impactul mediatic, suspectilor cu importanță minoră le este oferită imunitate în schimbul implicării cuiva mai important.

Presiunea este exercitată asupra suspectilor prin utilizarea în mod curent a arestului preventiv. Legea română permite instanței să dispună perioade de arest preventiv de până la 180 de zile, în timpul fazei de investigare. Un raport întocmit de Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România, a Comitetului Helsinki, s-a constatat că arestarea preventivă este utilizat în mod semnificativ mai des decât alte măsuri preventive, că instanțele înclină puternic în favoarea argumentelor acuzării și că cel mai frecvent motiv dat de judecători pentru acordarea cererilor de arest preventiv este gravitatea pretinselor infracțiuni, ceea ce reprezintă o încălcare a orientărilor stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.²⁷ Instanțele dau curs în mod frecvent cererilor DNA pentru arest preventiv în cazurile de corupție de profil înalt, în ciuda caracterului non-violent al infracțiunii și disponibilitatea unor alternative, cum ar fi arestul la domiciliu sau controlul judiciar. Acest lucru ajută la stigmatizarea acuzatului, la consolidarea impresiei de vinovăție și perturbarea eforturilor de a pregăti o apărare de succes. Condițiile de detenție înghesuite și insalubre din închisorile României înseamnă că arestul preventiv a devenit, de asemenea, un fel de pedeapsă înaintea stabilirii faptelor.

²⁶ CCR: „deficient” în ceea ce privește abuzul în serviciu înseamnă „prin încălcarea legii”, nineoclock.ro, 16 iunie 2016.

²⁷ Este arestarea preventivă utilizată ca măsură de ultimă instanță în România?, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România-Comitetul Helsinki, septembrie 2015.

Condițiile din penitenciare sunt atât de rele încât, între 1998 și 2015, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că România se face vinovată de 178 de încălcări ale articolului 3 ale CEDO care interzic tratamentul inuman sau degradant. Instanța a înregistrat 27 de încălcări doar în 2015.²⁸

Există un model pentru modul în care s-au desfășurat unele dintre cele mai importante cazuri DNA. Suspectul încătușat este târât spre detenție în fața camerelor de luat vederi. Mărturia incriminatoare este extrasă de la colegi și cunoștințe sub amenințarea că și ei se pot confrunta cu un rechizitoriu, în cazul în care aleg nu coopereze. O instanță de judecată într-un mod superficial decretează ca suspectul să fie reținut preventiv pentru a dovedi cât de periculos este. Procesul culminează cu o furtună de fapte negative prezentate de mass-media ca transcrieri atent editate ale interceptărilor telefonice care ar fi putut veni doar de la DNA sau SRI, și care sunt scurse în mod sistematic presei. În momentul în care suspectul este prezentat instanței, posibilitatea unui proces echitabil am fost deja înlăturată.

Cele mai multe dintre aceste tehnici prezentate în cazul Alina Bica, care a fost procurorul șef al DIICOT, atunci când ea a fost arestată în mod dramatic de DNA cu suspiciunea de luare de mită și abuz în serviciu în noiembrie 2014. Inițial acuzată că a acceptat mită pentru aprobarea unei compensări cu terenuri la un preț mai sus decât valoarea pieței de pe vremea când ea lucra în cadrul autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, Bica a executat opt luni de arest preventiv într-o închisoare, alături de mulți oameni pe care ea i-a condamnat. Soțul ei a fost arestat sub acuzația de evaziune fiscală, care a fost ulterior abandonată și chiar avocatul său a fost, la un moment dat, reținut. Dosarele DNA în care erau detaliate noi acuzații privind activitatea ei în cadrul DIICOT au fost dezvăluite presei la o lună după arestarea ei inițială. Relația de prietenie lui Bica cu Elena Udrea a devenit chiar o problemă. Udrea și soțul ei au fost legați de acuzațiile împotriva Elenei Bica iar fotografiile de filaj ale celor două femei aflate împreună în vacanță la Paris, au apărut în mass-media. După cum a comentat Bica: „Atmosfera e ca în anii 1950, când au venit comuniștii. Erai numit dușman al statului, te urcau în camion și îți distrugeau familia.”²⁹

Bica a fost o figură puternică în cadrul elitei românești la momentul arestării sale, dar se pare că a deranjat oameni cu și mai mare putere. Chiar ea declara că în trecut, în mod repetat, a avut divergențe cu Florian Coldea de la SRI: „Obişnuia să mă sune și să-mi adreseze cereri pe care întotdeauna le-am refuzat. De exemplu, mi-a adresat o cerere ca o anumită persoană să fie arestată în luna august, care urma. Când îl refuzam, spunându-i că nu sunt suficiente probe, acesta mi-ar fi răspuns, spunându-mi: „Nu ești potrivită pentru poziția în care te afli. Ar trebui să-ți schimbi atitudinea sau nu se va sfârși cu bine pentru tine“. De asemenea, ea suspectează că dosarul împotriva ea a fost provocat de decizia din 2012 de a deschide o investigație asupra acuzațiilor de furt și corupție la compania de gaze de stat, Transgaz în care unul dintre directorii de atunci, Sergiu Lascu, era printre suspecti. La început se prezenta ca o anchetă de rutină, doar după ce DNA a făcut mutarea împotriva ei, a aflat cine era suspectul. Sergiu Lascu este fratele Laurei Kovesi.

²⁸ Ministrul Justiției din România recunoaște că a mințit la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, globalriskinsights.com, 21 octombrie 2016.

²⁹ Rezultatele României privind combaterea corupției vini la un cost ridicat pentru drepturile omului, eureporter.co, 16 februarie 2016.

4. Concluzii și recomandări

Cifrele publicate de DNA cu privire la activitatea sa proprie sunt destinate a-și prezenta ofițerii ca luptând cu eroism, reușind să facă față tuturor obstacolelor. Doar în 2015, au deschis 10.947 dosare active, au acuzat 1258 persoane iar procentul de condamnări este de 92% dintre aceste cazuri, reușind toate acestea având doar 131 de procurori.³⁰ Departe de a fi un motiv de laudă, aceste cifre ar trebui să dea naștere unor suspiciuni îndreptățite despre faptul că sistemul de justiție din România este, de fapt, fundamental viciat. Procurorii din cadrul sistemelor juridice mai bine organizate din democrațiile cu tradiție ale Europei și având la dispoziție mai multe resurse, au o rată de succes în privința condamnărilor în intervalul de 70-80%. Cum se face ca DNA reușește să realizeze atât de mult, cu atât de puțin?

Răspunsul, desigur, este faptul că se fac compromisuri, iar rezultatele sunt realizate cu un cost greu de raportat la standardele de justiție. După cum arată abuzurile catalogate mai sus, dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal independent și imparțial instituit conform articolului 47 din Carta UE a drepturilor (articolul 6.1 a CEDO) a fost încălcat în mod repetat, ca urmare a relațiilor ascunse care-i leagă pe politicieni, procurori, judecători și agenții serviciilor de informații. Acest lucru a condus la un val de urmăriri penale selective și încărcate politic în care învinuiților li s-au dat puține șanse reale de a se apăra. După cum s-a arătat mai sus, dreptul specific la prezumția de nevinovăție consacrat prin articolul 48 din Cartă (articolul 6.2 a CEDO) a fost cel sacrificat. Chiar și protecția oferită de articolul 49 din Carta împotriva persecuției juridice prin rejudecare a fost încălcat în mod clar în cazul Rarinca.

Nu poate fi nicio îndoială că printre sutele de oameni judecați și condamnați pentru corupție în România în fiecare an, o mare parte sunt vinovați de infracțiuni grave. Cu toate acestea, având în vedere cele mai importante încălcări și lacune evidențiate în această expunere, nu poate fi niciun dubiu că aceste cifre includ, de asemenea, un număr semnificativ de oameni nevinovați care au devenit victime ale unor grave eșecuri ale justiției. Acest lucru nu poate fi o chestiune de indiferență față de cei responsabili pentru apărarea valorilor democratice și asigurarea respectării de către România a obligațiilor sale internaționale, oricât de importantă este considerată lupta împotriva corupției.

Este timpul pentru partenerii transatlantici ai României să privească mai atent și mai sceptic modul în care această țară își continuă campania anticorupție. Monitorizarea MCV a UE trebuie să fie menținută și îmbunătățită cu indicatori cantitativi, completată de proceduri de control a calității care să permită UE să monitorizeze impactul practic al politicilor anticorupție privind drepturile omului și standardele de justiție. Comisia ar trebui să declanșeze, de asemenea, Regula Legii Mecanism instituit în 2014, ca un instrument de lucru în ceea ce privește amenințările sistemice la statul de drept printre statele membre UE.³¹

³⁰ De ce Marea Britanie ar trebui să reformeze sau să iasă din mandatul european de arestare: Probleme și Excesele Luptei Anti-Corupție din România, The Hampden Trust, 2016, P18.

Aceasta stabilește un proces în trei etape, în care Comisia, în dialog cu statul membru, face o evaluare, emite recomandări și apoi monitorizează punerea în aplicare a acestora. Utilizarea acestui mecanism ar trebui să fie considerat potrivit din cauza dovezilor coeștoare că justiția românească rămâne sistemic defectuoasă.

Aceste preocupări ar trebui, de asemenea, reflectate în politica SUA. Raportarea privind drepturile omului a Departamentului de Stat ar trebui să arunce o privire mai critică privind standardele de justiție și ale statului de drept în România. O considerație serioasă ar trebui acordată întrebării dacă România îndeplinește angajamentul NATO de a asigura controlul civil al armatei, având în vedere capacitatea SRI de a opera dincolo de limitele responsabilității democratice. Factorii de decizie din SUA ar trebui să exploreze, de asemenea, potențialul de aplicare ale prevederilor Legii Magnitsky privind responsabilitatea globală în ceea ce privește drepturile omului pentru a viza agresorii individuali ai drepturilor omului din poziții de autoritate din România, în special în cazul lui Dan Adamescu. Înțeleg că există informații despre dovezi care urmează a fi prezentate într-un tribunal britanic care examinează în prezent o cerere de extrădare din partea autorităților române împotriva fiului lui Dan Adamescu, Alexander Adamescu, indicând faptul că omului i s-a înscenat încadrarea și a fost încarcerat ca urmare a unei conspirații la nivel înalt în care este implicat guvernul, DNA și SRI. Dețin informații despre faptul că există un raport intern confidențial pregătit de Ministerul de Externe britanic, în ultimul an, care, de asemenea, a concluzionat că lui Adamescu senior i-au fost înscenate faptele. Având în vedere moartea sa ulterioară din cauza relelor tratamente din detenție, paralele cu cazul Magnitski sunt evidente și pertinente.

³¹ [Un nou cadru al UE pentru consolidarea statului de drept, Comisia Europeană, 19 martie 2014.](#)

MĂRTURIA LUI PHILIP STEPHENSON, PREȘEDINTE, FREEDOM
CAPITAL PARTNERS LLC
ÎN FAȚA COMISIEI PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA

14 IUNIE 2017

INTRODUCERE

Vă mulțumesc pentru această oportunitate de a depune mărturie. Numele meu este Phil Stephenson, cetățean american cu locuința stabilită în Virginia de Nord, unde compania mea, Freedom Development, desfășoară activități de cumpărare, vânzare, recondiționare și închiriere de apartamente clasa B pentru profesioniști și familii. Sunt absolvent cu onoruri atât al Universității Harvard, cât și al Facultății de Drept Harvard și fost oficial al Departamentului de Trezorerie al Statelor Unite, cu acces la informații strict secrete de importanță deosebită. Și, printr-un set de evenimente bizare, sunt ținta unei anchete a procurorilor români al căror scop declarat este să mă trimită la închisoare și să-mi confişte proprietatea.

Înainte de a intra în povestea mea personală, totuși, aş vrea să subliniez că sunt într-un totu de acord cu ceilalți martori de astăzi în ceea ce privește nevoia de a continua lupta împotriva corupției în România. Din punct de vedere istoric, aceasta a fost o problemă majoră acolo și aplaud noua generație puternică și inteligentă de lideri români care, sprijiniți atât de Statele Unite cât și de UE, fac mari progrese în lupta împotriva adevăratei corupții.

Dar o parte mică a acestei lupte nobile împotriva corupției a fost ea însăși coruptă. Aceasta s-a întâmplat pentru că oficiali ai sistemului de guvernare, uneori deservind interese private, s-au infiltrat și au influențat procurori și judecători pentru a aduce în fața justiției dosare penale nu în interesul justiției, ci, mai degrabă, pentru a-și urmări propriile scopuri politice și economice. Aceasta este definiția de dicționar a corupției și cred că este ceea ce se întâmplă în cazul meu. Circumstanțele mele ar trebui să dea de gândit oricărui investitor străin care a investit sau se gândește să investească în România. O companie –

sau chiar și o persoană privată în calitate de reprezentant al unei companii – s-ar putea afla dintr-o dată în grav pericol din punct de vedere juridic pentru mulți ani în viitor, chiar atunci când urmează cele mai bune practici de afaceri, dacă inadvertent intră pe teritoriul unor grupuri de interese puternice.

Mai jos este o descriere – pe cât de bine îmi amintesc, a unor evenimente complexe, unele vechi de 20 de ani – și a modului și motivelor pentru care această situație înfricoșătoare a survenit.

CREAREA FONDULUI

În 1997, conduceam unul dintre primele fonduri de investiții private pentru piețe emergente. Co-președintele Romanian-American Action Commission m-a invitat să vizitez România pentru a lua în considerare posibilitatea de a investi acolo. În timpul acestei vizite, ne-am întâlnit cu Președintele României, Guvernatorul Băncii Naționale și lideri ai comunității de afaceri locale. Țara era în haos economic, cu fabrici închise, furnizori neplătiți și muncitori concediați. În 1997, conform revistei *The Economist*, PIB-ul României a scăzut cu 6,5% și inflația a fost de 150%. Sub îndrumarea FMI, a Băncii Mondiale și a consultanților din Statele Unite, românii se îmbarcaseră în programe de privatizare a companiilor de stat, dar era atât de multă corupție, neîncredere și disfuncționalitate încât nu se întâmpla mai nimic. Guvernul României era uneori fericit să dea companii pentru foarte puțin sau pentru nimic unor cumpărători care erau dornici să finanțeze funcționarea și restructurarea acestora – sau cel puțin așa spunea Guvernul României la acel moment.

Cu toate că am simțit de la prima mea vizită – și cred încă acest lucru – că românii erau sincer interesați de reformarea economiei lor și munceau mult pentru a avea o viață mai bună într-o nouă economie de piață, am fost sceptic în a investi acolo. Corupția, instituționalizată în Balcani în timpul Imperiului Otoman și care a devenit un mod de viață în timpul comunismului, era ubicuă. Acesta era principalul motiv pentru care investitorii și băncile evitau România chiar dacă erau oportunități mari de afaceri.

Cu toate acestea, m-am întors la Washington D.C. și am abordat Societatea Financiară Internațională (IFC) – brațul pentru investiții private al Băncii Mondiale – ca să văd dacă ar fi fost interesați să investească. IFC a fost de acord să fie investitorul principal într-un nou fond cu condiția ca eu să găsesc un partener român acceptabil pentru a consulta și co-investi în cadrul fondului. L-am propus pe Dinu Patriciu, unul dintre oamenii de afaceri pe care i-am întâlnit în timpul vizitei, care lucrase ca arhitect în timpul regimului comunist și care avea afaceri imobiliare după „revoluție”. În final am strâns 20 de milioane de dolari americani de la cinci investitori, inclusiv de la IFC și de la Fondul de Dezvoltare al Guvernului Germaniei (DEG). Propria mea familie și prietenii au contribuit cu 1 milion de dolari americani.

Conform standardelor de astăzi, 20 milioane de dolari americani nu constituie un fond mare, dar pentru România de acum 20 de ani era o sumă substanțială. În plus, această sumă putea fi folosită ca pârghie cu condiția ca băncile europene să aibă încredere în managementul căruia îi împrumuta bani. Eram entuziasmați de posibilitatea de a ajuta România să-și construiască un sector privat prin implementarea practicilor de business occidentale – acesta fiind rezultatul dorit de investitori ca IFC și DEG. Din 1997 până în 2001, am cumpărat acțiuni în trei companii, dar de departe investiția cu cel mai mare succes a fost într-o companie denumită Rompetrol.

INVESTIȚIA ROMPETROL

Pentru a ne păstra participația în Rompetrol, fondul nostru a creat în anul 2000 o companie holding – The Rompetrol Group NV (TRG) – care a făcut apoi o serie de achiziții în sectorul petrolier din România (și ulterior în Franța, Spania și în alte părți). Azi, 17 ani mai târziu, procurorii români privesc Olanda ca un fel de „paradis fiscal” creat special pentru evaziune fiscală și spălare de bani. Nimic nu este mai departe de adevăr. Olanda a fost aleasă la recomandarea auditorilor fondului, Deloitte & Touche, și cu votul afirmativ al investitorilor de la Banca Mondială și Guvernul german. O companie holding era necesară pentru a finanța operațiunile din România deoarece bancherii noștri din Germania, Franța și Austria au refuzat să împrumute bani direct societăților românești – pe bună dreptate fiindu-le frică de corupție și de sistemul juridic precar. Creditorii au preferat Olanda care oferea un

sistem juridic mai dezvoltat și era o destinație binecunoscută pentru multinaționale majore pentru a-și crea companii holding. România însăși încuraja investițiile din Olanda prin semnarea unui tratat bilateral de investiții (BIT) cu Olanda în 1994. Tratatul bilateral Olanda-România a avut atât de mult succes încât Olanda este azi și a fost de mulți ani investitorul numărul unu în România. Chiar și companii majore din Statele Unite cum ar fi Coca Cola, Cisco Systems, Dow Chemicals, Nike și multe altele au creat companii holding în Olanda.

Strategia de business a Rompetrol a fost să fie o companie transparentă care să poată trece testul pentru bănci și investitori internaționali și astfel să poată obține capitalul pentru restructurarea operațiunilor și pentru achiziții. A fost nevoie de cinci ani de muncă non-stop, dar am reușit să reînnoim tehnologiile de la principala rafinărie (cu ajutorul unor companii americane ca FMC Corporation); să creăm o rețea de francize de stații de benzină (astfel integrând vertical „downstream”); să facem achiziții în străinătate, în Bulgaria, Franța și Spania.

În final, TRG a crescut la peste 6.000 de angajați, venituri de 2 miliarde de dolari americani și un flux de numerar pozitiv de aproximativ 150 de milioane de dolari americani. Fondul nostru de investiții vânduse cu succes acțiunile deținute cu un profit de 3,5 ori mai mare decât investiția inițială și fusese înlocuit cu OMV, compania petrolieră națională a Austriei, care a cumpărat 24,9% din acțiunile companiei și l-a numit pe președintele său în Consiliul de Supraveghere al TRG. Eu și dl Patriciu dețineam restul acțiunilor companiei. TRG a reprezentat 3% din PIB-ul României și 7% din baza de impozitare. Dar încă aveam o problemă cu un impozit consistent, foarte vechi de plătit care ne fusese lăsat de vechii proprietari ai principalei rafinării, Petromedia (numita în continuare Rafinăria) – inclusiv Statul român.

REEȘALONAREA PLĂȚII IMPOZITULUI

Când TRG a cumpărat Rafinăria în 2001, și-a asumat această datorie fiscală preexistentă – chiar dacă practica Guvernului României la acel moment era să facă uitate toate aceste datorii fiscale istorice, care adesea datau din perioada comunistă. În loc să-i împovăreze pe noii proprietari ai fostelor active de stat cu datorii fiscale zdrobitoare, ideea

era să șteargă aceste datorii așa încât noii proprietari să poată menține în continuare angajații, să poată dezvolta afacerea și astfel să contribuie la bugetul de stat. Cu toate că nu a primit aceste beneficii, TRG a reușit între 2001 și 2003 să restructureze cu succes vânzările Rafinăriei, forța sa de muncă și investițiile în tehnologie și în standardele de mediu înconjurător. Capacitatea de utilizare a rafinăriei a crescut dramatic, ducând la o creștere proporțională a taxelor de acciză pe produsele petroliere încasate de statul român. Astfel, în 2003 Guvernul României a colectat de la Rafinărie venituri semnificativ mai mari din impozite și taxe decât în 2001. Cu toate acestea, Rafinăria a rămas în urmă cu plata datoriei fiscale istorice – într-o mare măsură pentru că s-au acumulat în mod constant penalități asupra acestei datorii.

La acel moment, TRG a fost *singura* companie petrolieră privată din România care avea un auditor internațional (Deloitte & Touche). TRG a făcut acest lucru în principal pentru că bancherii noștri (inclusiv Hypovereinsbank din Germania, Société Générale din Franța și Raiffeisen Bank din Austria) erau pe bună dreptate îngrijorați de mediul de afaceri din România și voiau audit financiar realizat de o firmă de audit internațională. Deloitte a recunoscut în mod corect în bilanțul companiei că există o datorie scadentă pentru impozite vechi care are o valoare nominală de peste 500 milioane de dolari americani și că este o datorie prioritară, însemnând că va trebui plătită întâi în caz de faliment. Acest lucru a îngrijorat băncile străine pentru că nu-și puteau asuma riscul ca Guvernul României să colecteze toate fondurile TRG în cazul falimentului și să le lase cu mâna goală.

TRG a abordat Guvernul României și a explicat că bancherii noștri nu vor continua să sprijine Rafinăria dacă nu se ajunge la un compromis. Președintele Consiliului TRG, Dinu Patriciu, a negociat în final o soluție cu Guvernul României care includea următoarele condiții:

- Fixarea sumei datoriei istorice în valută forte (urmând să fie plătită în euro);
- Stabilirea unor plăți regulate ale principalului și dobânzilor începând de la acel moment (și noi penalități în cazul neplății la timp); și

- Stabilirea unui acord ca orice datorie scadentă rămasă să fie convertită la o rată fixată în acțiuni ale Rafinăriei în șapte ani (adică în 2010).

Acest acord a servit interesele ambelor părți. TRG a rămas în funcțiune și Guvernul României a beneficiat de asemenea enorm: Rafinăria și-a continuat activitatea, angajații români și-au păstrat locurile de muncă, Guvernul României a primit plăți substanțiale în euro și, cel mai important, Guvernul României a obținut în timp plăți proiectate mai mari din impozite decât dacă ar fi închis Rafinăria pentru neplată și i-ar fi oprit activitatea.

În plus, înțelegerea a fost verificată minuțios. A fost nevoie de aprobări de la trei entități diferite:

- Guvernul României (Ordonanța nr. 118 din 2003);
- Consiliul Concurenței din România (un organism de reglementare independent creat de UE); și
- Autoritatea în materie de Concurență a Uniunii Europene (cu sediul la Bruxelles) – acest lucru a fost cerut fiindcă România se afla în proces de aderare la UE și înțelegerea trebuia să fie făcută în așa fel încât să nu cedeze activele statului ca „ajutor de stat” unor companii private.

TRG s-a consultat de asemenea în mod regulat și deschis cu auditorii și bancherii săi și cu cele două agenții de rating (Fitch și Moody's). Și Consiliul TRG – care, după cum am menționat, îl avea ca membru și pe Președintele companiei naționale de petrol a Austriei, OMV – a aprobat această tranzacție.

TENTATIVA DE EXTORSIUNE

Revenirea remarcabilă la profitabilitate și creștere au făcut ca TRG să devină ținta unor vechi grupuri de interese din industria petrolieră din România. Acestea erau reprezentate de o combinație de politicieni, „baroni” din industria petrolieră și servicii de securitate care controlau, cel puțin din 1989, industria petrolieră, activele și fluxul de produse al acesteia. Dar, din cauza structurilor opace de proprietate și a managementului slab, acestea nu aveau acces la piața de capital

internațională. Transparența Rompetrol, inclusiv practica de a-și publica rapoartele anuale de audit de către Deloitte & Touche și de a primi rating de la Fitch și Moody's, a câștigat pentru aceasta acces la sute de milioane de dolari în împrumuturi de la bănci străine la care acești „baroni” puteau doar să viseze. Acest lucru amenința să schimbe modul în care se făceau astfel de afaceri în România. În 2003, în decurs de câteva săptămâni de la anunțul făcut de TRG despre aprobarea restructurării datoriei fiscale, trei astfel de „baroni ai petrolului” ne-au vizitat la biroul din București și ne-au propus o fuziune 50-50 (fără nicio plată reală), amenințând că „vor fi probleme” dacă refuzăm oferta.

Aceasta a fost extorsiune pură și am decis să refuzăm oferta „pe care nu o puteam refuza”. Curând după acest moment, am angajat personal de securitate și ne-am pregătit pentru consecințe. Aproape imediat, au început să apară articole negative în presă care acuzau managementul TRG de fraudă și de „furt al activelor statului”. Apoi, în ianuarie 2004, Generalul Ion Talpeș (pe atunci Consilier pe probleme de securitate națională, dar anterior un ofițer de vârf în brutala Securitate din timpul regimului Ceaușescu) a făcut public la televiziune un raport în care mă eticheta pe mine și pe alți membri ai conducerii societății ca fiind o „bandă” de crimă organizată. El a sugerat ca activul principal al TRG, rafinăria Petromedia, să fie returnat statului român. După cum s-a dovedit, acuzațiile Generalului Talpeș au fost doar primele lovituri ale unui atac mai lung, care a inclus nu una, ci două anchete penale.

URMĂRIREA PENALĂ „ROMPETROL 1”

Ancheta inițială a fost anunțată în ianuarie 2004, cu o zi înainte de oferta de obligațiuni cu Deutsche Bank în valoare de 50 de milioane de euro. Aceasta ar fi fost prima ofertă de obligațiuni a unei companii private din România, dar a fost imposibil de demarat având în vedere acuzațiile publice de corupție care planau asupra noastră. Întrucât baronii petrolului invidiau capitalul pe care îl obținusem, au găsit o cale să ne blocheze accesul către acesta. A fost o strategie strălucită, fiindcă aveau succes numai făcând acuzații împotriva noastră, neavând nevoie să le și dovedească.

Între 2004 și 2006, ancheta s-a metamorfozat în diverse moduri și a trecut de la Parchetul Național Anticorupție (PNA, ulterior DNA) la

Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT). Într-o mișcare al cărei scop a fost să sperie și să producă daune companiei, președintele TRG – Dinu Patriciu – a fost privat de libertate din scurt și pe nedrept sub „arest preventiv”.

Ca urmare, a trebuit să muncim dublu numai pentru a ne păstra poziția, pentru a-i convinge pe bancherii noștri că noi suntem victimele unei urmăriri penale nedrepte și că împrumuturile către companie vor fi în siguranță. Unele bănci au rămas cu noi; altele și-au retras finanțarea. Creșterea s-a oprit și falimentul a devenit o posibilitate zilnică. Dacă numai una dintre băncile noastre și-ar fi anulat împrumuturile, am fi intrat în incapacitate de plată – ceea ce ar fi rezultat în prăbușirea financiară a TRG.

În 2006, după ce am trecut prin aceste crize și am participat de bunăvoie la multiple audieri ale DIICOT și la trei audieri în instanță, când procurorii au încercat fără succes să mă pună sub „arest preventiv de urgență”, m-am mutat de la București la Amsterdam. Am lucrat acolo de la birourile TRG din Amsterdam presupunând că vom avea nevoie de oameni și active în afara României dacă procurorii urmează „modelul rusesc” ca în cazul Yukos, de a încarcera acționarul majoritar și de a confisca activele pe care le au sub jurisdicția lor.

Pe lângă construirea unei apărări solide în instanțele locale, am deschis un proces de arbitraj comercial internațional împotriva României în decembrie 2005 la Tribunalul ICSID din Paris al Băncii Mondiale. Am susținut că urmărirea penală a membrilor executivului nostru motivată politic și selectivă reprezenta negarea unui tratament echitabil așa cum era prevăzut în Tratatul bilateral de investiții (BIT) româno-olandez. Acest proces a durat ani de zile. În 2013 totuși tribunalul arbitral a emis o decizie care concluziona că România – ca rezultat al politicii de hărțuire și al tratamentului nejustificat față de membrii executivului TRG – a încălcat într-adevăr protecțiile acordate prin BIT investitorilor olandezi în România.

În plus față de procesul de arbitraj, ne-am întâlnit cu oficiali atât în Washington D.C. cât și la Bruxelles, care erau îngrijorați de traiectoria negativă a justiției în România. Am dat interviuri detaliate în presa internațională, inclusiv în Washington Post și Wall Steet Journal (copiile

sunt atașate). Camera Reprezentanților din Statele Unite a adoptat o rezoluție a Congresului care condamnă anchetarea TRG ca fiind simptomatică pentru „lipsa unui sistem de justiție cu adevărat independent, profesional și non-politic în România” (*H.R. Res 949, 109th Cong, adoptată în 2006*). Departamentul de Stat al Statelor Unite a luat măsura neobișnuită de a avertiza România în mod public cu privire la transparența acestor anchete și a motivelor din spatele acestora, îndemnând la respectarea dreptului la un proces echitabil (*9 iunie 2005, de Tom Casey, purtător de cuvânt al US State Department; vezi Washington Post, 10 iunie 2005, de Glenn Kessler*).

Am crezut că, cu cât vom pune mai mult în lumină urmărirea penală, cu atât este mai probabil ca aceasta să se desfășoare în mod echitabil. Am greșit. În timp ce presiunile internaționale au avut succes în 2006 în ceea ce privește disjungerea acuzațiilor împotriva lui Colin Hart și împotriva mea (singurii cetățeni străini acuzați), ele nu au ajutat cetățenii români puși sub acuzare. Urmărirea penală împotriva lor a continuat cu viteză maximă. Pentru mine aceasta arată că procurorii români știau că acțiunile lor nu pot sta în fața examenului internațional.

VÂNZAREA TRG

În jurul anului 2007, după trei ani în care ne-am apărat împotriva a ceea ce ar fi trebuit să fie cel mult dispute civile sau administrative, atât eu cât și dl Patriciu eram epuizați. Ca urmare, am angajat firma Morgan Stanley ca să vândă compania. După ce am primit patru oferte internaționale, o participație de 75% din TRG a fost vândută în decembrie 2007 către Kazmunaigaz (KMG), compania națională de petrol a Kazahstanului. Având în vedere evenimentele internaționale, acela s-a dovedit a fi momentul perfect pentru noi.

La începutul anului 2001, am plătit aproximativ 50 milioane de dolari americani pentru pachetul majoritar al Rafinăriei. La sfârșitul anului 2007, am vândut un pachet majoritar al companiei holding pentru aproximativ 1.5 miliarde de dolari americani – de 30 de ori banii pe care i-am investit. Este adevărat că aceasta este o rată a rentabilității extraordinară, dar ea s-a bazat pe muncă, alegeri inteligente, cele mai bune practici de afaceri și – mai ales – noroc.

Într-adevăr când am cumpărat rafinăria, era într-un stadiu jalnic. De-abia procesa brut, nu avea acces la capital operațional și era amplasată într-o țară care nu era parte din UE, cu o reputație proastă în mediul de afaceri. Dar ceea ce am vândut nu a fost doar o rafinărie, ci și o societate holding integrată, profitabilă, cu sediul în Olanda, cu operațiuni pan-europene în 13 țări și o rafinărie restructurată major care era amplasată în UE (România a devenit membru al UE cu 11 luni înainte de vânzarea către KMG). De asemenea, a ajutat cu siguranță și faptul că petrolul avea prețul de 10 dolari americani/baril când am cumpărat rafinăria și 140 de dolari americani/baril când am vândut-o către KMG, o societate care era unul dintre cei mai mari producători de țiței din lume.

Din păcate, toate aceste nuanțe nu au fost luate în considerare de procurorii români.

URMĂRIREA PENALĂ „ROMPETROL 2”

După vânzarea către KMG, am luat partea mea din veniturile obținute din vânzare, am plecat din România și am revenit în Statele Unite pentru a-mi întemeia o familie. Am investit major în piața de capital și, ca mulți alții, am avut pierderi masive în criza financiară din 2008. După aceea, am pornit diverse afaceri, unele dintre ele au eșuat, altele au avut succes.

Partenerul meu, dl Patriciu, a continuat să fie activ în viața politică și de afaceri din România și a continuat să lupte împotriva unei plângeri penale conexe. Spre ușurarea tuturor, după opt ani de anchete intense ale procurorilor, dl Patriciu și ceilalți membri români ai echipei de conducere au fost achitați în august 2013 cu privire la toate infracțiunile reținute în sarcina lor. Acest rezultat a avut o viață scurtă. Deși cei mai mulți s-au așteptat ca apelul procurorului să fie respins, o instanță de apel – fără dovezi sau audieri noi – a desființat decizia instanței de judecată, i-a găsit vinovați pe membrii conducerii și i-a condamnat la pedepse cu închisoarea. Instanța de apel a putut desființa achitățile întrucât România nu recunoaște conceptul de „double jeopardy”¹

¹ Clauza „double jeopardy” cuprinsă în cel de-al Cincilea Amendament la Constituția Statelor Unite prevede că „nicio persoană nu va fi (...) supusă pericolului cu privire la viața sau integritatea sa corporală de două ori pentru aceeași infracțiune”. Aceasta se aplică în scopul asigurării că niciun

recunoscut de Statele Unite. Singurul inculpat a cărei achitare nu a fost desființată a fost dl Patriciu, pentru că a murit cu șase săptămâni înainte ca instanța de apel să pronunțe decizia.

Sincer, toate acestea reprezentau amintiri distante pentru mine până când, anul trecut în luna mai, procurorii au făcut anunțul cu privire la cauza „Rompetrol II”. Rapoartele arată că un punct central al acestei reînnoite urmăriri penale este acordul din 2003 pe care TRG l-a făcut cu Guvernul României pentru a rezolva datoria istorică pe care o avea Petromidia. Dar „Romepetrol 2” este la fel de nefondat ca „Rompetrol 1”.

Într-adevăr, în anii care au urmat după reeșalonarea datoriei fiscale în 2003, nu a existat niciodată vreo sugestie din partea Guvernului României că aceasta ar fi ilegală în vreun fel. De fapt, Guvernul României a acceptat condițiile acordului și a acceptat plăți făcute în cadrul acestui acord timp de șapte ani, după care a convertit în mod corespunzător datoria rămasă în acțiuni devenind astfel acționar cu o participație de 44,69% din acțiunile Petromedia în septembrie 2010. Când membri ai conducerii TRG au fost anchetați prima dată începând din 2004, procurorii și organismele de reglementare au analizat cu atenție obligațiunile convertibile, dar nu au fost aduse niciun fel de acuzații. Atunci, ca și acum, nu sunt niciun fel de acuzații (și cu siguranță niciun fel de dovezi) că tranzacția a fost aprobată din cauza mitei sau corupției.

Cea mai plauzibilă explicație privind motivul pentru care procurorii români reanalizează în prezent tranzacția din 2003 este disputa nou ivită dintre Guvernul României și KMG, compania din Kazahstan care a cumpărat TRG în decembrie 2007. Chiar înainte ca

inculpat nu va fi supus urmării penale decât o singură dată pentru aceeași infracțiune. În acest sens, inculpații achitați de către o instanță inferioară nu pot fi rejudecați pentru aceeași infracțiune de către o instanță de control judiciar. Hotărârea instanței inferioare este considerată definitivă. Printre motivele principale ale protecției conferite de regula „double jeopardy” sunt incluse următoarele: (i) de a împiedica autoritățile statale să facă uz de resursele sale superioare pentru a urmări și condamna în mod eronat persoane nevinovate; (ii) de a proteja persoanele față de consecințele financiare, emoționale și sociale ale urmărilor penale succesive; (iii) de a menține finalitatea și integritatea procesului penal, care ar fi compromise dacă autorităților statale le-ar fi permis să ignore soluțiile care nu ar fi pe placul lor; și (iv) de a restricționa marja de apreciere a procurorilor printr-o multitudine de oportunități asupra procesului de punere sub acuzare. Termenul cel mai apropiat potrivit dreptului român îl constituie sintagma latină „ne bis in idem”, ce reprezintă o doctrină juridică constând în aceea că nicio acțiune juridică nu poate fi instituită de două ori pentru aceleași fapte.

dosarul „Rompetrol 2” să fie anunțat în aprilie 2016, KMG a dezvăluit în 2015 intenția de a vinde acțiunile sale în TRG unei entități din China. Acest anunț a venit după o dispută între România și KMG: După ce KMG a cumpărat TRG, a negociat un nou Memorandum de înțelegere în 2013 cu Guvernul României privind datoria convertibilă din 2003 cât și valoarea acțiunilor (44,69%) achiziționate în mod legitim de Statul român în 2010. Fiecare dintre părți a acuzat în mod deschis cealaltă parte de încălcarea Memorandumului de înțelegere. România și KMG sunt în litigiu cu privire la aceste acuzații atât în instanțe din România cât și în instanțe de arbitraj internațional. În spatele acestei dispute sunt rapoarte care susțin că elemente puternice din Guvernul României consideră că rafinaria Petromedia este un activ strategic și ar dori să o recupereze sub controlul statului.

Bineînțeles, niciunul dintre aceste lucruri nu are nimic de a face cu mine ori cu restructurarea datoriei fiscale care a avut loc acum 14 ani. Dimpotrivă, cred că dosarele „Rompetrol 1” din 2004 și „Rompetrol 2” din 2016 sunt conduse de motive financiare. Nu am încredere că voi beneficia de un proces echitabil în România din următoarele motive:

- Acuzațiile aduse sunt legate de evenimente care s-au petrecut cu atât de mult timp în urmă încât este greu să se formuleze apărări cu privire la ele, având în vedere că martori-cheie sunt morți și documente-cheie sunt distruse sau pierdute;
- DIICOT investighează selectiv acuzații relativ mai slabi (americani sau români) și refuză să țintească părțile care sunt mai puternice politic care sunt la fel de relevante în faptele petrecute (ex. instituțiile mari ca IFC, DEG și OMV);
- Așa cum s-a arătat de către alți martori aici, serviciile secrete consideră sistemul de justiție din România ca fiind „câmp tactic de operațiuni” și continuă să se infiltreze în magistratură; și
- Dosarele de corupție din România au o rată de condamnare de 92%, cea mai mare din UE.

Așa cum au arătat și alți martori astăzi, povestea mea despre anchetarea mea pe motive economice cu intervenția serviciilor de securitate nu este unică. Lupta împotriva corupției, atât de importantă în România, a fost „folosita ca armă” în anumite cazuri pentru punerea în aplicare a anumitor scopuri politice și economice.

RECOMANDARI PENTRU REFORMĂ

Comitetul (Helsinki) m-a întrebat dacă aş putea oferi „recomandări pentru modul în care SUA și OSCE ar putea să se implice în mod efectiv în aceste chestiuni”. De la început, aş vrea să subliniez convingerea mea că lupta României împotriva corupției – a corupției adevărate – trebuie să continue în același ritm. Și, cu toate că ceilalți martori de aici ar putea fi mai în măsură să abordeze acest subiect sensibil, experiența mea arată că lupta împotriva corupției trebuie să abordeze și folosirea necorespunzătoare a puterii statului pentru a pune presiune asupra unor persoane folosind resursele specifice procurorilor. Personal, ofer trei recomandări simple care ar putea să asigure corectitudinea procesului de justiție, atât în cazul meu cât și al altora:

- în primul rând, este nevoie de programe de pregătire a polițiștilor, procurorilor și judecătorilor – dintre care mulți au fost inițial pregătiți în timpul regimului Ceaușescu – pentru a face diferențierea între adevărate fapte penale, în care sunt prezente toate elementele unei infracțiuni, și operațiunile zilnice normale ale companiilor multinaționale. De exemplu, nu orice jurisdicție străină este „paradis fiscal” și nu orice transfer bancar internațional este spălare de bani;
- în al doilea rând, să se lucreze cu Statul român pentru asigurarea faptului că serviciile de securitate nu sunt implicate direct în influențarea dosarelor penale; și
- în al treilea rând, să se renegocieze tratatele de asistență juridică mutuală și tratatele de extrădare între Statele Unite și România astfel încât să fie excluse de sub jurisdicția acestor tratate urmărirea penală motivată economic.

Mai precis, aş vrea să aduc în atenția Comisiei cele treisprezece recomandări incluse într-un raport cu titlul „Uniunea Europeană în Pericol: Justiția sub atac în România” publicat în martie 2016 în *The Central European Journal of International and Security Studies* care, dacă ar fi implementate, ar putea rezolva cele mai multe, dacă nu toate problemele discutate astăzi. TRG a construit o afacere de succes care își trata bine angajații, acționarii, creditorii și furnizorii. Achiziționarea și restructurarea cu succes a rafinăriei Petromedia a fost recunoscută ca

un model de privatizare în anul 2000. Sunt mândru cu ceea ce am realizat și mă simt jignit când procurorii etichetează tranzacții de rutină drept „spălare de bani” și jurisdicții respectabile precum Olanda drept „paradis fiscal”. Dacă aș investi în România în prezent – sau aș avea de gând să fac asta – aș fi foarte îngrijorat de faptul că decizii normale de afaceri luate în interesul companiei mele m-ar putea duce în spatele gratiilor.

CONCLUZII

Continui să am respect și afecțiune pentru România, o țară care mi-a oferit mari oportunități. De asemenea îi respect liderii – în special pe cei din generațiile noi, post-comuniste – care încearcă să avanseze principiile democrației și pieței libere în condițiile supremației legii. Dar pot și trebuie să rezist eforturilor „vechii gărzi” de a-mi lua pe nedrept libertatea și proprietatea și mă adresez Comisiei pentru a mă sprijini în acest efort.

Vă mulțumesc încă o dată pentru oportunitatea de a depune mărturie și aș vrea să cer Comisiei permisiunea să adaug la această mărturie și următoarele documente și articole la care m-am referit astăzi.